

Portret van
advocaten en
oorlogskinderen
Enkelaar en De Jong

Interview: wat
beweegt algemeen
secretaris van de Orde
Raffi van den Berg?

Opinie: bij
aanpassen WGBZ
is een en ander
misgegaan

WAT DE NEDERLANDSE ORDE VAN ADVOCATEN WIL, DOET EN KOST

MET SPECIAL PERSONAL BRANDING

"Dankzij de arbeids-
ongeschiktheidsverzekering
van M is mijn financieel
dossier op orde"

M-VERZEKERINGEN

Dossier op orde

Arbeidsongeschiktheid heeft een grote impact op uw leven en carrière. Weet u wat er gebeurt met uw inkomen als u door omstandigheden niet meer kunt werken? Een AOV kan uw wegvallende inkomen (deels) opvangen. De AOV van M-verzekeringen geeft u zekerheid en zorgt ervoor dat uw financieel dossier op orde is; voor nu en in de toekomst.

M biedt als specialist verzekeringen voor advocaten, notarissen, accountants en andere business professionals. Door onze inkoopkracht kunnen wij scherpe premies bieden voor een zeer complete dekking. Ook uw dossier op orde met M? Kijk voor ons complete aanbod op www.m-verzekeringen.nl of neem gerust contact met ons op.

M-VERZEKERINGEN.NL

Ringbaan West 240 • Tilburg • T 013 594 28 28 • m@mutsaerts.nl

REDACTIONEEL

Robert Stiphout

Blootgeven

Een poos geleden vroeg een advocaat me wie nu eigenlijk de algemeen deken is. Niet veel later vroeg een ander me hoe het ging met de algemeen secretaris, Jan. Ik was verbaasd dat een advocaat de huidige deken Walter Hendriksen niet kent en nog verbaasder dat een advocaat niet wist dat Jan Suyver al weer in 2011 als algemeen secretaris van de Nederlandse Orde van Advocaten werd opgevolgd door Raffi van den Berg.

Toch passen beide vragen in een patroon. De meest gestelde vraag aan redacteuren tijdens ontmoetingen met advocaten is: 'Wat doet de Orde eigenlijk?' In de dagelijkse drukte op kantoor schiet het verdiepen in het reilen en zeilen van de eigen beroepsorganisatie er kennelijk nogal eens bij in. Begrijpelijk.

Voor het *Advocatenblad* zijn de vele vragen aanleiding geweest een dossier samen te stellen over de Nederlandse Orde van Advocaten. De afgelopen weken verzamelde de redactie binnen de Orde de benodigde gegevens. Geen sinecure, want geen enkele organisatie keert zich zomaar publiekelijk binnenstebuiten. Stelt u zich eens voor dat een journalist bij u aanklopt met de vraag of hij uw kantoor mag doorlichten. Precies. Extra lastig is dat de Orde een erg kritisch publiek heeft. De veel gestelde vraag van advocaten naar wat de Orde

doet, werd in de regel gevolgd door de negatief ingestelde bijzin: 'Van mijn geld.'

De Ordemedewerkers spanden zich in om de benodigde gegevens op te speuren en te verstrekken. Het resultaat vindt u vanaf pagina 12. Daaruit blijkt hoe de Orde in elkaar steekt, wat de Orde doet en waaraan de Orde geld uitgeeft. Vooral uit de laatste twee blijkt goed welke taken de Orde er allemaal bij kreeg sinds de Advocatenwet op 1 oktober 1952 van kracht werd. Het al dan niet door de politiek opgelegde takenpakket zal de komende jaren bovendien worden uitgebreid met het door Justitie geïnitieerde College van Toezicht. Wat de Orde wil, maakt algemeen secretaris Raffi van den Berg duidelijk in een interview op pagina 20.

Voor advocaten die zich net als de Orde willen blootgeven, bevat deze editie een special over personal branding. Lifestyle-journalist Yvo van Regteren Altena verdiepte zich daarvoor in de juridische garderobe, speechschrijver Frank van Hoorn beschreef de geheimen van een geweldige redevoering en personal branding-expert Cees Harmsen vertelde over de meerwaarde van personal branding. Jezelf profileren leidt volgens hem niet alleen tot meer succes, je wordt er ook gelukkiger van. Die opsteker heeft de Orde met het optreden in dit blad alvast binnen.

Robert Stiphout

Matthijs Kaaks

'Russische aanval op Nederlandse magistraten'

PAG. 5

Walter Hendriksen

'Neem zorgvuldigheid in acht bij "aanpak" strafrechtketen'

PAG. 76

Dolph Stuyling de Lange

'Vraag niet alleen wat mogelijk, maar ook wat wenselijk is'

PAG. 67

20 INTERVIEW

‘Zorg over rechtsstaat bindt ons allen’

Raffi van den Berg, algemeen secretaris van het landelijk bureau van de NOvA, over behoud van de rechtsstaat en de rol daarin voor de Orde.

26 PORTRET

Onafschiedelijk advocatenduo

Oorlogskinderen Daan de Jong en Guido Enkelaar vormden bijna 45 jaar lang een advocatenduo. Dubbelportret van twee verschillende, maar onafschiedelijke advocaten.

66 PRAKTIJK

Cliënten werven met kennis

Advocaten bieden opleidingen aan bedrijfsjuristen en halen zo opdrachten binnen. ‘Content marketing levert ons tien cliënten per jaar op.’

INTERACTIE

3 Mail, @advocatenblad, Correctie, Poll.

ACTUEEL

4 Kort
4 Advocatenblad.nl
5 Citaat
5 Column Matthijs Kaaks
6 Intussen op het Binnenhof
7 Gezien

8 Ter zitting
9 Lawyers for lawyers

FRISSE NEUS

10 Tomas Weterings:
‘Wij zijn ambachtslui’

COVER

12 Wat doet het landelijk bureau?
16 Zo werkt de Orde
18 Waar gaat het geld aan op?

OPINIE

31 Zijn de griffierechten 2014 echt verschuldigd?

EVEN OPFRISSEN

65 Contante betalingen

PRAKTIJK

67 Column Dolph Stuyling de Lange

MEDIATION

68 Wetsvoorstel mediation

CANON

70 Advocaat op de troon

VAN DE ORDE

71 Ordeberichten
71 @advocatenorde
72 Transfers
74 Van de tuchtrechter
76 Ten slotte: column van algemeen deken Walter Hendriksen

SPECIAL PERSONAL BRANDING

35 Redactioneel
36 Wat rijdt de advocaat?
38 Leren publiceren
42 Eerste indruk
51 Geef mij het woord
52 Net als in de film?
56 Cees Harmsen: ‘Presteren is niet langer genoeg’
61 Pleidooi tot maatwerk

COLOFON

94e jaargang

Het *Advocatenblad*, het maandblad voor de Nederlandse advocatuur, verschijnt 12 keer per jaar (elke laatste donderdag van de maand) en wordt uitgegeven door Sdu Uitgevers. De van de Nederlandse Orde van Advocaten onafhankelijke redactie stelt de inhoud samen.

Hoofredacteur

Robert Stiphout

Redactie

Sabine Droogleevers Fortuyn, Hedy Jak en Mark Maathuis

Advocaat-redactieleden:

Koert Boshouwers, Anneke Groenewoud, Martijn Maathuis, Robert Malewicz, Christiaan Oberman, Marc Padberg, Leonie Rammeloo, Theo van Schagen, Bart van Tongeren

Beeldredactie

Charlotte Helmer

Vormgeving

Dimdick, Den Haag

Correctie

Sandra Braakmann

Druk

Senefelder Misset, Doetinchem

Citeerwijze

Adv.bl. 2014–5, p.

Aan dit nummer werken mee

Jelrik Atema, Maarten Bakker Aldert van der Bent, Erik Jan Bolsius, Paula Boshouwers, Erik van der Burgt, Jiri Büller, Jan Buwalda, Fokke Fernhout, Linus Hesselink, Walter Hendriksen, Jacqueline Hoefnagels, Frank van Hoornt Mattheijs Kaaks, Lars Kuipers, Kim van der Meulen, Inge van Mill, Robert Sanders, Tatiana

Scheltema, Trudeke Sillevius Smitt Patrick Slob, Dolph Stuyling de Lange, Yvo van Regteren Altena, Jolenta Weijers en Henriëtte van Wermeskerken

Redactionele bijdragen

Bijdragen kunnen naar redactie@advocatenorde.nl. Per 500 woorden leveren deze 1 opleidingspunt op. De redactie heeft het recht bijdragen in te korten.

Sdu Uitgevers

Gert Jan Schinkel (uitgever)

Advertenties

Fenneke Rosier en Angela Bruins (media adviseurs)
070-378 05 62
www.sduadvertiser.nl,
advertentie.juridisch@sdu.nl,
Inzendtermijn:
nr. 6, 14 mei 2014
nr. 7, 11 juni 2014

Abonnementen

Per jaar: 232,50 (incl. verzend- en administratiekosten). Studenten: 116 euro. Jaarbanden: 39,95 euro (excl. verzendkosten). Losse nummers: 30 euro (excl. verzendkosten). Alle bedragen zijn excl. btw.

Adreswijzigingen

Sdu Uitgevers klantenservice, 070-378 98 80, Postbus 20014, 2500 EA Den Haag, www.sdu.nl/service; adreswijzigingen van advocaten: adres@advocatenorde.nl

Bureau van de Orde

Neuhuyskade 94, 2596 XM Den Haag Postbus 30851, 2500 GW Den Haag info@advocatenorde.nl
070-335 35 35
Helpdesk: helpdesk@advocatenorde.nl
070-335 35 54

ISSN 0165-1331

Behoudens door de Auteurswet gestelde uitzonderingen, mag niets uit deze uitgave worden veelevoudigd of openbaar gemaakt zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Hoewel aan de totstandkoming van deze uitgave de uiterste zorg is besteed, aanvaarden de auteur(s), redacteur(en) en uitgever geen aansprakelijkheid voor eventuele fouten of onvolkomenheden. Het al dan niet op verzoek van de redactie aanbieden van artikelen aan het *Advocatenblad* impliceert toestemming voor openbaarmaking en veelevoudiging t.b.v. de (elektronische) ontsluiting van (delen van) *Advocatenblad* in enige vorm.

Omslag:
Jelrik Atema

HOE
KEURMERK

Uitgeversverbond
Groep uitgevers voor
vak en wetenschap

MAIL

DIGITAAL

Naar aanleiding van een deel van het artikel 'Zware, zware overhead' (*Advocatenblad* nummer 4) wil ik toch even reageren. Evert de Pender, directeur van Legal Intelligence (eigendom van Kluwer), wordt geciteerd waarbij ik me niet aan de indruk kan onttrekken dat hij wel heel erg bezig is voor eigen parochie te preken (lees: zijn eigen product te slijten), hetgeen overigens vanzelfsprekend zijn goed recht is.

Echter, bij een paar van zijn opmerkingen wil ik toch een kanttekening plaatsen, maar niet nadat ik hier uitdrukkelijk heb gesteld absoluut geen tegenstander te zijn van digitalisering in het juridische wereldje. Ik vind alleen dat de weegschaal momenteel wel erg doorslaat in het voordeel van 'digitaal'.

De Pender vraagt zich af hoelang je wel niet bezig bent met het zoeken naar een boek in de bibliotheek. Dat valt in de praktijk wel mee. Vooropgesteld dat je een bibliotheek hebt waarin een beetje een systeem is aangebracht. Een bibliothecaris/bibliothecaresse/informatiespecialist die van de hoed en de rand weet, wil ook nog weleens helpen.

Heb je dan 'eindelijk' het juiste boek c.q. tijdschrift gevonden dan vraagt De Pender zich af hoelang je wel niet bezig bent om in dat boek of in die serie van tijdschriften te zoeken. Ook dat valt in het algemeen wel mee: de meeste juridische boeken beschikken over een vrij uitgebreid register waardoor je gauw genoeg kunt zien waar je moet zijn. Hetzelfde geldt overigens ook voor tijdschriften.

De suggestieve vraag die De Pender vervolgens stelt ('Hoe groot is de kans

dat je iets mist?') doet mij de wenkbrauwen fronsen, helemaal als ik een paar regels verder lees dat je volgens hem bij het gebruik van een digitale zoekmachine 'niks mist'.

En hier is het De Pender die wat mist, want zijn vraag kan volgens mij namelijk evengoed gekoppeld worden aan zijn eigen product. Als ik in de dagelijkse praktijk hiernaar vraag, krijg ik vrijwel stevast het antwoord dat het digitaal zoeken in eerste instantie een prima hulpmiddel is, maar dat men vervolgens toch liever het boek erbij pakt vanwege de angst wat te missen: bij het doorbladeren van een boek valt het oog veel eerder op andere (eventuele) relevante informatie dan bij het lezen vanaf een (statisch) beeldscherm.

En tja, de opmerking dat er dan ook nog eens gekopieerd moet worden. Alsof je een wereldreis moet maken om een kopietje te maken. Daar komt bij dat de praktijk ons leert dat in een min of meer volledige gedigitaliseerde bibliotheek er veel meer geprint wordt dan dat er voorheen gekopieerd werd. Dat zal dus geen besparing opleveren, integendeel.

De laatste opmerking van De Pender deed mij wel deugd. Hij is bij mijn weten zo'n beetje de eerste die impliciet toegeeft dat de kosten van digitale juridische bronnen voor de eindgebruiker uiteindelijk (veel) hoger zullen zijn dan de traditionele 'ouderwetse' boeken en vakbladen.

Dat wijdverbreide misverstand is nu in elk geval de wereld uit.

Hans Noppert (bibliothecaris bij de gerechtsbibliotheek te Almelo. Zijn reactie is geschreven op persoonlijke titel)

Reacties mogen in principe niet langer zijn dan 150 woorden en zijn voorzien van naam, functie en adres. Afzenders verlenen toestemming voor redigeren en openbaar maken. Adres: redactie@advocatenorde.nl

@ADVOCATENBLAD

Druilerige zondagmiddag. Goed voor kroniek #vennootschapsrecht en #bestuurdersaansprakelijkheid.

@Advocatenblad

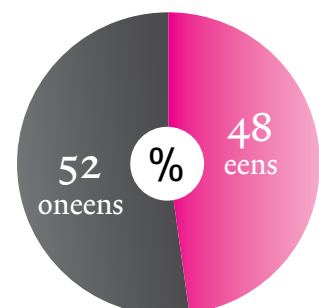
Erik Jansen
@easjansen

CORRECTIE

In het artikel 'Reden voor een feestje?' (*Advocatenblad*, april) wordt prins Willem Frederik onjuist aangehaald. Het juiste citaat: 'Ik aanvaardde wat Nederland mij aanbiedt, maar ik aanvaardde het ook alleen onder waarborging eener wijze constitutie, welke uwe vrijheid tegen volgende mogelijke misbruiken verzekert.' In het artikel 'Worstelen met DNA-bewijs' (*Advocatenblad*, april) staat dat het onderzoek *DNA-rapporten – Makkelijker kunnen we het niet maken, begrijpelijker wel* is verricht door de Universiteit Groningen. Dit moet zijn het Nederlands Studiecentrum Criminaliteit en Rechtshandhaving in opdracht van het Nederlands Forensisch Instituut. Uit het onderzoek bleek niet dat politiemensen de rapporten van het NFI minder leesbaar vinden dan die van concurrerende instituten. Dat feit stelde het Groningse onderzoeksbureau Pro Facto vast.

POLL

'Veroordeelde' advocaten moeten opdraaien voor de kosten van de tuchtrechter.

Geef ook uw mening op
Advocatenblad.nl.

KORT

Tucht: de vervuiler betaalt

Maarten Bakker

Advocaten die worden veroordeeld door de raad van discipline of het Hof van Discipline moeten in beginsel gaan betalen voor de kosten van de tuchtrechtelijke procedures. De Tweede Kamer heeft in april deze nieuwe bepaling opgenomen in het toezichtvoorstel van staatssecretaris van Veiligheid en Justitie Fred Teeven (VVD).

Nu nog betaalt de Nederlandse Orde van Advocaten de kosten van de tuchtzaken. De NOvA wilde dat 'veroordeelde' advocaten deze kosten vergoeden, onder het motto de vervuiler betaalt. Staatssecretaris Teeven nam de suggestie niet over. De Kamer stemde echter voor een amendement van VVD-Kamerlid Ard van der Steur dat een kostenveroorde-

Staatssecretaris Teeven.

Foto: Hollandse Hoogte

ling door de raad van discipline of het Hof van Discipline toch mogelijk maakt. Deze tuchtrechters moeten bij de vaststelling van de hoogte van de kostenveroordeling wel rekening houden met de 'eisen van proportionaliteit'.

De Tweede Kamer ging tijdens de behandeling van het toezichtvoorstel ook akkoord met een wijzigingsvoorstel van Van der Steur dat schorsing van

een advocaat die verdacht wordt van een strafbaar feit, makkelijker maakt. Een amendement van het SP-Kamerlid Michiel van Nispen tegen de heffing van griffierechten voor de tuchtrechter, haalde geen meerderheid.

De Kamer nam het aangepaste toezichtvoorstel van Teeven conform de verwachting aan. Het wetsvoorstel voorziet in de oprichting van een College van Toezicht voor de advocatuur. Een Kamermeerderheid verwierp meerdere moties van de oppositie tegen de bezuinigingen van 85 miljoen euro op de gesubsidieerde rechtsbijstand. Een motie van de ChristenUnie, waarin de regering wordt opgedragen de effecten van de bezuinigingsmaatregel voor de verschillende inkomensgroepen in kaart te brengen, is wel aangenomen.

ADVOCATENBLAD.NL

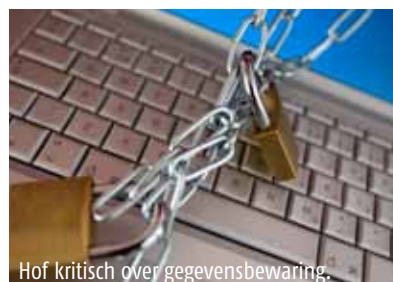
eKANTONRECHTER De rechtspraak komt met de eKantonrechter. Daarmee moet het mogelijk worden om een procedure geheel online te voeren. Wel blijft mondelinge behandeling in een zitting bij de rechtbank het uitgangspunt. De eKantonrechter behandelt civielrechtelijke zaken binnen de competentiegrens van de kantonrechter. Die doet binnen acht weken na het indienen van het verzoekschrift uitspraak. Zaken kunnen digitaal worden ingediend op www.loketrechtspraak.nl.

GEGEVENSBEWARING Het Europees Hof heeft op 8 april de Europese Richtlijn betreffende de gegevensbewaring ongeldig verklaard. Voor gerechtvaardigde inbreuken op de privacy moet aan drie eisen worden voldaan: er moet een wettelijke basis zijn, het moet een legitiem doel hebben en de inbreuk moet proportioneel zijn. Wat betreft dat laatste punt zegt het hof: moeten werkelijk alle communicatiegegevens van iedereen worden bewaard om ernstige criminaliteit te bestrijden? Dat vormt een ernstige inbreuk op iemands privéleven.

GRIFFIERECHT Wie meer moet betalen om een rechtszaak te beginnen, zal minder snel naar de

rechter stappen. Onderzoek van de Raad voor de rechtspraak leert dat als de griffierechten verdubbelen het aantal rechtszaken met veertig procent daalt. In het onderzoek *In de schaduw van de rechter* is te lezen dat in 2013 26 procent minder civiele rechtszaken werden aangespannen dan in 2010. Het onderzoek toont aan dat dit vooral komt door de verhoging van het griffierecht.

VECHTSCHIEDING Het is goed dat de staatssecretarissen Fred Teeven (VVD, Veiligheid en Justitie) en Martin van Rijn (PvdA, Volksgezondheid) kinderen willen beschermen tegen de gevolgen van vechtscheidingen, maar het was nog beter geweest als de bewindslieden het advies van

Hof kritisch over gegevensbewaring.

Foto: AMP

kinderombudsman Marc Dullaert over verplichte mediation hadden overgenomen. Dat is de reactie van de Vereniging van Familierecht Advocaten Scheidingsmediators (vFAS) op de aanpak van de vechtscheiding. Volgens bestuurslid Lonneke Timmermans van de vFAS is mediation de beste manier om een vechtscheiding te voorkomen.

RECHTSBIJSTAND Staatssecretaris Fred Teeven erkent dat het onzeker is of hij zijn bezuiniging van 85 miljoen euro op de gesubsidieerde rechtsbijstand ongeschonden door de Eerste Kamer kan loodsen. Toch is hij nog niet bereid het plan in te trekken. De Eerste Kamer nam op 18 maart enkele moties aan tegen de voorgenomen besparing. Een van die moties, van SP-senator Bob Ruers, roept het kabinet op om de bezuiniging te heroverwegen.

REPARATIE De Wet werk en zekerheid moet grondig worden bekeken door deskundigen uit de wetenschap en de praktijk. Die oproep doen arbeidsrechtadvocaten in de *Staatscourant* aan de Eerste Kamer. De advocaten bepleiten uitstel en reparatiewetgeving. De wet wordt waarschijnlijk in mei behandeld in de Eerste Kamer.

CITAAT

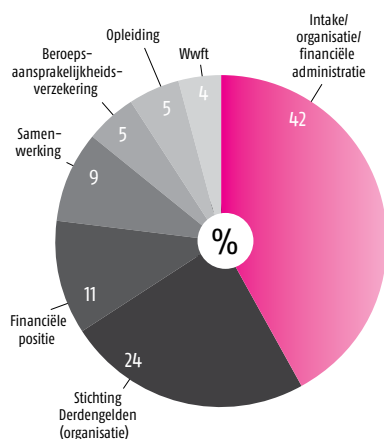
“Advocaten die als publiciteitsgeil worden omschreven, zijn simpelweg mensen die het belang inzien van media-optredens.”

Advocaat Peter Plasman zegt uit optredens in media nagenoeg altijd commercieel voordeel te halen. (www.nu.nl, 11 april)

CIJFERS

Fout

Door dekenen gesignaleerde tekortkomingen bij kantoorbezoeken.

Bron: Jaarverslag dekenberaad

COLUMN

Matthijs Kaaks

De Russen lezen mee

In het Nederlands-Russische vriendschapsjaar is één incident onopgemerkt gebleven: de Russische aanval op advocaat-generaal Peter Wattèl. Een aanval bovendien op de vrijheid van meningsuiting van Nederlandse magistraten.

Wattèl beschreef in zijn column *Punitive psychiatry, punitive taxation?* van augustus 2012¹ hoe in sommige landen belastingheffing wordt ingezet tegen politieke tegenstanders. Hij gaf als voorbeeld de belastingaanslagen gevolgd door onteigening van het bedrijf Yukos om de Russische oligarch Chodorkovski uit te schakelen.

In Moskou wordt het NJB nauwkeurig gespeld en het Russische staatsbedrijf Rosneft Oil Company diende prompt een klaagschrift in bij de Hoge Raad om de gedragingen van Wattèl te laten onderzoeken. Als de Gasunie een dergelijke klacht bij de Russische pg Joeri Tsjajka had ingediend, zou het homerische gelach tot in Groningen te horen zijn geweest. Maar in Den Haag gaat dat anders.

Al eerder lag een ag onder vuur. Dat was Diederik Aben, die in 2010 op zijn NJB weblog kritiek gaf op de beslissing van de wrakingskamer in de Wilderszaak. Het leidde er twee jaar later toe dat zijn kandidatuur voor de Hoge Raad werd gefrustreerd, toen deze zwichte onder druk van de PVV.

De klacht tegen Wattèl leek een goede aanleiding om die pijnlijke

herinnering te wissen. Een mooie gelegenheid ook om, in de aanloop naar Sotsji, de Russische vrienden fijntjes te wijzen op het bestaan van Europese grondrechten. Maar onze pg wilde het netjes doen. Dus stelde Jan Watse Fokkens eerst een klachtadviescommissie in. En wat deed die commissie? Die oordeelde met samengeknepen billen dat de Russische klacht ontvankelijk én gegrond was. Geparafraseerd luidde dit advies: in Nederland wordt nog geprocedeerd over de gevolgen van het Yukos-faillissement. En in de code van de NVvR staat dat een rechter zich niet publiekelijk uitlaat over zaken die nog eens voor de rechter zouden kunnen komen.

Dit is een absolute gotspe. Wattèl wees in zijn column op een grote misstand. De Russische fiscalist Magnitsky die soortgelijke misstanden aantoonde, werd doodgemarteld in een Moskoucel (de Amerikanen hebben daarom de Magnitsky Act aangenomen die bedrijven verbiedt zaken te doen met personen die daarbij betrokken zijn geweest). Worden magistraten nu monddood gemaakt?

Gelukkig oordeelde de Hoge Raad op 7 maart dat de ag niets te verwijten viel. Hij had een persoonlijke bijdrage geleverd aan 'het juridisch-wetenschappelijk discours'. Het zal hebben geholpen dat voormalig deken én oud-columnist Germ Kemper voor Peter Wattèl een vurig pleidooi heeft gehouden.

¹ NJB 2012/1589, afl. 28.

INTUSSEN OP HET BINNENHOF

Voor advocaten relevante Haagse voornemens en nieuwe wetten.

Marian Verburgh

EXTRATERRITORIALE RECHTSMACHT IN STRAFZAKEN

STATUS De Wet herziening regels betreffende extraterritoriale rechtsmacht in strafzaken heeft op 27 november 2013 het *Staatsblad* (nr. 484) bereikt.

INHOUD Wijziging van het Wetboek van Strafrecht. Doel: verbetering van de extraterritoriale rechtsmacht door Nederland. Straks kunnen ook vreemdelingen die in Nederland wonen en in het buitenland een strafbaar feit plegen in Nederland worden vervolgd en berecht. Daarnaast wordt de toegankelijkheid van de rechtsmachtregeling vergroot. Tegelijk met de wet wordt het Besluit internationale verplichtingen extraterritoriale rechtsmacht van kracht.

IN WERKING 1 juli 2014 (*Stb.* 6 maart 2014, 103).

WET POSITIE EN TOEZICHT ADVOCATUUR

STATUS Wetsvoorstel 32 382 (Wet positie en toezicht advocatuur) is na vier jaar en ingrijpende wijzigingen op 8 april aangenomen door de Tweede Kamer. Het ligt nu bij de Eerste Kamer, waar geen problemen worden verwacht.

INHOUD Het voorstel bevat ten eerste: wetgeving naar aanleiding van het rapport-Van Wijmen, waaronder codificatie van de kernwaarden, invoering van tuchtregister, zwarte lijst en boete, verplichte aansluiting voor elke advocaat bij

een klachten-/geschillenregeling, verval van de WTBZ-begrotingsprocedure, invoering griffierecht tuchtprocedure en andere wijzigingen in de Advocatenwet. Ten tweede: een nieuwe regeling van het toezicht op de advocatuur, waarbij een College van Toezicht de lokale dekens gaat controleren.

Er zijn zes amendementen en er is één motie aangenomen. Het ingrijpendste amendement introduceert een bijzondere kostenveroordeling in de tuchtrechtspraak. De raad van discipline kan straks bij oplegging van een tuchtmaatregel de advocaat veroordelen in de proceskosten van de klager, maar ook in de kosten die de Orde aan het tuchtcollege spendeert. Daarnaast kan straks de tuchtrechter eerder een spoedschorsing bevelen.

IN WERKING Beoogd vanaf 1 januari 2015, mogelijk gefaseerd. Het College van Toezicht, het tuchtregister en de zwarte lijst bijvoorbeeld, zullen wegens de praktische voorbereidingen wellicht later van start gaan.

TOPINKOMENS NAAR HONDERD PROCENT MINISTERSSALARIS

STATUS De regering heeft begin maart 2014 een conceptwetsvoorstel Wet verlaging bezoldigingsmaximum Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) voor advies voorgelegd aan de Raad van State.

INHOUD De inkt van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT, *Stb.* 2012, 583) is nauwelijks opgedroogd of de wet wordt alweer gewijzigd. In de op 1 januari 2013 in werking getreden WNT werden topinkomens in de (semi)publieke sector gemaximeerd op 130 procent van een ministersalaris. Nu wordt een verdere verlaging tot 100 procent (177.410

euro inclusief onkosten en pensioenbijdrage) voorgesteld. Dit is de eerste stap ter uitvoering van een voornemen uit het regeerakkoord.

Bij de tweede stap, waarover de regering nog gaat overleggen met het veld, gaat het plafond niet alleen voor bestuurders maar voor alle functionarissen gelden.

Overigens is op dit moment bij de Eerste Kamer nog wetsvoorstel 33 715 (Aanpassingswet WNT) aanhangig. Het bevat aan de senaat toegezegde beperkingen van de reikwijdte van de WNT en moet gaan terugwerken tot 1 januari 2013.

IN WERKING Beoogd (maar niet waarschijnlijk) 1 januari 2015. Overgangsregeling: afbouw in vier jaar voor bestaande gevallen.

WET BESCHERMING ERFGENAMEN

STATUS Eenieder kan tot 6 mei 2014 via internetconsultatie.nl reageren op het conceptwetsvoorstel tot wijziging van Boek 4 van het Burgerlijk Wetboek om in uitzonderlijke situaties erfgenamen de mogelijkheid te geven ontheffing te vragen van de verplichting om onverwachte schulden met privévermogen te moeten voldoen (Wet bescherming erfgenamen tegen onverwachte schulden).

INHOUD Een nieuw artikel 4:194a BW wordt voorgesteld: 'Een erfgenaam die na zuivere aanvaarding bekend wordt met een schuld van de nalatenschap, die hij niet kende en ook niet behoorde te kennen, kan binnen drie maanden na die ontdekking de kantonrechter verzoeken om geheel of gedeeltelijk te worden ontheven van zijn verplichting deze schuld uit zijn vermogen te voldoen voor zover deze niet uit zijn erfdeel kan worden voldaan. (...).'

IN WERKING Wellicht 2016.

advertentie

Facts are many, but the truth is one.

Grant Thornton Forensic & Investigation Services B.V. is ervaren specialist in forensic accounting en forensic IT. Wij maken actief gebruik van de kennis en expertise van collega's uit ruim 120 landen van het Grant Thornton International-netwerk. Wilt u meer weten? Kijk op onze site: www.gt.nl/fis

Neem contact op met één van onze partners:

Peter Schimmel: T 020 - 547 57 57
Mark Hoekstra: T 010 - 270 51 51
E gtfis@gt.nl

Grant Thornton

An instinct for growth™

GEZIEN

Anders dan Deurne

Boeiende documentaire over officier van justitie tijdens moordzaak. Jammer dat het moordonderzoek zo vlotjes verloopt.

De documentaire *Officier van Justitie – dossier van een moordzaak* die op 19 mei op Nederland 2 is te zien, volgt de Bossche officier van justitie Anne-Marie Ruijs-Verweij tijdens haar onderzoek naar een moord in de bossen vlak bij Nuenen.

We zien de officier van justitie tijdens de doorzoeking van de woning van de verdachte, in gesprekken met de rechercheurs en haar parket-secretaris en beelden bekijkend van de verhoren van de verdachte. Ook privé wordt ze gevolgd: wachtend op een perron (op weg naar huis), in de tuin als ze de plantjes water geeft en op haar slippers aan de eettafel als ze het dossier doorneemt. Het zijn net mensen die officieren.

De documentaire bevat intrigerende scènes, zoals die waarin telefonisch de bekende verklaring van de verdachte wordt doorgegeven. Als kijker zit je op de eerste rij als bekend wordt gemaakt wat er zou zijn gebeurd. Ook is de kijker steeds getuige van de wendingen in het moordonderzoek.

In tegenstelling tot 'Deurne' zien we hier een Openbaar Ministerie dat terughoudend is in de drang om de buitenwacht te informeren. Tijdens de discussie over de strafeis blijkt dat de meningen over de op te leggen straf uiteenlopen en het één en ondeelbare Openbaar Ministerie niet zo eensgezind is als je zou denken.

Al met al boeit de documentaire, maar het is er wel een die vooral voor leken interessant is. Het onderzoek verloopt namelijk wel heel erg vlot. Al in een van de eerste scènes wordt de Bossche officier geïnformeerd dat een verdachte is aangehouden. Die is nota bene door zijn eigen moeder op een presenteerblaadje bij de politie afgeleverd. Het had beter geweest als de makers een moordonderzoek hadden vastgelegd waarbij alles uit de kast moest worden gehaald om de dader te vinden. Die kritische blik in de keuken volgt hopelijk een andere keer.

Robert Malewicz

Adel verplicht

Winnaar Gouden Zandloper 2014 voor business development heeft een actieve weblog. Maar die kan beter.

AKD Blog van AKD Advocaten & Notarissen wordt geschreven door verschillende auteurs en biedt uiteenlopende juridische informatie in regelmatige updates. De lezer kan de thema's of rechtsgebieden aanklikken die hij wil volgen. Deze posts vergroten ongetwijfeld de online vindbaarheid van AKD's specialisten, waarmee de blog kan bijdragen aan de business development-doelen van het kantoor. Voor business development kregen ze de Gouden Zandloper 2014 van *Advocatie*. Maar om de blog echt te laten werken, moet er nog wel wat gebeuren. Een goede blog is het pas als de bloggers zich richten op hun doelgroep. Dat betekent toegankelijker schrijven in kortere posts, met nu en dan een stevige stelling die een debat aanzwengelt.

Erik Jan Bolsius

Onze revolutie

Hoe Nederland tot stand kwam: *De geboortepapieren van Nederland* (Elsevier, 2014)

Met het publicitair geweld rond het tweehonderdjarig bestaan van het Koninkrijk zou je bijna vergeten dat de geboorte van Nederland veel eerder plaatshad en wel in de Tachtigjarige Oorlog (1568-1648) tegen de Spaanse overheersing. In de geboortepapieren van Nederland zijn de papieren getuige van het ontstaan van ons land in hedendaags Nederlands hertaald. De *Unie van Utrecht* (1579) legde de juridische basis voor het samengaan van de Noordelijke Nederlanden, in de *Apologie* (1581) pleitte Willem van Oranje voor vrijheid en verdraagzaamheid en in het *Plakkaat van Verlatinge* (1581) verklaarden de Noordelijke Nederlanden zich onafhankelijk van de Spaanse koning. In de puik geschreven inleiding en toelichting verhalen historici Coos Huijsen en Geerten Waling onder meer hoe de Nederlandse revolutie inspireerde tot de latere Engelse, Amerikaanse en Franse revolutie. Ook roepen ze op tot het instellen van een Nederlandse onafhankelijkheidsdag. Vraag blijft wel of onze voorouders echte pioniers waren of dat ze ook door iemand op een idee zijn gebracht.

Robert Stiphout

TER ZITTING

De Vrolijke Kabouters

Een *meet-and-greet* met Kabouter Plop is niet langer exclusief.

‘Ze willen gewoon alles vernietigen,’ verzucht Liesbeth Oosterling, alias Flappelijntje. ‘Ongelooflijk wat hier gebeurt.’ Naast haar zit haar man Lucien, en achter haar de burens, meegekomen naar de rechtbank in Amsterdam om morele steun te verlenen tijdens de comparitie in de zaak Studio 100 versus Flappelijntjes Kindershow.

Wat is er aan de hand?

Studio 100, bedenker van Kabouter Plop, heeft Flappelijntjes Kindershow gedaagd voor inbreuk op het auteurs- en merkenrecht. Liesbeth en Lucien zijn in te huren voor evenementen. Wie Lucien daar ziet als kabouter, met ringbaard en narrenmuts, die denkt inderdaad: hé, Kabouter Plop. Liesbeth en Lucien passen er wel voor op zichzelf te verkopen als Kabouter Plop; hun handelsnaam luidt ‘De Vrolijke Kabouters’.

‘De exclusiviteit van de *characters* van Studio 100 brokkelt volledig af,’ zegt de advocaat van Studio 100. ‘Het is niet meer exclusief om een *meet-and-greet* met Kabouter Plop te hebben.’

‘Onze ploppers worden nauwelijks meer geboekt omdat er zoveel *lookalikes* zijn,’ beaamt de bedrijfsjuriste van Studio 100, speciaal naar Amsterdam gekomen vanuit België. En dus wil Studio 100 dat de rechter Liesbeth en Lucien verbiedt om nog langer hun karakters te gebruiken, plus schadevergoeding of afdracht van de winst.

‘Ja,’ steekt Flappelijntjes advocaat van wal, ‘mijn cliënten vermaken kinderen. En ja, Studio 100 doet dat ook.

Maar op een heel andere manier. Mijn cliënten zeggen geen plopperdeplopperdeplop. Mijn cliënten lopen rond op de kermis, doen goocheltrucs, knopen ballonnen en delen spekjes uit. Mijn cliënten zijn heel duidelijk: wij zijn géén Kabouter Plop, wij zijn De Vrolijke Kabouters. Alleen de kleding komt misschien overeen, maar dat is logisch, want het gaat hier over kabouters.’

‘Wij weten dat er een kabouterdans wordt gedaan,’ zegt de advocaat van Studio 100 – daarmee heeft Kabouter Plop 67 weken in de top 100 gestaan. ‘Maar we hebben niet het bewijs dat ze plopperdeplopperdeplop zeggen.’

‘Hoe vaak treedt u nou op?’ wil een van de drie rechters van Flappelijntje weten. ‘Het is zwaar crisis,’ zegt ze. ‘Vier keer in de afgelopen maanden. Twee keer in het ziekenhuis en twee keer bij McDonald’s. Het is geen winstmachine.’

‘En wat is het tarief?’

‘U gaat schrikken hoor. Hun rekenen 25.000 euro voor een show, wij 250 euro voor één typetje.’ De rechter wendt zich tot de advocaat van Studio 100. ‘Wat wilt u nou het liefst bereiken?’ ‘Het gaat niet zozeer om schadevergoeding,’ zegt ze. ‘Maar het is nu dweilen met de kraan open. We zijn op zoek naar een duidelijke handreiking dat er wordt gestopt met het klonen van Kabouter Plop en Piet Piraat.’

‘Misschien moet u even verder praten op de gang,’ suggereert de rechter. En dus wordt er gepraat.

‘We komen er niet uit,’ zegt de advocaat van Flappelijntje na een halfuur. ‘Dan gaan we daar verder geen tijd in investeren,’ zegt de rechter kordaat, en ze stelt de datum van de uitspraak vast op 21 mei.

Lars Kuipers

Meer weten? Lees een langere versie van dit rechtbankverslag op www.advocatenblad.nl.

AGENDA

14 mei

VERKIEZINGEN IN VIJFTIG STAPPEN

Naar aanleiding van de uitgave *De Tweede Kamerverkiezingen in vijftig stappen* organiseert De Kiesraad een symposium. Auteurs Niels van Driel en Ron de Jong beschrijven in hun boek het ontstaan van het huidige verkiezingsproces: vanaf het bepalen van de nieuwe verkiezingsdatum tot de toelating van gekozen kandidaten tot de Kamer en vernietiging van de stembiljetten. Sprekers: auteur en onderzoeker van de Kiesraad Ron de Jong, hoogleraar staatsrecht Douwe Jan Elzinga en oud-politicus en oud-lid van de Kiesraad Gerrit Jan Schutte.

Tijd: 14 mei, vanaf 13.30 tot 16.00 uur.

Plaats: Tweede Kamer (Oude Vergaderzaal), Binnenhof 1A.

Meer info: ron.jong@kiesraad.nl.

20 mei

NACHT VAN EUROPA

Het televisieprogramma *Slag om Europa (VPRO)* organiseert in samenwerking met De Balie de Nacht van Europa. Twee dagen voor de verkiezingen van het Europese Parlement gaan Roland Duong (eindredacteur *Slag om Europa, VPRO*) en Teun van de Keuken (journalist en programmamaker) in op een aantal Europese thema's. Hoe groot is de macht van het Europese parlement? Wat is je stem waard? Is Europa méér dan een gemeenschappelijke markt? Moeten we gaan stemmen en op wie dan?

Tijd: 20 mei, 20.00 uur.

Plaats: De Balie, Kleine Gartmanplantsoen 10, Amsterdam.

Entree: 9,50 euro.

Meer info: www.debalie.nl/home.

3 juni

DE STAAT VAN NEDERLAND

Socioloog Paul Schnabel geeft drie hoorcolleges (3, 10 en 17 juni) over de staat van Nederland. Hierin vergelijkt hij Nederland met andere landen op het gebied van armoede, geluk, levensverwachting, opleidingsniveau, concurrentiekracht en kwaliteit van leven. Meestal staat Nederland op internationale lijsten in de top vijf of tien, maar wat moet Nederland doen om bij die beste landen te blijven horen? Plaats: De Rode Hoed, Keizergracht 101, Amsterdam.

Tijd: 3, 10 en 17 juni, vanaf 20.00 uur.

Entree: 10 euro of 25 euro voor een passpartout.

Meer info: www.rodehoed.nl.

LAWYERS FOR LAWYERS

Kafkaëske schrapping in Kazachstan

Schrapping Kazachse advocaten Polina Zhukova en Lyubov Agushevich is definitief, bepaalde het Kazachse hooggerechtshof. Alexandra Zernova woonde de zitting bij. 'Een van de rechters viel in slaap.'

Tatiana Scheltema

In de zittingszaal waar Polina Zhukova's beroep tegen het intrekken van haar advocatenlicentie wordt behandeld, hangt een enorme camera. Alles wordt geregistreerd. Er wordt gefluisterd dat machthebbers op het hoogste niveau meekijken met wat er in de zaal gebeurt, vertelt de Oekraïens-Britse juriste Alexandra Zernova. Zij is op 26 maart afgereisd naar de Kazachse hoofdstad Astana, als waarnemer voor L4L en de Britse organisatie Solicitors International Human Rights Group.

Advocate Zhukova en haar collega Lyubov Agushevich werden er vorig jaar beschuldigd van 'onethisch gedrag'. Tijdens een strafzaak hadden ze een schriftelijke verklaring van onschuld van hun cliënt aangedragen bij de rechtbank, en de rechter gevraagd een aanwezige getuige te mogen horen. Ook hadden ze tijdens de zitting een vraag gesteld waarop ze volgens de rechter 'het antwoord al wisten'. Professioneel-ethisch onaanvaardbaar gedrag, vond de rechter. Daarop volgden disciplinaire maatregelen en werden hun licenties ingetrokken. Zowel Zhukova als Agushevich tekende protest aan. Tegen alle verwachting in nam het hooggerechtshof het beroep in behandeling.

De zitting in het pompeuze, uit getint glas en marmer opgetrokken gerechtsgebouw was een kafkaëske ervaring, vertelt Zernova. 'Op vragen van de rechter kon de aanklager niet één voorbeeld geven van onoorbaar gedrag. De functionaris van het ministerie van

Kazachse advocaten Polina Zhukova en Lyubov Agushevich.

Justitie hoefde niet te onderbouwen waarom deze advocaten niet meer mochten werken als advocaat. Alsof iemand zegt: ik ben de koningin van Engeland. Maar dat zeggen betekent niet dat je het ook bént. Toch deed iedereen alsof het wel zo was. Het was bizar.'

Zhukova liet zich vertegenwoordigen door collega-strafpleitster Agushevich. Achteraf bezien geen gelukkige keuze.

'Ze had haar zaak óf zelf moeten bepleiten, óf behoorlijke vertegenwoordiging moeten inhuren. Of iemand van de Organisatie van Advocaten het woord moeten laten doen.'

Agushevich gaf geen antwoord op vragen van de rechter, maar voerde een emotioneel betoog waarin ze Zhukova's zaak eigenlijk meer kwaad dan goed deed, zegt Zernova. 'Later vertelde ze dat ze het deed omdat het de laatste keer was dat ze als advocaat kon optreden.'

Maar de vraag is of wat ze zei ook maar iets uitmaakte. Geen van de rechters reageerde op het betoog; één van hen was weggedommeld en moest door de bode wakker geschud worden.

Advocate Polina Zhukova wist van tevoren dat de zitting bij het Kazachse hooggerechtshof een schijnvertoning zou zijn, zegt Zernova. 'Dat zei ze althans na de zitting. "De onschuld-presumptie bestaat in Kazachstan niet, zeiden ze. Zodra iemand je ergens van beschuldigt, bén je ook schuldig." Voor hen was het ook een circus.'

advertentie

Advocatenkantoor Vijzelman

Advocaat met fiscaal-juridische kennis en praktijk zoekt kantoorruimte op een bestaand advocatenkantoor waarbij ook samenwerking mogelijk is in het arrondissement Den Haag

Reacties: mr. P.I. Vijzelman, Postbus 794, 2501 CT Den Haag

Tel: 070-7999493 of 06-16010498

‘Wij zijn ambachtslui’

Tomas Weterings is een sociaal advocaat met een missie. Hij werkt hard, verdient weinig en gaat fel tekeer tegen de staatssecretaris. ‘Straks werken in de sociale advocatuur enkel beginners.’

Erik Jan Bolsius

Beeld: Erik van der Burgt

Tomas Weterings vindt het mooi om zo dicht bij de Albert Cuypmarkt te werken, in de Amsterdamse Pijp. Maar bij het maken van de foto bij dit verhaal bekent de sociaal advocaat dat hij er zelden komt. ‘Daar heb ik de tijd niet voor. En dat terwijl ik eigen baas ben.’ Langs de Amstel lopend vertelt Weterings over het Amsterdamse kantoor Hemony Advocaten, waar hij partner is. ‘Als stagiaire begin je hier gelijk voor eigen rekening en risico. Ik kwam hier in 2004 werken en kon een vliegende start maken met een aantal klanten van het bureau voor rechtshulp waar ik daarvoor werkte. Bij toetreding betaal je 2.500 euro per maand als voorschot op de kosten, dus je begint met een negatief vermogen. Het is voor ons een te groot risico om iemand in loondienst aan te nemen. Ik begeleid nu wel een stagiaire, maar die heeft in het begin op een houtje moeten bijten.’

De wandeling is nog geen tien minuten bezig of het gaat al over de bezuinigingen op de rechtsbijstand. Hoe kan het ook anders, Weterings haalt ongeveer zeventig procent van zijn omzet uit werk op toevoegingsbasis. Vorig jaar zat zijn omzet niet ver boven de 100.000 euro, voor aftrek van kantoorkosten, belastingen en directe kosten zoals een arbeidsongeschiktheidsverzekering. En toch heeft hij het geen enkele keer over zijn eigen salaris dat in gevaar komt. ‘Als

Wie is Tomas Weterings?

Maandelijks haalt het *Advocatenblad* een frisse neus met een advocaat om al wandelend te praten over werk en leven. Dit keer:

Tomas Weterings (1972)

- 1999: Afgestudeerd Nederlands recht Universiteit van Amsterdam
- 2000-2004: Jurist Bureau Rechtshulp Amsterdam
- 2004-heden: Advocaat Hemony Advocaten
- Samenwonend, één kind, Amsterdam

ik mijn hypotheek kan betalen, boeken kan kopen en op vakantie kan met mijn vriendin en zoon, ben ik tevreden. Ik hou van lekker eten en drinken, wil een rondje kunnen geven in het café, mijn tweedehands Ford rijden en dat lukt goed met mijn inkomen. Meer hoeft niet.’

Tomas Weterings ging geen rechten studeren om rijk te worden, maar om mensen te helpen. ‘Wij zijn ambachtslui. Zoals de loodgieter de wc ontstopt, zo

help ik mensen met het oplossen van een juridisch probleem. Daarom is het vreemdelingenrecht mijn grote liefde. Ik vind die ingewikkelde puzzel leuk. Dan ga ik aan mijn bureau zitten, kennisstelsysteem open, boeken op tafel, dossiers om me heen en oplossingen bedenken: fantastisch! Met een geslaagde gezinshereniging kan ik mensen echt gelukkig maken.’ In 2012 ging dat even niet meer. ‘Ik had altijd in zo’n hoog tempo gewerkt. Dat jongehondgedrag hield ik niet meer vol.’ Hoe mooi zijn zaken ook zijn, Weterings was moe de afgelopen jaren. ‘Ik heb zo’n honderd lopende zaken tegelijk, waar ik eindverantwoordelijk voor ben. Als ik naast de pot pies, gaat dat over de levens van mensen.’

Kwaliteit

Dan die bezuinigingen, die volgens Weterings het werken vrijwel onmogelijk maken. Uitkijkend over het water bij roeivereniging De Amstel is hij ongemeen kritisch over de plannen van staatssecretaris van Veiligheid en Justitie Fred Teeven (VVD). ‘We worden terecht geacht een kwalitatief hoogwaardige dienst te leveren, maar de tijd die daarvoor nodig is, staat in geen verhouding meer tot de vergoeding. Het systeem maakt het lucratief om zo weinig mogelijk tijd aan een zaak te besteden. Dat bijt elkaar. Als de plannen van Teeven doorgaan, werken in de sociale advoca-

Weterings: 'Als ik naast de pot pies, gaat dat over de levens van mensen.'

tuur straks alleen nog maar beginners en mensen die het niet zo nauw nemen met kwaliteit. Teeven heeft geen flauw idee waar hij mee bezig is. De Raad van State adviseert vaak negatief over zijn plannen. En toch zet hij ze door. Ik ben ontzettend geïrriteerd over de onwetendheid van de mensen die beslissingen nemen over dit systeem. Misschien komt dat juist wel door de te kleine kloof tussen burger en politiek. Politici voelen zich snel onder druk gezet, waardoor ze zo ondoordacht handelen.' Terwijl de marktkooplui hun waar luid

aanprijzen op de Albert Cuyp, geeft Weterings toe dat zijn zakelijke instinct niet zo goed is. 'Ik schiet voor mijn cliënten vaak de eigen bijdrage of het griffiegeld voor en breng dat niet altijd in rekening omdat het soms te zwaar op het besteedbaar inkomen drukt. In vreemdelingenzaken is het griffiegeld alleen al 165 euro. Iemand die juridisch een punt heeft en zegt, "sorry, de eigen bijdrage kan ik echt niet betalen", die stuur ik toch niet weg?' Weterings is ondanks de bezuinigingen op de rechtsbijstand niet bezorgd over het voortbe-

staan van zijn kantoor. 'We hebben een goede naam, en we zijn goede advocaten die zich in een betalende praktijk prima zouden redden. We vinden het alleen zowel leuk als belangrijk om goede rechtsbijstand te bieden aan mindervermogenen. Het zou heel erg zijn als dat financieel niet meer kan.' Dat een zekere mate van verzakelijking nodig is, ziet hij ook. En dat valt niet mee. 'Het heeft twee jaar geduurd om hierover een goede strategiesessie te organiseren. Het klinkt dom, maar we hebben er gewoon geen tijd voor.'

Wat doet het landelijk bureau?

Het bureau van de Nederlandse Orde van Advocaten is gevestigd aan de Haagse Neuhuyskade. Wat doen de bijna zestig medewerkers daar?

Sabine Droogleever Fortuyn

Illustraties: Jelrik Atema

Artikel 26 van de Advocatenwet leert onder meer dat de Nederlandse Orde van Advocaten (NOvA), of heel specifiek de Algemene Raad, een 'behoorlijke uitoefening der praktijk' moet bevorderen, moet opkomen voor de rechten en belangen van advocaten en toe moet zien op de naleving van de plichten van advocaten. Om die brede waaier aan opgelegde taken uit te voeren, adviseren communicatie- en beleidsadviseurs op het bureau de Algemene Raad en bereiden ze de vergaderingen van het College van

Afgevaardigden voor. Beleidsadviseurs stellen verordeningen op, kwaliteitsbeleid wordt vormgegeven en toezichtbeleid ontwikkeld. Via de Centrale Controle Verordeningen (CCV) wordt deels het toezicht uitgevoerd. Beleidsbepalers en politiek Den Haag worden veelvuldig geadviseerd bij het opstellen van wetgeving. Het bureau communiceert aan de gehele balie. Bij de helpdesk kunnen advocaten en rechtzoekenden terecht met vragen. Het landelijk bureau van de Orde van Advocaten in beeld.

Eerste verdieping

Balieplus

Een extern bureau gevestigd in het gebouw van de NOvA. Het bureau biedt diensten aan op het gebied van de bedrijfsvoering van advocatenkantoren (verzekeringen, pensioenen, automatisering en persoonlijke ontwikkeling van advocaten).

Redactie Advocatenblad

- 1 fte NOvA (2,7 fte Sdu Uitgevers), hoofdredacteur Robert Stiphout (Sdu Uitgevers).
- Redacteur van de NOvA werkt mee aan het *Advocatenblad*, de nieuwsbrief, de website, social media van het *Advocatenblad* (80%) en uitingen van de Orde (20%).

Schadepoort

Om de parkeerplaats achter het landelijk bureau van de NOvA te bereiken, moeten auto's door een zeer nauwe poort. Menig Audi, Volvo of Ford loopt hier een lelijke kras of een kapotte zijspiegel op.

Keuken

Pantry keuken

WC

Magazijn / Archief

Lift

EHBO

Trappenhuis

Tweede verdieping

Unit Financieel Toezicht

- 1,9 fte, teamleider Fred Blok.
- Ondersteunt de plaatselijke dekens op verzoek bij onderzoek van de financiële administratie van advocatenkantoren.

Afdeling Communicatie & Voorlichting

- 5,2 fte, manager Lies Weitenberg.
- Informeert over de actualiteiten bij de Orde en de beroepsgroep. Dat gaat via de website, nieuwsbrieven, brieven, social media en telefonisch. De Ordecommunicatie richt zich op de advocatuur, de politiek, de media, studenten, scholieren en het grote publiek. De afdeling lobbyt, onderhoudt contacten met adviescommissies wetgeving, begeleidt het project KEI (programma Kwaliteit en Innovatie rechtspraak), organiseert het Orde-jaarcongres en publiceert het jaarverslag.

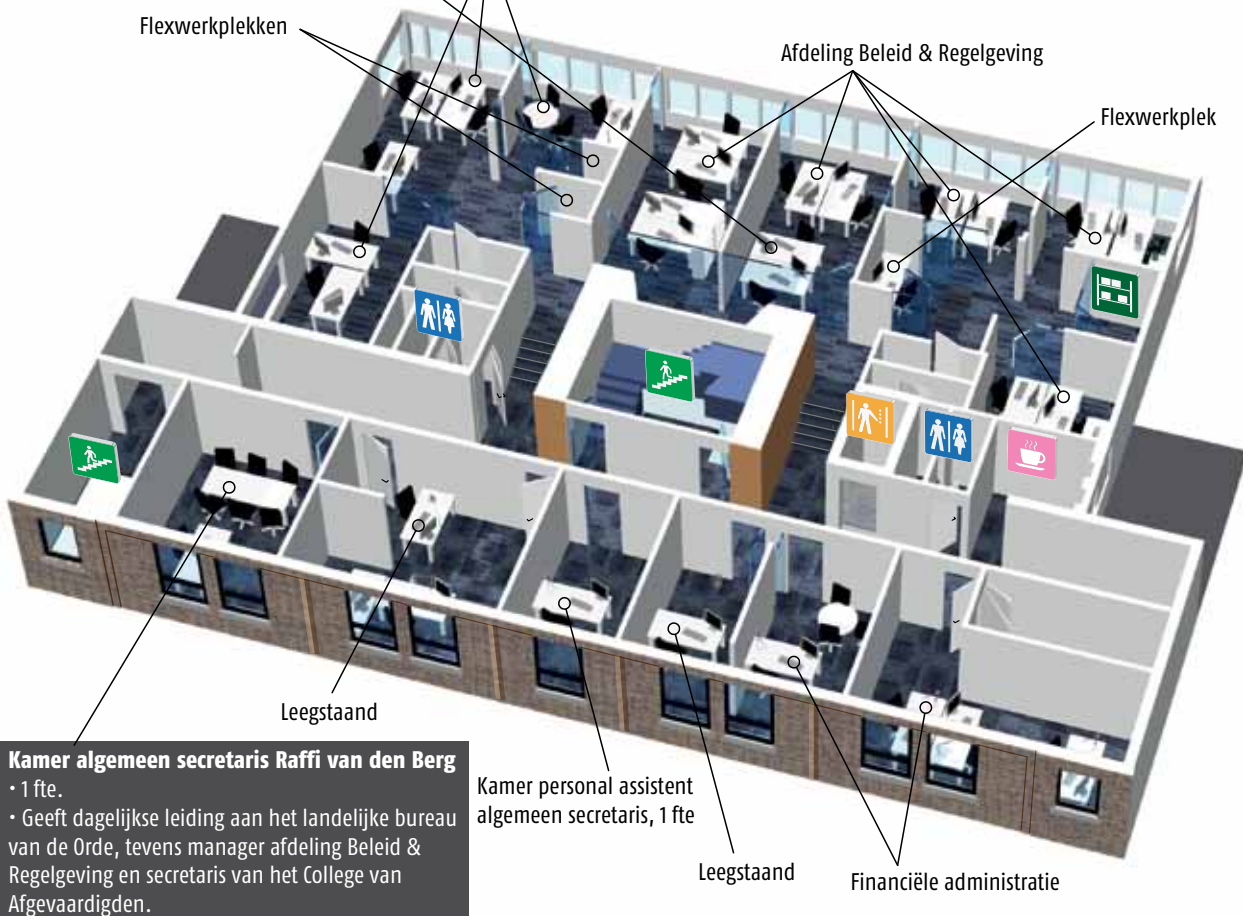
Financiële administratie

- 3,6 fte, coördinator Erik Oltmans.
- Momenteel werkt de afdeling aan de afhandeling van ruim zevenhonderd bezwaarschriften naar aanleiding van de financiële bijdrage 2014.

Flexwerkplekken

Afdeling Beleid & Regelgeving

Flexwerkplek

Leegstaand

Kamer algemeen secretaris Raffi van den Berg

- 1 fte.
- Geeft dagelijkse leiding aan het landelijke bureau van de Orde, tevens manager afdeling Beleid & Regelgeving en secretaris van het College van Afgevaardigden.

Kamer personal assistent
algemeen secretaris, 1 fte

Leegstaand

Financiële administratie

Afdeling Beleid & Regelgeving

- 9,5 fte, manager Raffi van den Berg.
- Adviseert de Algemene Raad over uiteenlopende vraagstukken: van verschoningsrecht tot samenwerkingsverbanden en tijdelijke toetreding tot de balie van rio's. Bereidt de doorlichting en wijziging van alle verordeningen voor. Zet zich in voor het behoud van de gefinancierde rechtsbijstand en houdt zich bezig met de implementatie van de

nieuwe Advocatenwet. Binnen de afdeling werkt een aantal oud-advocaten met kennis van specifieke rechtsgebieden zoals strafrecht, een wetgevingsjurist, een bestuursrechtjurist en juristen met een beleidsmatige en toezichtachtergrond. Deze afdeling ondersteunt ook het dekenberaad bij de beleidsontwikkeling op toezichtonderwerpen en vervult een belangrijke signalerende functie op het terrein van ontwikkeling van de

tuchtrechtspraak. Daarnaast vertegenwoordigt de afdeling de Orde geregeld in het buitenland. Ten slotte hebben tal van periodieke overleggen plaats met leden van de balie, commissies van de Orde en met externe organisaties als de rechtspraak, OM, HR, NVvR, NOB (Nederlandse Orde van Belastingadviseurs), KNB (Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie), NBA (Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants), en departementen.

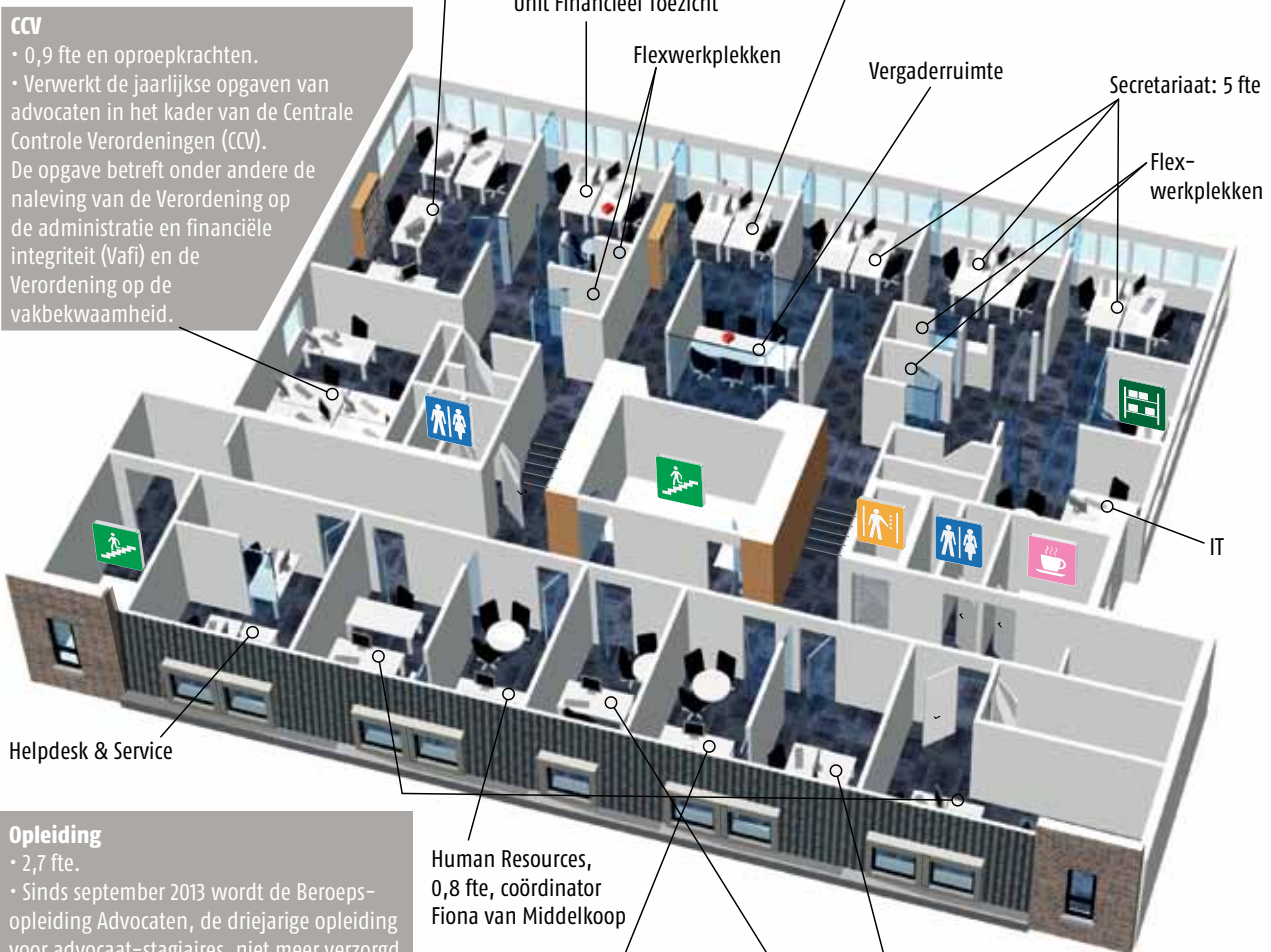
Derde verdieping

CCV
 • 0,9 fte en oproepkrachten.
 • Verwerkt de jaarlijkse opgaven van advocaten in het kader van de Centrale Controle Verordeningen (CCV). De opgave betreft onder andere de naleving van de Verordening op de administratie en financiële integriteit (Vafi) en de Verordening op de vakbekwaamheid.

Beheer Advocaten Registratie (BAR)
 • 3,5 fte.
 • Registreert in- en uitschrijvingen van advocaten op het tableau. BAR verwerkt gegevens van een kantoor, zoals kantoor-naam, vestigingsadres en telefoonnummers en gegevens zoals naam, academische titel(s) en geboortedatum van een advocaat.

Curatorium
 • 1,2 fte.
 • De instantie waar advocaten onder andere in beroep kunnen gaan tegen beslissingen van de examencommissie.

Opleiding
 • 2,7 fte.
 • Sinds september 2013 wordt de Beroepsopleiding Advocaten, de driejarige opleiding voor advocaat-stagiaires, niet meer verzorgd door de Orde maar door uitvoeringsorganisatie CPO in samenwerking met coachingsbureau Dialogue. De SBA (Stichting Beroepsopleiding Advocaten) houdt namens de Orde toezicht op de uitvoeringsorganisatie en op geaccrediteerde aanbieders van de Beroepsopleiding Advocaten. Na deze driejarige opleiding zijn advocaten verplicht twintig uur per jaar aan bijscholing te besteden. Jaarlijks controleert de Orde het behaalde aantal opleidingspunten van advocaten middels de digitale Centrale Controle Verordeningen (CCV). Veel opleidingen worden gevolgd bij door de Orde erkende opleidingsinstanties.

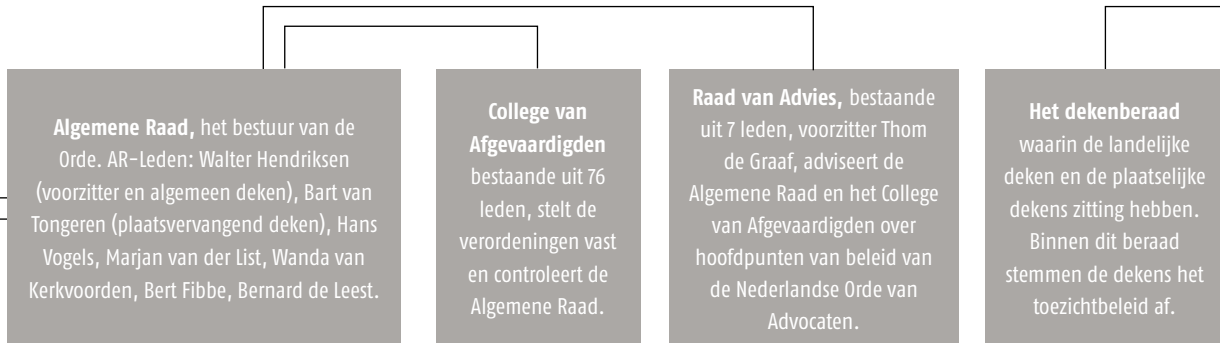
Human Resources, 0,8 fte, coördinator Fiona van Middelkoop

Kamer manager afdeling Toezicht & Uitvoering, Elise Bravenboer
 • 1 fte.
 • Stuurt BAR, Helpdesk & Service, Opleiding, CCV, Kwaliteitszorg, Secretariaat en Receptie aan.

Helpdesk & Service
 • 2,1 fte.
 • Hier kunnen advocaten terecht met vragen over verordeningen. Rechtzoekenden kunnen hier terecht met vragen over de beroepsuitoefening van advocaten.

Kwaliteitszorg
 • 0,8 fte.
 • Ontwikkelt kwaliteitsinstrumenten ten behoeve van de advocatuur.

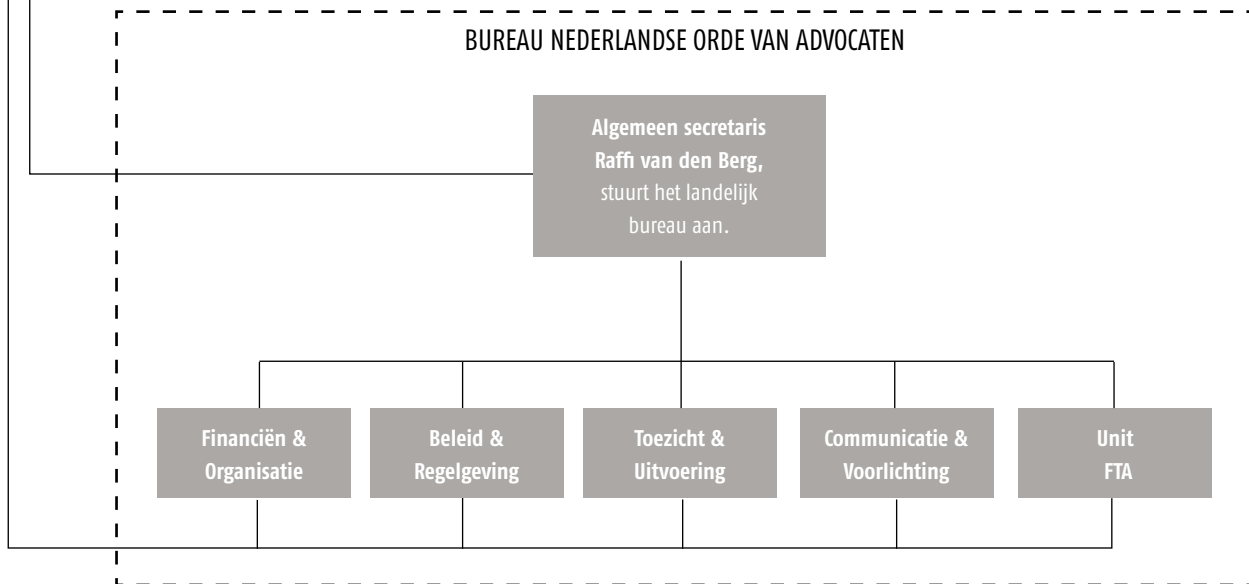
IT
 • 2,4 fte, manager Henk van Oosten.
 • Houdt zich bezig met het operationele beheer van applicaties die advocaten, rechtzoekenden en medewerkers van de Orde dagelijks gebruiken en met het ontwikkelen van nieuwe dienstverlening. Participeren in externe ICT-projecten die invloed kunnen hebben op de werkwijze van de advocatenpraktijk.

Zo werkt de Orde

De Orde van Advocaten is een ingewikkeld lichaam met vele organen.
Wie doet nu eigenlijk wat en wie bepaalt er uiteindelijk?

Sabine Droggelever Fortuyn

De Algemene Raad (AR) staat aan het hoofd van de Nederlandse Orde van Advocaten (NOvA) en neemt beslissingen over het beleid. Verordeningen die de AR voorstelt, moeten worden vastgesteld door het College van

Afgevaardigden (CvA). Daarbij controleert het college de Algemene Raad. De Raad van Toezicht adviseert de Algemene Raad en het College van Afgevaardigden. Het dekenberaad wordt gevoed door het secretariaat dekenberaad bij het

landelijk bureau van de NOvA. In het dekenberaad hebben de plaatselijke dekens van elf arrondissementen en de algemeen deken zitting. Het landelijk bureau van de Orde bereidt de beslissingen van de Algemene Raad voor en voert ze uit.

De 11 lokale Orden van Advocaten staan onder leiding van een Raad van Toezicht met als voorzitter de plaatselijk deken. De bureaus van de lokale Orden zijn verantwoordelijk voor het toezicht op de advocatuur in hun regio.

ARRONDISSEMENTEN

Nederland is verdeeld in elf arrondissementen met elk een eigen lokale Orde van Advocaten.

Zo kiezen advocaten hun Orde

De algemeen deken en de overige leden van de Algemene Raad worden gekozen door het College van Afgevaardigden, in november. De leden van het College van Afgevaardigden zijn weer gekozen, door advocaten in vergaderingen van de plaatselijke Orden. Jaarlijks hebben deze vergaderingen in oktober plaats. Het aantal afgevaardigden per arrondissement staat in verhouding tot het totaal aantal advocaten binnen het betreffende gebied.

Op aanbeveling van de Algemene Raad benoemt het College van Afgevaardigden de Raad van Advies.

De elf lokale Orden staan onder leiding van een Raad van Toezicht. De plaatselijk deken is hier de voorzitter van. Advocaten kiezen tijdens de jaarvergadering in oktober hun deken en de overige leden van de Raad van Toezicht.

Bijdragen landelijke en lokale Orden

Advocaten betalen jaarlijks een bijdrage aan de landelijke Orde (in 2014: 775 euro of voor stagiaires en voor advocaten met een inkomen lager dan 32.500 euro, 232 euro). Hier komt een hoofdelijke omslag aan de lokale Orde bij. De hoogte hiervan verschilt per arrondissement. Zo bedraagt de hoofdelijke omslag voor 2014 in het arrondissement Overijssel 525 euro, in Noord-Nederland 540 euro. In Midden-Nederland ligt deze in 2014 aanzienlijk lager: 375 euro. Het bedrag is mede afhankelijk van de omvang van het arrondissement: in een kleiner gebied moeten de kosten gedeeld worden door minder advocaten.

Aantal advocaten. Totaal 17.268 (gemeten op 26 februari 2014)
 Arrondissement
 Naam deken en voorzitter van de Raad van Toezicht (RvT) van het arrondissement

Waar gaat het geld aan op?

Afgelopen maand presenteerde de landelijke Orde haar begroting. Een overzicht van de inkomsten en uitgaven.

Robert Stiphout

Dit jaar bleef de bijdrage voor de landelijke Orde gelijk aan 2013. Het is te hopen dat de economie, zoals het Centraal Planbureau voorspelt, weer aantrekt, want de komende jaren stijgt de bijdrage naar verwachting. Het is nog koffiedik kijken, maar de omslag voor advocaten met een salaris vanaf 32.500 euro neemt volgens een schatting van de Orde toe van 775 euro in 2014 naar 955 euro in 2016, een stijging van 25 procent. Advocaten met een lager inkomen gaan waarschijnlijk ook meer betalen. Deze bijdrage stijgt van 232 euro in 2014 naar 285 euro in

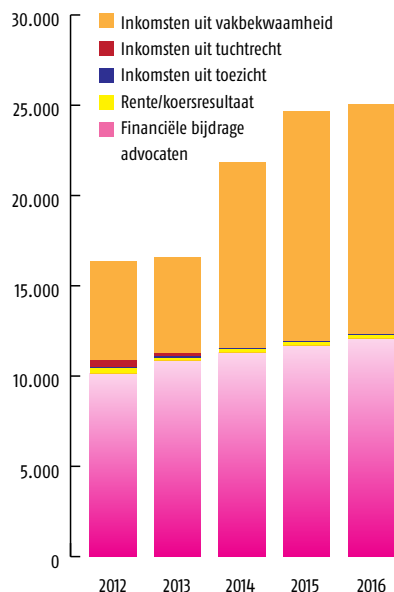
2016, een stijging van 22 procent. De stijging wordt verwacht wegens een toename van de uitgaven. Extra kosten voor de Orde kunnen onder meer voortkomen uit het schrappen van subsidie op de tuchtrechtspraak (199.000), het vervallen van de bijdrage voor de overheadkosten van de beroepsopleiding oude stijl (1,6 miljoen) en het Wetsvoorstel doorberekening kosten toezicht en tuchtrecht juridische beroepen (1,2 miljoen). Consequentie van deze wet is dat de kosten die het ministerie van Veiligheid en Justitie draagt voor het wette-

lijk tuchtrecht voortaan voor rekening van de Orde komen. Dit voorstel moet overigens nog worden behandeld door het parlement en wordt voorzien voor 2015.

Mogelijk is de voorspelde verhoging niet genoeg. Het nieuwe College van Toezicht dat het ministerie van Veiligheid en Justitie bedacht, zal voor rekening van de Nederlandse Orde van Advocaten komen. De kosten daarvan raamt de Orde op circa 4 miljoen euro, in te gaan in 2015. Maar vooralsnog is dat toekomst. Een blik in de portemonnee van de Orde voor 2014.

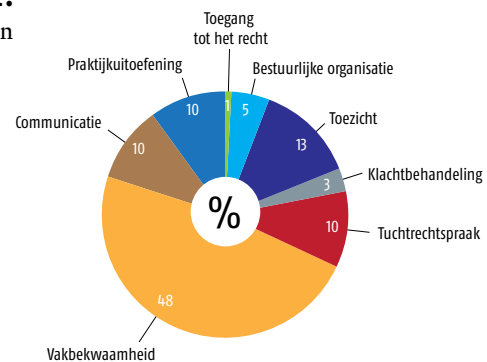
WAAR KOMT HET GELD VANDAAN?

Inkomsten van de Orde (x 1.000 euro).

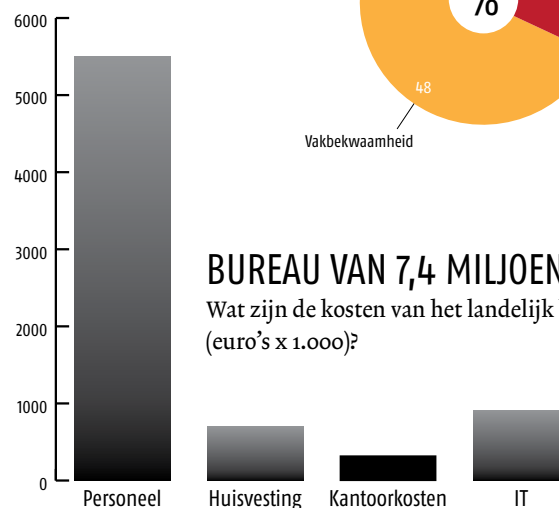
WAAR GAAT HET GELD NAARTOE?

Uitgaven in procenten per zogeheten pijler.

BUREAU VAN 7,4 MILJOEN

Wat zijn de kosten van het landelijk bureau (euro's x 1.000)?

‘Nou heb ik niet de illusie dat alle advocaten je een vette knipoog geven als je het erover hebt dat je bij de Orde werkt’

‘Toen ik bij de Orde begon, zag ik mijn kans schoon’

Raffi van den Berg is sinds medio 2011 algemeen secretaris van het landelijk bureau van de Nederlandse Orde van Advocaten. Ze maakt zich sterk voor het behoud van de rechtsstaat en ziet daarin voor de Orde een belangrijke taak weggelegd. Haar belangrijkste doel: de afstand tussen Orde en advocaat verkleinen. ‘De zorg over de rechtsstaat, dat is iets wat ons allen bindt.’

Sabine Droogleever Fortuyn

Beeld: Jiri Büller

Thuis, aan tafel bij de algemeen secretaris van de Nederlandse Orde van Advocaten (NOvA), is het recht vaak onderwerp van gesprek. Raffi van den Berg (44), haar partner, die rechter is, en hun drie kinderen (basisschoolleeftijd) zijn dan verwickeld in een fictieve casus, regelmatig een strafrecht-aangelegenheid. De een is verdachte, de anderen zijn aanklager, rechter, advocaat en slachtoffer. De laatstgenoemde rol is de minst begeerde, die van rechter het populairst. ‘Wat me opvalt bij de kinderen, is dat ze de beslismacht van de rechter, dat je bepaalt hoeveel straf iemand krijgt, vele malen interessanter vinden dan de rol van advocaat’, zegt Van den Berg.

Haar sterke belangstelling voor het recht, en de rechtsstaat in het bijzonder, brachten haar er in 2011 toe om het ministerie van Financiën te verlaten en te gaan voor de functie van algemeen

secretaris van het landelijk bureau van de NOvA. Als topambtenaar ten tijde van de kredietcrisis begon ze ‘het juridische klimaat binnen het Rijk guur te vinden’.

Van den Berg, zittend in haar sober ingerichte werkkamer in Den Haag, vertelt dat ze moeite had met de pragmatische oplossingen die juridisch ‘niet optimaal’ en steeds vaker ook niet meer ‘suboptimaal’ waren. Ze somt desgevraagd op: een departement dat als gevolg van een kort geding een gevoelige financiële nederlaag lijdt en als eerste reflex heeft spoedwetgeving maken om de schade te repareren, adviezen van de Raad van State bij het belastingplan die keer op keer terzijde worden geschoven en het te pas en te onpas gebruiken van instrumenten als het klein Koninklijk Besluit voor zaken die daarvoor niet bedoeld zijn.

Het was juist vanwege die ‘afbreuk van juridische kwaliteit’ dat Van den

Berg een taak weggelegd zag voor de Nederlandse Orde van Advocaten. De algemeen secretaris: ‘Tegenspraak moet je organiseren. Als dat binnen het Rijk niet meer gebeurt, is de NOvA bij uitstek een organisatie die dat geluid kan laten horen.’ De aanwezige juridische kennis binnen de advocatuur, maar vooral de van de overheid onafhankelijke positie, zorgt er volgens Van den Berg voor dat uitgerekend de vereniging van deze beroepsgroep in staat is om dat tegen geluid te laten horen. Waarom ze zich zo geroepen voelt om op te komen voor de rechtsstaat? ‘Je hebt een gevoel van een tij dat je wilt keren. En dan voelt het niet goed om stil te blijven zitten en te denken: we zien wel hoe hoog die golf is. Dan is het misschien te laat.’

Met de (dreigende) aantasting van de rechtsstaat heeft de Orde als organisatie ook rechtstreeks te maken. Zo wist de NOvA, na een hevige discussie, te ont-

komen aan een toezichtplan van staatssecretaris van Veiligheid en Justitie Fred Teeven (VVD). Volgens dit plan zou een door de staat benoemd College van Toezicht mee mogen kijken in dossiers van advocaten. De van de staat onafhankelijke advocatuur stond op de tocht. Inmiddels is het toezichtplan op de heikele punten aangepast. Maar dit aangepaste plan is niet geheel in overeenstemming met het oorspronkelijke alternatief van de Orde: het instellen van een onafhankelijke stelseltoezichthouder. Vindt Van den Berg niet dat het de algemeen deken in een moeilijk parket brengt? Deze moet, als voorzitter van het college van toezicht, immers toezicht gaan houden op zijn eigen beleid. 'De algemeen deken moet duidelijk gepositioneerd worden. Misschien kun je het heel eenvoudig oplossen door een ander lid van de Algemene Raad de portefeuille toezichtaanleggenheden voor zijn rekening te laten nemen.'

Een ander dossier dat de rechtsstaat raakt, is de dreigende nieuwe bezuinigingsronde van 85 miljoen op gefinancierde rechtsbijstand. 'De toegang tot het recht, daar moet je heel voorzichtig mee omgaan', zegt Van den

Berg. Met deze maatregel 'immuniseert' de staat zich volgens haar voor een deel voor rechterlijke toetsing. In zestig procent van de rechtszaken is de overheid immers partij. 'Maar ik ben bang dat onze boodschap nog te veel in waarschuwend zinnig is. Als alle bezuinigingen doorgaan, zal men daar over tien jaar heel veel spijt van krijgen, dat durf ik eigenlijk wel te zeggen. Maar het manifesteert zich nu nog niet, dat maakt het verzet ook lastig.'

Effectiever

Behalve met het verzet tegen staats-toezicht en bezuinigingen op gefinancierde rechtsbijstand, geeft ze haar belangrijkste drive, het opkomen voor de rechtsstaat, op vele manieren vorm. Zo zet ze in op een actieve lobby in het Haagse. Liefst in stilte. Dat is, zegt Van den Berg, veel effectiever. Maar de Orde zoekt wel publieke aandacht. Tijdens de laatste landelijke verkiezingen bijvoorbeeld, probeerde de Orde voor de verworvenheden van de rechtsstaat op te komen door middel van het doorlichten van verkiezingsprogramma's op rechtsstatelijkheid. 'Ik liep al met dat idee rond in mijn tijd bij het Rijk. Maar men

wilde het toen niet, men vroeg zich af of we, als juridisch ambtenaren, wel zo'n rol mochten hebben. Of dat niet te dicht tegen de politiek aan zou komen. Dus toen ik bij de Orde begon, zag ik mijn kans schoon.'

De algemeen secretaris is van plan om alle adviezen van de adviescommissies wetgeving duidelijker en toegankelijker te maken door ze te laten beginnen met een samenvatting. 'Het is niet omdat de Orde per se iets wil, maar het gaat erom of wij, op basis van juridische kennis, oordelen of iets in strijd is met, of op gespannen voet staat met. Die rol willen wij veel duidelijker vervullen.'

Promoveert de NOvA tot een soort Orde van State? Lachend: 'Nou, naar de Raad van State luisteren ze niet altijd.' Van den Berg hoopt dat de politiek naar de Orde beter luistert. 'De kracht van wat wij doen, is dat we voor een deel ook in het parlementaire traject zitten. De Raad van State schrijft een advies, dat gaat met het wetsvoorstel mee naar de Kamer, en daarna moet de raad op zijn handen blijven zitten. Wij zijn daarin veel vrijer.'

Dit jaar is de rechtsstaat het thema van het jaarcongres van de Orde in

Speerpunten landelijk bureau op een rij

1 Bezuinigingen gefinancierde rechtsbijstand

De Orde vindt de bezuinigingen op gefinancierde rechtsbijstand zorgelijk. 'De bezuinigingsagenda raakt de toegang tot het recht op ontoelaatbare wijze', aldus de beroepsorganisatie. 'De staatssecretaris weet van geen wijken en banjert door, met zo lijkt het vooralsnog het comfort van meerderheidssteun in de Tweede Kamer.'

Via allerlei kanalen probeert de Orde deze bezuinigingen een halt toe te roepen. Gezamenlijk optrekken, liefst

met alle verenigingen uit de balie en de rechtspraak is daarbij een streven. 'Een deel van de balie wil de Orde publiekelijk met de vuist op tafel zien slaan, een ander deel is weer lastig te mobiliseren.' Er heeft overleg plaats, met de Vereniging Sociale Advocatuur Nederland (VSAN) en andere verenigingen, met maatschappelijke organisaties en de politiek.

2 Implementatie toezichtmodel

Na jarenlang en succesvol verzet tegen het toezichtmodel van staatssecretaris Fred Teeven (Veiligheid & Justitie, WD) wordt

nu gewerkt aan de implementatie van een toezichtmodel zonder staatsinvloed. Er zijn 74 deelonderwerpen die moeten worden ingevoerd. Het overzicht met deze onderwerpen is verstrekt aan het dekenberaad en het College van Afgevaardigden. Het voorstel ligt inmiddels bij de Eerste Kamer. Binnen het landelijk bureau van de Orde vindt veelvuldig overleg plaats met de betrokken portefeuillehouders uit de Algemene Raad (algemeen en plaatsvervangend algemeen deken), Arthur Docters van Leeuwen en met de voorzitter van het dekenberaad.

Bij de vele uitvoeringsaspecten worden adjuncten betrokken van de lokale orbureaus en wordt op 3 juli 2014 een bijeenkomst voor alle leden van de Raden van Toezicht en stafmedewerkers van lokale Orbureaus georganiseerd. Met name de invoering van aspecten van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) en de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft) vraagt een grondige voorbereiding. Dit wil de Advocatenorde zo veel mogelijk faciliteren door het laten opstellen van een 'praktijkhandleiding toezicht'.

september. ‘De zorg over de rechtsstaat, dat is iets wat ons allen bindt’, zegt ze. Dat roept de vraag op voor wie de Orde er vooral is. Voor advocaten, voor rechtzoekenden of voor allebei?

Van den Berg: ‘Ik denk dat kwalitatief goede advocatuur het uitgangspunt moet zijn. Via de sleutel van kwaliteit snijdt het mes aan twee kanten.’ En hoe kijkt de algemeen secretaris aan tegen specialisatieverenigingen die op eigen houtje belangen nastreven? ‘Het zou heel raar zijn om te zeggen: “Doe dat vooral niet”. De Orde behartigt de belangen van de hele balie en dat beperkt soms ook onze speelruimte.’ Ze geeft aan dat het voor de Orde belangrijk is regelmatig met specialisatieverenigingen te overleggen, omdat je elkaar anders ook kunt tegenwerken. ‘Dat contact moet worden geïntensiveerd, door middel van periodiek overleg. Dat is achterstallig onderhoud vanuit de Orde.’

Geconfronteerd met het imago van de Orde onder advocaten – groot en duur – zegt ze resoluut: ‘Op het moment dat dit geluid je bereikt, moet je er goed naar luisteren en doe je iets niet goed. Maar wat dat dan precies is,

is nog best wel lastig. Ik denk dat de Orde misschien wel te duur was. Maar we hebben hier in de organisatie de franje er flink uit gehaald.’ Ze somt op: concentreren op kerntaken, ‘liquideren’ van verschillende stichtingen van de Orde en werken met een duidelijke agenda in plaats van ad-hocbeleid. Ook moet de Orde volgens haar zichtbaarder worden. Daarom wordt er een portal op de Orde website, ‘Mijn Orde’, gebouwd. ‘Op die manier zouden we advocaten beter kunnen bereiken.’

Van den Berg geeft toe dat de toemende taken en bevoegdheden die de Orde vanuit de politiek krijgt opgelegd haar doel in de weg zitten. ‘Eigenlijk wilde ik helemaal niet groeien, maar afslanken, een kleinere organisatie worden. Alleen, dat lukt niet met de taakverzwaring die je van buitenaf krijgt opgelegd. Dus dan moet je groter worden, maar dan wel op een voorzichtige manier.’ Haar grootste angst: net als de Autoriteit Financiële Markten vergeleken te worden met een pakje zelfrijzend bakmeel. ‘Dus daar zijn we telkens heel kritisch op. Geen afbreuk doen aan kwaliteit, maar het liefst gewoon elk dubbeltje nog een keer omdraaien.’

Van den Berg hoopt boven alles de afstand tussen de Orde en de balie te verkleinen. ‘Nou heb ik niet de illusie dat alle advocaten je een vette knipoog geven als je het erover hebt dat je bij de Orde werkt. Maar dat ze weten dat de organisatie ook nog wat voor je kan betekenen, dat zou ik geloof ik het allerbelangrijkst vinden.’

Ze nodigt advocaten dan ook uit vooral langs te komen bij het landelijk bureau. Het zou volgens haar vele misverstanden die er over de Orde bestaan uit de weg kunnen ruimen. ‘Tijdens een Collegevergadering sprak ik bijvoorbeeld een advocaat die denkt dat hier de mutaties in Beheer Advocaten Registratie (BAR) door een advocaat worden ingetikt omdat het anders niet chic zou zijn.’

Clappen

Voor de komende periode heeft de algemeen secretaris een reeks concrete doelen. Daaronder valt het project KEI (Kwaliteit en Innovatie rechtspraak). De digitalisering van de rechterlijke macht heeft volgens Van den Berg veel invloed op de praktijk van de advocatuur. Daarom vindt ze het belangrijk dat

3 Kennis en Innovatie rechtspraak

KEI (Kennis en Innovatie rechtspraak) zorgt bij de Orde voor rimpelingen. Binnen het bureau is een multidisciplinair projectteam samengesteld om de ontwikkelingen te volgen en waar mogelijk te anticiperen op de consequenties voor de advocatuur. De Orde wil beter zicht krijgen op de diverse deelprogramma's die de Raad voor de rechtspraak heeft lopen. ‘Dit is van belang om tijdig de juiste expertise vanuit de balie op te lijnen’, aldus de Orde. Vanuit de Raad voor de rechtspraak en het ministerie van Veiligheid en Justitie worden veel werkgroepen ingesteld die participatie vanuit de balie

vragen. Het projectteam probeert continu een vertaalslag te maken tussen alle (deel)projecten en de diverse geleidingen in de balie.

4 Voorbereiden vergadering Algemene Raad

Het voorbereiden van de tweewekelijkse vergadering van de Algemene Raad en het maandelijkse dekenberaad is voor veel beleidsadviseurs een weektaak. Dossiers die op dit moment veel aandacht vragen zijn: I) doorlichting regelgeving, II) verschoningsrecht en het rapport *Wat is een advocaat*, III) monitoren Beroepsopleiding Advocatuur en IV) totstandkoming financieel jaarverslag.

5 Verbeteren zichtbaarheid

Het verbeteren van de zichtbaarheid van de advocatuur is een rode draad voor het Ordebureau. De organisatie van het jaarcongres en de totstandkoming van het jaarverslag vragen veel tijd, naast de dagelijkse beantwoording van persvragen en het permanent volgen van politieke ontwikkelingen. Zo veel mogelijk wordt nuttige informatie snel gedeeld met de diverse adviescommissies wetgeving.

6 Professionaliseringslag
De Orde werkt aan een verdere professionaliseringslag. Zo

wordt de werkwijze binnen het bureau van binnenkomst van post tot archivering volledig gedigitaliseerd, de IT-huishouding wordt op orde gebracht en juridische procedures worden beter in lijn met de Awb gebracht. Zo is de inning van de jaarlijkse financiële bijdrage voor het eerst in de vorm van een beschikking gegoten. Informatiebeveiliging is bij dit alles een belangrijk aandachtspunt. Daarnaast worden heel veel uiteenlopende e-mails afgehandeld. Van een verzoek van de balie uit Beijing over de inrichting van kantoorbezoeken tot een rechtzoekende die zijn onvrede uit over het verloop van zijn procedure.

de balie hierbij betrokken is. ‘Tot nu toe lijkt het zo dat het hele project zich binnen de sfeer van de rechterlijke macht heeft afgespeeld. We hebben heel hard op de deur geklopt, en gezegd: ‘Wij willen ook leveren. Maar wat moeten we leveren? Welke expertise is er vanuit de balie nodig?’”

De Orde wil de rechtspraak bewust maken van de diversiteit van de advocatuur, zodat de betrokken IT-leveranciers van advocaten daar rekening mee kunnen houden. Daarbij wil de beroepsorganisatie de rechtspraak laten zien dat de aanschaf van een kleurenschanner, bijvoorbeeld, voor sommige kleine kantoren een behoorlijke investering is. ‘Dat, gecombineerd met de bezuinigingen op gefinancierde rechtsbijstand. Neem die groep waar de klappen vallen mee in dit traject, zodat zij extra afschrijvingen kunnen inplannen, en stel reële termijnen.’

De uniformering van het lokale toezicht op advocaten is een ander aandachtspunt. Volgens de laatste toezichtplannen krijgen lokale dekens

‘Eigenlijk wilde ik helemaal niet groeien, maar afslanken, een kleinere organisatie worden’

bijvoorbeeld de bevoegdheid een boete op te leggen. ‘De dekens hebben een eigen verantwoordelijkheid in de uitoefening van het toezicht. Dat moet wel in elf arrondissementen op gelijke wijze plaatsvinden. Als daar een niet-verklaarbaar onderscheid in zit, heb je een probleem.’ Dekenberaad en landelijke formats voor het toezicht door de dekens moeten verschillen voorkomen.

Daarbij ziet de algemeen secretaris iets in het binnen de Algemene Raad bestaande plan voor het stelsel van financiële afdrachten aan de Orde. Op dit moment betalen advocaten een bijdrage aan de landelijke én lokale Orde.

Beter en eenvoudiger zou het volgens haar zijn als advocaten voortaan één bijdrage gaan betalen. Op landelijk niveau moet het geld dan binnenkomen. Een deel daarvan wordt vervolgens verspreid over de lokale Orden. ‘Daarvoor wil ik me de komende jaren wel inzetten. Maar je tast daar natuurlijk ook wel wezenlijk de lokale autonomie mee aan. Dus dat gaat nog een enorme discussie opleveren, denk ik. Aan de andere kant, het is in lijn met de Commissie Huydecooper en ook de financiële commissie uit het College van Afgevaardigden heeft dit onlangs geopperd.’

Wanneer is de missie van Van den Berg vervuld? ‘Als het vernieuwde toezicht goed is geïmplementeerd en er een periode van relatieve rust ontstaat in de advocatuur. Maar ik moet nog zien wanneer het zover is.’ De algemeen secretaris wijst op het debat over de bezuinigingen op gefinancierde rechtsbijstand en op de digitalisering van de rechtspraak, die loopt tot 2018. ‘En tegen die tijd is er natuurlijk weer een nieuw dossier, dus die rust, die komt er voorlopig niet.’ <<

Raffi van den Berg

Geboren: 1970 in Delft

Studie

- Gymnasium Camphusianum te Gorinchem
- Propedeuse Muziekwetenschappen, Universiteit van Amsterdam
- Propedeuse Semitische Taal en Cultuur, Universiteit van Amsterdam
- Doctoraal Nederlands recht (afstudeerrichting Staats- en Bestuursrecht en Gezondheidsrecht), Universiteit van Amsterdam

Loopbaan

- Onderzoeker Belinfante Instituut Universiteit van Amsterdam
- Medewerker advocatenkantoor Mohr & Verhorst

- Wetgevingsjurist, ministerie van Economische Zaken
- Coördinerend wetgevingsjurist Financiële Markten, ministerie van Financiën
- Adviseur Bestuurlijke en Juridische Zaken, ministerie van Financiën
- Projectleider Financiële Markten tijdens kredietcrisis, ministerie van Financiën
- Algemeen secretaris Nederlandse Orde van Advocaten

Nevenfuncties

- Lid Raad van Toezicht Center for International Legal Cooperation (CILC)
- Lid College van Regenten Stichting Het Heilige Geest Hofje Den Haag
- Secretaris Stichting Leerstoel Advocatuur

Burgerlijke staat

- Samenwonend, drie kinderen

Met meer overtuigingskracht in de rechtszaal staan?

In de Pao-cursus 'Overtuigen ter zitting' voor advocaten leert u door middel van diverse presentatie-oefeningen uw overtuigingskracht en beïnvloedingsvaardigheden in de rechtszaal te vergroten.

De docenten verzorgen de cursus als duo. Zij gaan nader met u in op de theorie en de praktijk van presenteren in het algemeen en ter zitting in het bijzonder. Aan het einde van de cursusdag heeft u meer inzicht in de wijze waarop u in uw processtukken en door uw optreden ter zitting invloed kunt hebben op het beslissingsproces bij de rechter.
Max. 15 deelnemers.

Docenten:

- Mw. mr. Cornelia Bol Cleton, coach en vaardigheidstrainer Dialogue BV, voormalig advocaat
- Prof. mr. Hans den Tonkelaar, senior-rechter inhoudelijk rechtbank Gelderland en hoogleraar Rechtspraak aan de RU Nijmegen

19 juni 2014 | Utrecht

Centrum voor Postacademisch Juridisch Onderwijs

Verder denken • Scherper zijn

TOGA
atelier
Schout

Kwaliteit met oog voor detail

Voering in vele kleuren leverbaar

www.toga-atelierschout.nl

info@toga-atelierschout.nl

Industrieweg 51
3044 AS Rotterdam
Tel.: 010 245 07 66
di t/m vr 9:00 - 17:30
zaterdag op afspraak

Airconditioners voor een heerlijk fris en energiek werkklimaat!

Nu ook lease!!

A.L.F. International BV
Tel. 0168 - 33 54 78
info@alf-international.nl
www.alf-international.nl

KORTMAN ADVOCATEN

zoekt

advocaten

om op zelfstandige basis / in maatschapsverband
ons team te versterken

Wij bieden:

- Een lang bestaand kantoor met naamsbekendheid in Den Haag en omgeving
- Flexibele samenwerkingsvormen
- Volledige kantoorondersteuning
- Specialisten op verschillende rechtsgebieden
- Een prettige werkomgeving

Wij vragen:

Iemand die hecht aan het voeren van een zelfstandige praktijk, maar wel wil werken in een collegiale sfeer, gebruikmakend van elkaars kennis en ervaring.

Neem voor meer informatie contact op met Els Vermeer-Wartna
telefoon: 070 302 4030
e-mail: vermeer@kortmanadvocaten.nl
of kijk op www.kortmanadvocaten.nl

Onafscheidelijk advocatenduo

Oorlogskinderen Daan de Jong en Guido Enkelaar vormden bijna 45 jaar lang een advocatenduo. De eerste stierf op 1 februari, de ander acht dagen later. Dubbelportret van twee verschillende, maar onafscheidelijke advocaten.

Trudeke Sillevs Smitt en Linus Hesselink

Foto: Herman Doeleman

Daan de Jong in 2013.

Guido Enkelaar in 2013.

Foto: Herman Doeleman

Tweeling Loe en, de vader van Daan, Sally de Jong.

Daan de Jong als peuter.

En minuut stilte op 4 mei, voor de doden die in de oorlog zijn gevallen. En dan op 5 mei vieren dat het gelukkig allemaal voorbij is. We zijn niet anders gewend, maar met de werkelijkheid van 1945 heeft het natuurlijk weinig te maken. Voor velen was er kortstondige opluchting, en kwam daarna het verdriet om de dierbaren die niet terugkeerden uit de kampen.

Daantje de Jong was pas een halfjaar oud toen hij van zijn ouders werd gescheiden, en nog geen drie toen de oorlog eindigde. Maar de latere advocaat droeg het gemis zijn hele leven met zich mee. Dat bleek in 2011, uit een documentaire die werd gemaakt door zijn achternichte Simonka. Ze volgde Daan op zijn zoektocht naar elk snippertje informatie dat over zijn ouders nog te vinden was. De titel van de documentaire: 'Het zwijgen van Loe de Jong'.

Loe de Jong, de later zo gelauwerde geschiedschrijver, was de tweelingbroer van Daans vader (Sally de Jong). Toen de oorlog begon, slaagde Loe erin met zijn vrouw naar Engeland te vluchten. De ouders van Daan hadden minder geluk en brachten begin 1943 hun twee zoonnetjes naar Nederlandse onderduikadressen. Zelf vluchtten ze naar Zwitserland,

maar de mensensmokkelaar liet hen onderweg in de steek. Toch bereikten ze na een barre tocht door de bergen de Zwitserse grens. Daar gebeurde het onvoorstelbare. Ze werden teruggestuurd, recht in de armen van de Duitsers. Daans moeder stierf in Auschwitz, zijn vader in een concentratiekamp in Oost-Duitsland.

Na de bevrijding kwam Loe de Jong terug uit Engeland, zijn stem in Nederland al bekend van Radio Oranje. Hoe moest het verder met de zoonnetjes van zijn tweelingbroer? Loe nam Abel, die bij een 'eenvoudig typografengezin' ondergedoken had gezeten, op in zijn gezin. Alleen: Abeltje voelde zich er niet thuis, hij verpieterde. Oom Loe bracht de kleine Abel in arren moede maar weer naar zijn onderduikouders terug.

Loe deed geen poging Daan in huis te nemen; die was terechtgekomen in een mooie villa in Zeeland, als enig kind bij een respectabele ingenieur en zijn dito vrouw. Daan vond het er kil en eenzaam. Vele uren bracht hij door voor het raam van zijn kamer, uitkijkend over de weilanden. Wat genoot hij later, toen hij als student in Amsterdam bij zijn oom Loe op kamers kwam te wonen, van dat rumoerige gezin. Hij vroeg waarom Loe

hém als jochie nooit was komen halen. Loe vond dat Daan niets te klagen had: 'Je had daar plénty gespeelgoed.'

Toch was Daans jeugd niet enkel een tranendal. Hij was spits, hij kon sprankelen, had een schallende, aanstekelijke lach. Hij was de mascotte van zijn gymnasiumklas, en ook als student wilde iedereen hem bij het Amsterdamse corps. En daar ontmoette hij Guido Enkelaar.

Smoorverliefd

De jonge vrijbuiters Guido (1943) was niet belast met een zware erfenis uit de oorlog. Wel met een getroebleerde relatie met zijn vader, wiens voornaam Gert hij niet meer wilde dragen. Gert werd Guido. Hij had een scherp verstand, geweldig taalgevoel, een gave voor toneel. En met al die gaven sméét Guido, zoals vriend Willem van Benekom op zijn begrafenis zei. Hij was een soort Ramses Shaffy, voor wie de sfeer van de vrije sixties oneindig aantrekkelijk moet zijn geweest. Met zijn hartsvriend Maarten van Traa trok hij naar het zuiden van Frankrijk waar Brigitte vandaan kwam, een Française op wie hij in 1965 smoorverliefd was geworden.

Guido Enkelaar in zijn jonge jaren.

Still uit de documentaire 'Het zwijgen van de Jong'
Daan de Jong in beeld samen met documentairemaakster
Simonka de Jong.

Na zijn studie ging hij met Brigitte naar Parijs, beleefde er de meidagen van 1968, al kon de politiek hem niet echt boeien en vertaalde er enkele Simenons (onder het pseudoniem G.A. Prinsen). Op zijn 26ste keerde hij met Brigitte terug naar Amsterdam; het werd tijd om geld te gaan verdienen.

Zijn sollicitatie bij het keurig-gereformeerde advocatenkantoor Schut & Grosheide verliep uitstekend. Maar toen hij naar huis liep, door de Spiegelstraat, kwam hij Daan de Jong tegen. Daan had het corporale studentenleven veel te massaal gevonden en was zijn eigen weg gegaan. Daan, stagiaire-af, zei tegen Guido: 'Kom bij mij, bij Nolen!' Guido koos meteen.

Tegen zijn Middelburgse klasgenoot Willem van Bennekom (1941), toen inmiddels ook advocaat, zei Daan, ergens in 1969: 'Je moet mijn stagiaire leren kennen!' Even later zaten ze met zijn drieën op het Leidseplein, pratend 'over de avonturen die ons in de advocatuur te wachten stonden', zegt Van Bennekom nu. De advocaat en latere, nu gepensioneerde rechter bleef bevriend met beiden, en sprak op hun begrafenis.

Nolen was in die jaren het hippe kantoor waar iedereen wel bij wilde

horen. Dat kwam door Daan en Guido. Ze zaten in de non-establishment-hoek. Er kwamen mensen van het Jongerenadviescentrum (JAC) en kunstenaars. Bestuursvoorzitters zag je er niet voorrijden. Daan en Guido waren niet van de anti-advocatuur, ze droegen goede pakken, al waren die van velours. Ook geloofden ze in hun vak. Maar voor het grote geld deden ze het niet.

Wim de Bie was cliënt, en misschien ook wel Kees van Kooten, en waarschijnlijk was het daaraan te danken dat in 1976 in de toen befaamde Bescheurkaler een correspondentie tussen advocaten werd afgedrukt. Van het kantoor 'Den Tekkel, Den Tekkel, Den Tekkel en Bouvier,' gevestigd aan de 'Hondhorststraat' (Nolen zat aan de Honthorststraat.)

Niet de knikkers, maar het spel; daar was en bleef het hen om te doen. Ze hadden onafhankelijkheid hoog in het vaandel tegenover zowel de cliënt als tegenover 'de machten'. De romantische advocaten bepaalden zelf of en hoe ze een zaak deden.

Hun motto's hadden ze scherp op hun site gezet (die overigens twee maanden na hun overlijden nog steeds in de lucht was). Guido: 'De echte advocaat staat niet alleen naast zijn cliënt, hij

staat ook achter hem en gooit zich er zelfs voor als dat nodig is.' Daan zette op de site: 'Niets zo boeiend als de emoties van de zakelijk handelende mens. Hij (...) is gloeiend actief of juist ijzersterk in passiviteit, hij is objectief en tegelijkertijd zo subjectief als geen ander. Je moet als advocaat oog en oor hebben voor de muziek en de dans die de cliënt in zich heeft.'

Geheimzinnigheid

Ieder zijn eigen stijl dus, en zijn eigen praktijk; Guido deed de laatste jaren vooral arbeidsrecht, Daan voerde een internationale handelspraktijk. Ze werkten bijna 45 jaar samen, wisten mensen voor zich te winnen, hielden de laatste jaren met zijn tweeën kantoor aan de Amstel. Het woord 'vriendschap' was in reliëf uitgesneden in de rugleuning van hun stoelen, maar, zegt Van Bennekom, 'ze respecteerden elkaars geheimzinnigheid' en gingen niet met elkaar drinken. Daarvoor ging Guido, de laatste jaren, steeds vaker in zijn eentje naar het café op de hoek, Scharrebier geheten, waar hij al snel het middelpunt was geworden van een kring vertrouwden.

Guido had veel verdriet om de dood van zijn vriend Maarten van Traa (in

1997). Door een ongeluk in Frankrijk kon hij al jaren niet meer goed lopen. Enkele maanden voor zijn dood moest zijn been worden geamputeerd. Hij was dan wel in Parijs geweest toen je daar moest zijn, maar een reiziger werd hij nooit. Griekenland, dat was mooi, dat was ver genoeg.

Daan was wat minder toegankelijk. Ook hij leed in zijn leven grote verliezen – spullen van hem die in de opslag zaten verloor hij zelfs twee keer door brand. Hij maakte verre, lange reizen en stapte soms even uit de advocatuur. Na een bezoek aan India vertelde hij Van Bennekom dat het meest bijzondere dat hij ooit had gekend het baden in de Ganges was. ‘In het geheiligde water, samen met al die duizenden anderen. Daan wilde harmonie. Geen echte breuken, geen echte scheidingen. Niets dat echt onherstelbaar was.’ Ondanks zijn ervaringen in de oorlog kon hij ook een mooie Duitse praktijk opbouwen – iets waar hij fijntjes om kon glimlachen – en deed hij jarenlang een cursus Duitse literatuur.

Samen ontvingen ze op 14 december vorig jaar de gasten voor het symposium

De kunsten van het recht en de rechten van de kunst. Ze kwamen omdat Guido het met alle geweld wilde. Hij organiseerde het symposium vanuit het ziekenhuis waar hij was opgenomen voor zijn been. Daan zag het liever niet gebeuren: wie moest het betalen, en zou Guido niet beter aan zijn gezondheid kunnen denken?

Veel aanwezigen zagen de bijeenkomst als Guido's afscheid van de advocatuur. Maar niemand die kon voorzien dat nog geen twee maanden later Daan zou overlijden en dat Guido hem een week later zou volgen. Hij stierf kort nadat hij een rouwadvertentie voor Daan had opgesteld met het motto van Shaffy: ‘We zullen doorgaan’.

Guido verloor een vriend, verloor zijn been, had een bijzonder moeizame verhouding met zijn vader. Daan verloor met zijn ouders een groot deel van zijn jeugd. Guido sloot zich deels af voor ‘vroeger’. Zo niet Daan, die met zijn nichtje, documentairemaakster Simonka, op zoek ging naar zijn oorsprong. Historicus Loe de Jong had hem nooit over zijn vader en moeder willen vertellen. ‘Je moet je niet met het verleden bezighouden,’ zou De Jong zijn neefje

hebben geantwoord. Kwam dat door Loe de Jongs eigen oorlogstrauma? Of was het de jaloezie die Loe zelfs na de dood van zijn tweelingbroer nog verteerde, zoals hij aan interviewer Ischa Meijer vertelde?

De Jong zei toen dat hij altijd dacht dat zijn broer beter was dan hij. Ook toen zijn broer was omgekomen, had hij daar nog last van. De documentaire bracht wat antwoorden, maar werd niet het gezamenlijke document voor zijn ouders dat Daan zich had gedroomd: het gaf verwijdering in zijn familie.

Ondanks alle verliezen hield de hechte band van dit advocatenduo bijna 45 jaar stand. Of het nu bitter was of zoet, beiden dronken met volle teugen uit de bekers van hun tijd. <<

Dit artikel kwam tot stand op basis van gesprekken met Willem van Bennekom, Herman Doeleman, Maarten Hilberdink, Eugène Sutorius, Wil Tonkens en Simonka de Jong. De historie van Daan is ontleend aan de documentaire ‘Het zwijgen van Loe de Jong’ (te vinden op Uitzendinggemist.nl).

---

advertentie

Digitaliseren van dossiers?

Uw partner voor veilig en efficiënt scannen.

Altijd en overal inzage in uw dossiers.

100% veilig
door ISO 27001
informatiebeveiliging

KEUNING ADVOCATEN

*hét letselschadeadvocaten kantoor in Friesland
nu drie LSA/ASP advocaten, zoekt uitbreiding.*

Bent u: een enthousiaste advocaat m/v;

met: minimaal vijf jaar ervaring;

met: grote belangstelling voor het
aansprakelijkheidsrecht;

met: bereidheid de LSA specialisatie-opleiding
te volgen,

**dan bieden wij een prettige werksfeer in
een klein team.**

Sollicitaties voorzien van c.v. stuurt u naar
mw. Mr. C.M. Dijkstra-Keuning,
Postbus 650, 8901 BL Leeuwarden

PROCEDEREN IN SPANJE ?

BRESSERS
ADVOCATEN ♦ ABOGADOS

C/ Gran de Gracia, 1, 2º3ª
08012 Barcelona
T +34 93 481 36 36
F +34 93 301 39 04
M +34 610 963 515
E info@bresserslaw.com
www.bresserslaw.com

Het atelier van
Anthoula Katsantonis
voorziet u van:

- deskundigheid
- eerste kwaliteit handgemaakte toga's
- voordelige prijs, toga's vanaf €280,00
- italiaanse lichtgewicht stoffen
- snelle levertijd
- makkelijk, via onze gebruiksvriendelijke website

www.anthoula.nl info@anthoula.nl
tel.: 070-2500774

anthoula

INFORMATIE GEVRAAGD

Informatie wordt gevraagd naar de locatie
van een zwarthouten pendule (tafelklok)
met bronzen montuur.

Deze pendule is 53 centimeter hoog
en aan de voorzijde voorzien
van de inscriptie:

"W. Gibson – Rotterdam"

Wanneer de pendule, naar aanleiding
van de verstrekte informatie,
wordt gelokaliseerd / aangetroffen,
behoort een financiële beloning
tot de mogelijkheid.

Uw reacties, zowel schriftelijk
als telefonisch, zullen strikt
vertrouwelijk worden behandeld.
Het onderzoek wordt verricht door
Interseco Investigations B.V.

Inlichtingen:

Interseco Investigations B.V.
Postbus 97704 2509 GC Den Haag
Telefoon 070 - 3399900
Contactpersoon J. Vermeer
E-mail jvermeer@interseco.nl

Zijn de griffierechten 2014 echt verschuldigd?

Bij het aanpassen van de tarieven in de Wet griffierechten burgerlijke zaken per 1 januari 2014 is het een en ander misgegaan. De nieuwe regeling is volgens universitair hoofddocent Fokke Fernhout onverbindend.

Fokke Fernhout¹

De hoogte van de griffierechten werd per 1 januari 2014 aangepast op de voet van art. 2 Wet griffierechten burgerlijke zaken (Wgbz) bij de *Regeling van de Minister van Veiligheid en Justitie van 13 december 2013, nr. 461218, tot indexering van bedragen in de Algemene wet bestuursrecht, het Besluit proceskosten bestuursrecht, de Wet griffierechten burgerlijke zaken en de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (Stcrt. 2013, 35871)* (verder: *Regeling griffierechten 2014*). De *Regeling griffierechten 2014* is door de minister kennelijk gekopieerd van een eerdere versie, waardoor hij over het hoofd zag dat de *Reparatiewet griffierechten* per 1 april 2013 een aantal wijzigingen in de *Wgbz* had aangebracht. Dat levert de volgende hiaten en incongruenties op:

a) Tot 1 april 2013 kende de *Wgbz* een laag tarief voor natuurlijke personen enerzijds en een hoog tarief voor rechtspersonen anderzijds. In HR 8 juli 2011, ECLI:NL:HR:2011:BQ2800, moest de Hoge Raad beslissen over de vraag of een maatschap het hoge griffierecht voor rechtspersonen moest betalen. Die vraag werd door de Hoge Raad bevestigend beantwoord op grond van de overweging dat een maatschap niet een natuur-

lijk persoon is. De regeling moest volgens de Hoge Raad zo worden gelezen dat het hoge tarief geldt voor alle niet-natuurlijke personen, die door de wetgever waren samengevoegd onder de volgens de Hoge Raad ‘minder gelukkige benaming’ ‘rechtspersonen’. De wetgever trok zich dit aan en creëerde duidelijkheid door per 1 april 2013 het woordje ‘rechtspersonen’ te vervangen door ‘niet-natuurlijke personen’ (art. I onder N *Reparatiewet griffierechten*). De minister is het daar echter niet mee eens en heeft weer gekozen voor het woord ‘rechtspersonen’. Dat kan maar één ding betekenen en dat is dat het woord rechtspersonen nu letterlijk moet worden gelezen. Met andere woorden, de vennootschappen onder firma en de maatschappen hoeven niet langer het hoge griffierecht te betalen, maar alleen het lage griffierecht voor natuurlijke personen.

b) Dezelfde *Reparatiewet griffierechten* had ook een foutje uit de *Regeling griffierechten 2012 en 2013* (en de *Wgbz* zelf) gehaald door voortaan het griffierecht te verbinden aan de hoogte van de vordering *tout court*. Dat is ook in overeenstemming met art. 10 *Wgbz*, waarin staat dat de vordering (en niet een deel daarvan) de basis is voor de berekening. De minister blijkt echter gehecht te zijn aan zijn eerdere keuzes, want per 1

januari 2014 moet het griffierecht weer bepaald worden aan de hand van het ‘in hoofdsom’ gevorderde. Met andere woorden, tot aan de dag van dagvaarding verschenen rente, buitengerechtigde kosten en alle andere nevenvorderingen kunnen weer, zoals dat ook in het verleden het geval was, buiten beschouwing worden gelaten. In grensgevallen kan dat een paar duizend euro schelen.

c) De *Reparatiewet griffierechten* had ook gezien dat er in het verleden een gat viel in de tarieven van de bijlage bij de *Wgbz*, doordat bij de sector civiel (of beter: de kamers belast met andere dan kantonzaken) er geen tarief was voor vorderingen onder de 25.000 euro. Daarom paste de *Reparatiewet griffierechten* de tekst van de tabel aan door de tweede categorie te omschrijven als ‘alle zaken met een vordering tot 100.000 euro’. Ook dat vindt de minister maar niets, want het gat is weer terug. In een niet bij de kantonrechter diennend kort geding met een belang van onder de 25.000 euro is derhalve vanaf 1 januari 2014 geen griffierecht meer verschuldigd.

Hoewel dit vanuit het perspectief van de rechtzoekende al bijzonder hoopgevend is (en vanuit het perspectief van de minister bijzonder pijnlijk), is er nog meer aan de hand. Zoals hiervoor al bleek, meet de minister zich immers

¹ Fokke Fernhout is universitair hoofddocent burgerlijk procesrecht aan de Universiteit Maastricht.

de bevoegdheid aan om tekst die door de formele wetgever is vastgesteld in de Reparatielwet griffierechten bij ministeriële regeling te wijzigen. Is er daarvoor een wettelijke basis? Nee, die ontbreekt, want art. 2 Wgbz geeft de minister uitsluitend de bevoegdheid om *bedragen* te wijzigen. Voor het overige zijn hem geen bevoegdheden toegekend en aan de tekst van wet en bijlage mag door hem dus niets worden veranderd.

Dan is het de vraag wat het gevolg is van een minister die zijn boekje te buiten gaat. Mag de rechter op zoek gaan naar de bedoeling van de minister en een beetje om de missers in de Regeling griffierechten 2014 heen interpreteren of heeft het legaliteitsbeginsel een forsere sanctie in petto? De

leer van de onsplitsbare wilsverklaring brengt dit inderdaad met zich. Die houdt immers in dat in een geval als dit de gehele regeling onverbindend is. Hierop worden in de sfeer van belastingen en retributies door de Hoge Raad uitzonderingen gemaakt, maar dan moet het gaan om gevallen waarin in de berekening van een tarief posten zijn meegenomen die volgens een hogere regeling niet meegenomen hadden mogen worden (vergelijk HR 10 april 2009, ECLI:NL:HR:2009:BC3691). Van een dergelijke uitzondering is hier geen sprake, want de minister doet in wezen maar wat.

Bij onverbindendheid van de nieuwe per 1 januari 2014 vastgestelde bijlage blijft de oude bijlage van kracht. De uiteindelijk consequentie is derhalve dat,

indien de Regeling griffierechten 2014 voor zover gebaseerd op de Wgbz inderdaad in haar geheel onverbindend is, in alle zaken de tarieven van 2013 zijn blijven gelden. Neemt de rechter aan dat de minister zijn bevoegdheid niet te buiten is gegaan, dan zijn er goede gronden om in de hiervoor onder a), b) en c) beschreven gevallen te betogen dat geen of een lager griffierecht verschuldigd is. Dat is nuttige informatie voor gevallen waarin het griffierecht nog moet worden bepaald. In zaken waarin het griffierecht al is vastgesteld is er echter haast geboden, want de verzettermijn verstrijkt een maand na de betaling (art. 29 lid 1 Wgbz). Gelukkig is de procedure gratis (art. 29 lid 3 Wgbz), dus er is geen goede reden te bedenken om het verzet achterwege te laten.

advertenties

SEEBREGTS & SAEY
STRAFRECHTADVOCATEN

Seebregts & Saey Strafrechtadvocaten
zoekt

advocaat-medewerker
of

gevorderde advocaat-stagiaire

affiniteit met **fiscaal strafrecht** is een pre

Gelieve reacties binnen 21 dagen te richten aan

mr. drs. A.M. Seebregts
Mathenesserlaan 214
3021 HM Rotterdam
seebregts@seebregts-saey.nl

Procederen in Duitsland?

Duitse advocaten, vloeiend tweetalig,
gespecialiseerd in Nederlands-Duitse rechtszaken

Blankestijn Advocaten en Rechtsanwältinnen L.L.P.
Postbus 619, 7550 AP HENGELO
Telefoon 074 - 259 38 67

Fax 074 - 259 38 68

www.blankestijnadvocaten.nl

BLANKESTIJN
ADVOCATEN RECHTSANWÄLTIN L.L.P.

CASSATIE
IN CIVIELE ZAKEN
Aantjes Zevenberg ADVOCATEN

Mr K. Aantjes tel. 070 - 390 62 60
aantjes@aanjeszevenberg.nl

Yvo van Regte-
ren Altena over
de juridische
garderobe

Juristen
rijden in
doodnormale
auto's

Publiceren,
optreden en
speeche; zo
moet het

Personal Branding

Sdu UITGEVERS

Wat vindt u ervan?

Onze cursussen worden gemiddeld gewaardeerd met een 8 of hoger.

Datzelfde cijfer willen we graag van u voor onze communicatie.

Inmiddels is de eerste editie van onze nieuwe catalogus verschenen, waarmee u onze cursussen in één overzichtelijke gids heeft. Vanaf nu ontvangt u dan ook minder post van ons.

Heeft u nog geen catalogus ontvangen? Vraag dan uw eigen exemplaar aan op www.sdujuridischeopleidingen.nl.

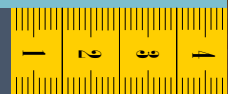
Waarom de meeste advocaten kiezen voor Sdu Juridische Opleidingen?

- Onze cursussen krijgen gemiddeld een 8+
- Wij kiezen alleen voor topsprekers
- Onze cursussen gaan altijd door
- Snelle beslissers worden beloond
- Sdu biedt u het meest complete aanbod

Heeft u een vraag of opmerking, of wilt u graag een persoonlijk opleidingsaanbod? Neem dan contact met ons op via opleidingen@sdu.nl of (070) 378 9896.

U kunt uiteraard altijd terecht op www.sdujuridischeopleidingen.nl voor het meest actuele cursusaanbod.

Sdu Juridische Opleidingen
maak(t) het persoonlijk

REDACTIONEEL

Robert Stiphout

Misverstand

Militairen zijn een toonbeeld van personal branding. De kleur van hun pak geeft het krijgsmachtdeel aan, hun baretembleem en de baretkleur vertellen bij welk wapen ze horen en de lintjes op de borst (bijgenaamd streepjescode) maken duidelijk wat ze zoal hebben uitgespookt in hun carrière. De rangtekens op de schouder tonen hoe hoog de militair in de hiërarchie staat en vertellen zo indirect wat diegene per maand verdient. Hun naam staat nota bene op hun borst. Kan niet missen.

Voor niet-militairen is personal branding een stuk ingewikkelder. Aan een (mantel)pak valt weinig af te lezen. Advocaten moeten dus communiceren om duidelijk te maken waar ze voor staan. Lastig, want geen signaal afgeven is ook een signaal afgeven en wel een signaal afgeven kan tot verkeerde verwachtingen leiden. Soms doe je het nooit goed. Rijd je in een dure auto dan denkt de cliënt: 'Ah, daar gaat mijn geld aan op.' Rijd je in een goedkope auto dan denkt de cliënt: 'Hij kan niet eens zijn eigen broek ophouden.'

Ook de redactie van het *Advocatenblad* ondervindt geregeld hoe lastig het is om jezelf te positioneren. Een jurist stuurde in april een opinie. Hij schreef erbij dat hij heus wel wist dat het *Advocatenblad* een journalistiek blad was geworden, maar dat hij nu toch de stoute schoenen aantrok en de redactie verzocht om zijn stuk te plaatsen.

Een misverstand. Het klopt dat het *Advocatenblad* alweer heel wat jaartjes op journalistieke leest wordt geschoeid. Maar dat neemt niet weg dat door advocaten ingezonden analyses en opinies meer dan welkom zijn. Er worden niet voor niets PO-punten toegekend voor gepubliceerde teksten.

Het *Advocatenblad* is er voor advocaten en als deze advocaten (of anderen) zichzelf willen profileren, lezers willen overtuigen of hen simpelweg iets willen leren of ergens op attenderen dan moeten ze in het *Advocatenblad* een podium krijgen. Enige voorwaarde is dat een redactie van advocaten deze artikelen beoordeelt en beslist over publicatie. Het *Advocatenblad*, kortom, mag dan journalistieker zijn dan bij de oprichting in 1918, maar net als in zoveel journalistieke gremia bestaat de mogelijkheid artikelen in te sturen voor plaatsing.

Aan wie ligt het nu dat de advocaat dacht in het blad geen podium meer te krijgen? Aan de redactie natuurlijk. De lezer is heilig en als die iets verkeerd begrijpt dan is dat te wijten aan de al dan niet zo bedoelde signalen die de redactie afgeeft. Hopelijk is het misverstand hierbij uit de lucht.

Lastiger rechtzetten is de opmerking van een andere advocaat in de redactie-inbox. Hij verwacht het *Advocatenblad* nogal eens met de folder van de ALDI: bijna dezelfde A.

Branding: het blijft ingewikkeld.

Robert Stiphout

Leren publiceren

Advocaten kunnen zich op eendeloos veel manieren profileren. Maar velen slaan de plank mis. Hoe het wel moet.

PAG. 38

Eerste indruk

Ook voor advocatenkantoren geldt dat de eerste indruk allesbepalend is. Hoe ontvangen zij cliënten? Vier kantoren, vier verschillende stijlen.

PAG. 42

Pleidooi tot maatwerk

Yvo van Regteren Altena over de *ins* en *outs* van de juridische garderobe.

PAG. 61

Wat rijdt de advocaat?

Een auto als statussymbool. Ook advocaten zijn er gevoelig voor. 'Mijn cliënten, de boefjes, vinden het juist prettig als ik in een grote auto voorrij.'

Erik Jan Bolsius

Top 3 modellen

Autoleasemaatschappij LeasePlan kan per branche zien wat de populairste leaseauto's zijn. Uit hun data blijkt dat in de branche 'rechtskundige dienstverleners' – dus niet enkel advocaten – heel gewone mensen werken, hun autokeuze is niet extreem. Op 1 staat Volvo, gevolgd door Volkswagen en tot slot Audi. De top 3 modellen:

- 1 Volvo V40
- 2 Ford Focus
- 3 BMW 1 serie/Audi A3 Sportback

Bestickerde Smart

De 'verHEMA-isering' van de advocatuur noemt journalist Erwin Wijman het: je logo op de zijkant en de motorkap van de auto, met groot het telefoonnummer en de website. Die vorm van reclame is niet meer voorbehouden aan retailers, ook advocaten rijden in dergelijke reclameborden rond. Het Amsterdamse Blenheim Advocaten rijdt een kantoor-Smart, om overal in de stad te kunnen parkeren. Dat argument gaat niet op voor Jeroen Dallinga van het Alkmaarse KND

Advocaten, maar ook hij stapt trots in een ruim bestickerde Smart. 'Die auto is goedkoper dan een advertentie in de *Gouden Gids*. Ja, die bestaat nog. Ik ben een beetje recalcitrant, dit wagentje vind ik wel een mooi statement.' De auto's passen bij de uitstraling van Dallinga's kantoor. 'Met een goed uitgevoerde huisstijl, twee kantoorauto's, een aantal websites en stoelen in de skybox bij AZ presenteren we ons heel bewust op een professionele, zakelijke manier.'

Zo bont als de New Yorkse glamour-advocaat Bryan Salamone maken de Nederlandse confrères het niet gauw. Zoals alles in de Verenigde Staten een tikje groter en glanzender wordt gepresenteerd, geeft deze Salamone met zijn glimmend zilveren Lamborghini Aventador een wel erg opvallend signaal van onoverwinnelijkheid af. Tot en met het nummerbord, met 'winning' erop: de foto's prijken op zijn Facebookpagina.

Een grote auto is niet alleen een teken van succes, het levert je ook meer succes op, stelt journalist Erwin Wijman. De auteur van de boeken *Wat je rijdt ben je zelf* en *Succes met je grote auto* interviewt voor de rubriek Zakenauto in *Het Financieele Dagblad* wekelijks een ondernemer over zijn auto. Een dikke auto bevestigt wat jij hebt bereikt

en dat werkt prettig, vinden veel ondernemers die Wijman spreekt. 'De kernvraag is altijd: voldoe je aan het verwachtingspatroon van de mensen van wie jij het moet hebben in je business en je werk? Zoals je met kleding *overdressed* kunt zijn, kan dat ook met je auto.'

Strafrechtadvocaat Geertjan van Oosten rijdt niet gauw *overdressed*, zegt hij zelf. 'Het is een mooi toeval dat mijn autosmaak en die van mijn cliënten overeenkomen. Mijn cliënten, de boefjes van deze samenleving, vinden het juist wel prettig als ik in een grote auto voor kom rijden.' In zijn geval is dat een Audi A6 allroad. Het kantoor van Van Oosten gebruikt ook bedrijfsauto's voor reclame. Zo reed een van de partners van Van Oosten ooit in een Porsche Carrera met de website [\[probleem.nl\]\(http://probleem.nl\), al was dat tijdelijk voor een rally. 'Zoiets doen we voor de gein. Het werkt ook voor ons, want we krijgen er veel reacties op.'](http://www.rijbewijs-</p>
</div>
<div data-bbox=)

Volgens Erwin Wijman rijden de meeste advocaten niet al te extreme auto's, de uitzonderingen daargelaten. 'Net als met je kleding laat je met je auto zien in welke kringen je verkeert. Een Mercedes zie je minder gauw bij academici. Eerder een Audi, Saab, BMW of Volvo, en als ze helemaal niks om uitstraling geven een Citroën. Als je toch een wat meer exuberante auto wilt rijden, koop dan een oude Jaguar of een Porsche 911 uit de jaren zeventig. Die zien er niet zo patserig uit. Maar pas op voor de Columbo-look. Een advocaat in een *shabby* auto vertrouw ik niet. De schoenen van een advocaat moeten ook altijd netjes glimmen.'

A stylized illustration of a man in a white suit jacket and a bright pink tie. Above his head, various letters and symbols are floating in a chaotic, 3D perspective. The letters include 'N', 'Z', 'A', 'O', 'M', 'R', 'V', and 'W'. There are also symbols like a magnifying glass, a camera lens, and a film strip. The background is a dense, black and white halftone dot pattern.

Publiceren kun je leren

Mede dankzij social media kunnen advocaten zich op eindeloos veel manieren profileren. Slechts weinigen gebruiken alle kansen optimaal. Hoe het wel moet.

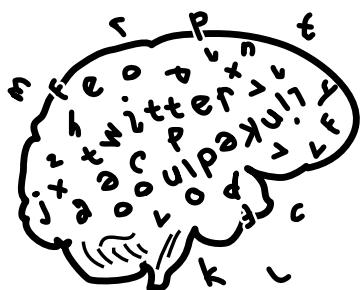
Erik Jan Bolsius

Eigenlijk is het heel makkelijk. Zet puberzoon of -dochter aan het werk en binnen een paar uur staat de weblog www.arbeidsrechtantwoorden.nl of www.eerstehulpbijovernames.nl online (de URL's zijn nog vrij). Nog beter: huur een goede adviseur in of loop bij de communicatieafdeling

binnen. Dat zijn die mensen die nu vooral worden ingezet voor het regelen van de uitnodigingen van het volgende seminar. Creatieve geesten die graag helpen met persoonlijke publicaties. Nee, dan is er nog geen online marketingstrategie, is een advocaat nog geen content marketeer en staan de nieuwe

cliënten niet op de deur te bonken, maar is hij wel uitgever van zijn eigen content (inhoud/verhalen). En als dat met beleid gebeurt, vanuit een logische strategie, dan levert dat aandacht op voor diens expertise en zien potentiële klanten wat hij te bieden heeft. Vijf media; vijf lessen.

SOCIALE MEDIA

Denk in trefwoorden

Op LinkedIn kun je goed publiceren zonder dat het veel tijd kost. Journaliste en trainer Petra ter Doest schreef er een handzaam gidsje over: *Publiceren over jezelf*. 'Ik vind LinkedIn prettig omdat het met relatief weinig input veel effect heeft. Je hoeft er niet dagelijks iets nieuws op te zetten. Omdat het zakelijk is, hoef je er ook minder spitsvondig of grappig te zijn, zoals wel vaak gedacht wordt van Twitter en Facebook. Iedereen googelt je, ook als je wordt aanbevolen. Een goed ingevuld profiel op LinkedIn scoort hoog in de zoekresultaten van Google. Zorg dat je een goed 'scanbaar' verhaal hebt. Daarmee help je de ander snel beslissen of hij echt bij jou moet zijn.'

Volgens Ter Doest is het heel belangrijk bij het leren publiceren om te den-

ken in trefwoorden die bij jou horen. Ter Doest: 'Trefwoorden bedacht vanuit de "zoeker" en niet vanuit jezelf. Het begint met een plan.' Dat plan helpt volgens Ter Doest bij het gebruik van alle sociale media. 'Een advocaat die wil beginnen met het gebruik van sociale media moet zich afvragen welke doelen hij heeft met het publiceren over zichzelf, voor wie hij publiceert, waar hij die mensen tegenkomt, welk sociaal medium voor welk doel het meest geschikt is en waar hij zelf aanleg voor heeft. 'Als je een weblog wilt beginnen, is het wel leuk als je goed kunt schrijven en er plezier in hebt, anders wordt het een zware klus, die je niet lang volhoudt.'

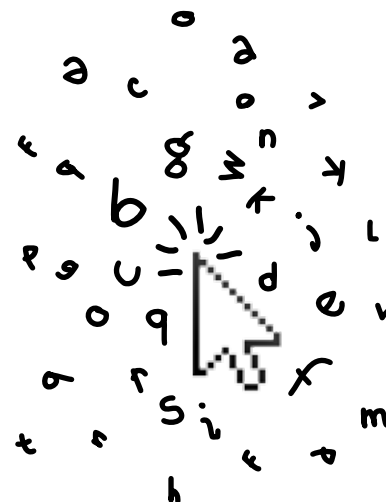
Petra ter Doest:

'Zorg voor een goed "scanbaar" verhaal op LinkedIn'

WEBLOG

Verspreid kennis

Ooit begonnen als een online dagboek, is de 'blog' inmiddels ook een populair medium voor zakelijk

gebruik. Het is een perfect medium voor het delen van kennis en inzichten. Op de Amerikaanse website www.lawyerist.com schrijft juridisch marketeer Sam Glover regelmatig inhoudelijke posts voor bloggende juristen. Glover adviseert meerdere keren per week een blogpost te schrijven en content te bieden waarvoor de lezers terugkeren bij je blog. Dat doen ze als er informatie in staat die echt waardevol voor ze is.

De Nederlandse blogger Jeroen Mirck kan advocaten zeker aanraden te beginnen met bloggen. 'Het is een goed middel om mensen naar je website te laten komen. Zorg dan wel dat je via de andere sociale media je verhalen verspreidt, anders ziet niemand het. Een blogpost kost meer tijd dan

een Twitter- of Facebookberichtje, maar in een uur ben je een heel eind. Het is de moeite waard, al staat er niet direct een rij klanten voor je deur. Een goede blog levert naamsbekendheid op. Dat leidt eerder tot een telefoontje van een journalist of een uitnodiging voor een paneldiscussie en het geeft gespreksstof met klanten. Ik kan me voorstellen dat niet iedere advocaat een uitgesproken mening wil geven in een blog, maar je kunt ook een verhelderende toelichting geven op een actueel juridisch onderwerp.'

OPINIEPAGINA

Generaliseer je verhaal

Een groot publiek bereik je via de kwaliteitskranten. Folkert Jensma, oud-hoofdredacteur en tegenwoordig juridisch redacteur, blogger en commentator van *NRC Handelsblad* ziet de verhalen regelmatig binnenkomen. 'Juristen zijn talige mensen, maar ze zijn ook gewend verhalen langer en gecompliceerder te maken dan nodig. Ik verdenk juristen ervan dat ze een muur van onbegrijpelijkheid opwerpen en daar hun geld mee verdienen. Ik adviseer in de eerste plaats om boven de individuele casus uit te stijgen. Geef dragende conclusies die groter zijn dan die ene zaak, generaliseer. Daarnaast moet je snel zijn met een actuele bijdrage die in de hartenklop van het nieuws past. Heel belangrijk is toegankelijke taal, niet-juridisch, helder en beknopt, maximaal zeshonderd woorden. In een dunne krant concurrer je met 170 andere artikelen, dus kom in je eerste twee zinnen *to the point*. De lezer geeft twintig minuten aan de hele krant, als een vlieg kaatst hij over de pagina's, zie maar dat je hem vasthoudt.' Opiniere-
 redacteur Michiel Goudswaard van *Het Financieele Dagblad* krijgt regelmatig juridische ver-

Folkert Jensma:
 'Een lezer kaatst als een vlieg over de pagina's'

halen binnen. 'Als we een verhaal krijgen aangeboden, kijken we of het een bredere strekking heeft en dus voor een groot deel van onze lezers interessant is. We krijgen iedere dag veel stukken aangeboden, over tal van onderwerpen. Het belangrijkste criterium voor plaatsing is dat het stuk iets wezenlijks toevoegt aan wat er al in de krant heeft gestaan.'

VAKBLADEN

Etaleer je slimheid

Het *NJB* is voor menig jurist een vertrouwd medium. De advocaat die graag voor dit vakblad schrijft, wordt geholpen met de brochure 'Schrijven voor het *NJB*', te downloaden van de site. Redactiesecretaris Else Lohman ziet alle verhalen binnenkomen en weet dat lang niet alles geplaatst wordt. 'We kunnen het ons permitteren om kritisch te zijn.' Maar ze heeft goed nieuws voor de advocaat met schrijfbambitie. 'Strafrechtelijke artikelen krijgen we genoeg, maar we zitten te springen om mooie

civielrechtelijke stukken. Die hoeven helemaal niet zo lang te zijn. Ook in ons blad wil ik graag andere verhalen dan de vaak bij ons aangeboden wetenschappelijke verhandelingen van 6000 woorden. Een mooi praktijkartikel is sneller te plaatsen en de mensen lezen het graag.' In het *NJB*, maar ook in het eigen *Advocatenblad* dat analyses van 1500 woorden en opinies van 600 woorden plaatst, publiceer je als advocaat niet om je cliënten te bereiken en je krijgt er ook geen geld voor. 'Je doet het vooral om je eigen slimheid te etaleren. Ook wordt de naam van het kantoor waar de auteur werkt erbij gezet tegenwoordig. Dat werd tot voor kort niet chic gevonden.' Een publicatie in het *NJB* leidt tot naamsbekendheid in de eigen kring, maar kan je naam ook online vestigen. Lohman, uitnodigend: 'Kleinere artikelen van zo'n 400 tot 500 woorden zet ik vaak op het blog. Een praktijkartikel voor het blad komt ook op de site.'

TELEVISIE

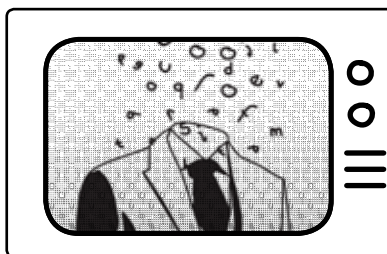
Pieken in tien minuten

Het mag eigenlijk geen publiceren heten, maar het beste medium voor een groot bereik is en blijft televisie. Strafrechter Jan Vlug had zijn *finest hour* bij *Nieuwsuur* als advocaat van Jasper S., de moordenaar van Marianne Vaatstra. Vlug is regelmatig in de media, 'als het in het belang van de cliënt is. Ik onderhoud de contacten met *Nieuwsuur*- en *Pauw & Witteman*-redacteurs sinds ik de klusjesman bijstond in zijn zaak tegen Maurice de Hond. Het strafrecht is natuurlijk wel smeuïg voor tv, in het geval van Jasper S. had ik de media voor het uitkiezen. Bij *Pauw & Witteman* kun je je verhaal goed vertellen. Advocaten zijn altijd bang dat journalisten je wil-

len naaien, maar dat is mij nog nooit gebeurd. Er vallen meestal goede afspraken te maken met de redactie.'

Rachel Franse heeft als redacteur voor *Pauw & Witteman* regelmatig advocaten te gast. 'Iedereen die zichtbaar is, heeft kans om bij ons aan tafel te komen. We volgen Jan Vlug bijvoorbeeld op Twitter en zien daar direct hoe hij over dingen denkt. Twitter is sneller dan het ANP, dus daar hebben wij echt iets aan. Als je geen enkele tv-ervaring hebt, kun je regionaal beginnen, of via de radio. Er is zeker ruimte voor nuance, maar uiteindelijk moet je in tien minuten kunnen pieken, dus wees *to the point*. Ik vraag altijd aan gasten of ze hun stellige mening ook voor de camera wil-

Jan Vlug:
**'Advocaten zijn
altijd bang dat
journalisten je
willen naaien'**

len herhalen. Wij zijn er niet op uit om iemands carrière te schaden, maar zullen wel kritische vragen stellen. We stellen een gast echt op zijn gemak. Iemand die te zenuwachtig is, komt niet uit de verf.'

Hoe het moet? Op vrijdagavond 28 maart voorzag Gerard Spong het nieuws over de juweliersvrouw in Deurne van juridisch commentaar. Spong is duidelijk gewend aan de camera en geeft een toegankelijk college over strafuitsluitingsgronden. Op basis van weinig informatie poneert hij een stevige stelling: 'Ze kan er waarschijnlijk wel een beroep op doen.' Zo'n uitgesproken, goed sprekende gast staat boven aan het lijstje voor een volgende keer. <<

advertentie

Advocaat met stoute schoenen.

Wie trekt ze aan? Hier ligt een absolute uitdaging voor een ambitieuze, maatschappelijk betrokken advocaat. Stel je voor; 7 advocaten, elk met hun eigen praktijk, delen de kosten - de bibliotheek - de koffieautomaat en... een monumentaal pand in de oude Delftse binnenstad. Wat zij verder gemeen hebben is dat zij een gevarieerde algemene praktijk hebben en daarbij bijzonder thuis zijn in de meer sociale specialismen, zoals echtscheidingen, bemiddelingen, arbeidsrecht, sociaal zekerheidsrecht en strafrecht. De advocaten van deze goed georganiseerde samenwerking zoeken een zelfstandige advocaat. Het liefst met werkervaring binnen de advocatuur. Wie de schoen past wendt zich tot mr L.P. Lagerweij, Postbus 3108, 2601 DC Delft, 015 2152929, lagerweij@advocatendelft.nl.

VUURENS & LAGERWEIJ
ADVOCATEN EN MEDIATORS

Eerste indruk

Ook voor advocatenkantoren geldt dat de eerste indruk allesbepalend is. Hoe ontvangen zij cliënten? Vier kantoren, vier verschillende stijlen.

Jolenta Weijers

Beeld: Inge van Mill

Verwelkomen met kennis

Dirkzwager advocaten en notarissen

- Algemene praktijk
- Velperweg, Arnhem

Contemporain moet de entree van het nieuwste kantoor van Dirkzwager zijn. En ja, als de hoge glazen voordeur eenmaal openzwaait, is 'eigentijds' inderdaad het eerste woord dat opkomt.

Een vriendelijke gastheer achter een strakke balie heet het bezoek welkom. Tot zover niets nieuws. Maar verder is bij Dirkzwager alles anders dan

in het gangbare advocatenkantoor.

Een labyrint van kasten biedt plaats aan talloze boeken en tijdschriften. De entreehal is gelijk de juridische bibliotheek van het Arnhemse kantoor en behalve de eigen advocaten maken ook relaties er graag gebruik van. Gastheer Mark Jansen is dan ook 'kennismanager'. Hij helpt bezoekers hun weg te vinden in het woud aan juridische informatie.

Plaatsnemen kan op één van de strakke grijze banken of in

een hypermoderne oranje oorfauteuil. Laptop is voorhanden, wifi idem. Printje maken kan ook. Uit een glimmende machine tovert Mark intussen de heerlijkste koffiespecialiteiten tevoorschijn.

Onder de voeten een hippe collage van *recoloured* Perzische tapijten. Boven het hoofd *Dear Ingo* van Moooi, die zijn lichtbundels laat schijnen op de leestafel met onder meer Dirkzwagers eigen tijdschrift *Samenspraak*, *De Directiezetel*, op stadsglossy *Eigen!* en het *Advocatenblad*.

Een gratis halfuur

Maton Advocaten

- Algemene praktijk inclusief strafrecht, ook toevoegingen
- Julianaplein, 's-Hertogenbosch

Als de deur opengaat, verwelkomt secretaresse Eveline Jansen de bezoeker. Ver lopen hoeft niet: pal achter de voordeur staan vier leren stoelen, met daarnaast een rieten *butler tray* vol tijdschriften. Ooit lag er ook een boekje met de typetjes van Van Kooten en De Bie, maar dat is verdwenen. Waarschijnlijk meegenomen door precies zo'n minder sociaal typetje als daarin wordt beschreven. De camera hangt er dan ook niet voor niets.

Op de stoeltjes is het wachten op advocaat Gerard Maton of één van zijn drie collega's. Dit mag dan de gang zijn, het is er helder en fris. De ruiten in de voordeur bieden uitzicht op de monumentale panden aan de

overkant. Op de achtergrond speelt zacht een radio; van de gesprekken in de aangrenzende ruimten – het secretariaat, de spreekkamer – is niets te horen.

Het pand ademt de allure van voorbijgane tijden. Vanbuiten is het statig. Binnen roepen de lange gang en de klassieke trap herinneringen op aan vroeger. Maar de vernieuwingsdrift van de jaren zeventig heeft zijn sporen nagelaten. Het verlaagde plafond bijvoorbeeld en de grijze vloertegels, die keurig zijn, maar die Gerard Maton er telkens aan doen denken dat hier eigenlijk een marmeren vloer hoort te liggen. Wat ook zo jammer is: ooit zat pal achter de voordeur een vestibule, waarschijnlijk met van die gegraveerde ruiten in de deuren. Verdwenen.

In de spreekkamer, is er koffie. Goeie koffie. En dat geruststellende briefje: 'Bij ons is het eerste halfuur gratis'.

Yin en yang

Van Doorne

- Juridische dienstverleners op de zakelijke markt
- Zuidas, Amsterdam

De intercom richting parkeergarage maakt duidelijk: bezoek wordt met alle egards ontvangen. ‘Welkom bij Van Doorne’, zegt een vriendelijke stem. Dat klinkt toch anders dan: ‘Bij wie moet u zijn?’ Eenmaal binnen gaat de koninklijke behandeling

verder. In de ontvangstruimte op de zevende etage wacht een allervriendelijkste dame, die subtiel laat blijken dat ze de naam van haar bezoekers weet.

Neemt u plaats, wilt u koffie; bij Van Doorne is dat niet anders dan elders. Maar in de uitgestrekte lounge op de zevende verdieping vóelt het wel anders. Er heerst een serene rust. De 120 advoca-

ten, 24 notarissen en negen fiscalisten huizen op andere verdiepingen. Dit is het domein van de gast.

Het crèmekleurige tapijt dempt de voetstappen van de gastvrouw, die ervoor zorgt dat ze binnen het blikveld van haar bezoek blijft. Op de zee van tapijt zijn zitjes ingericht – de een met kranten, de ander met tv-scherm, een derde zonder afleiding. Een

glaswand biedt zicht op de Nieuwe Meer en het Amsterdamse Bos – een uitzicht dat het zengehalte van de lounge versterkt. Beneden is een lelijk plat dak omgetoverd in een yin en yang van kiezelcirkels.

Tijd voor verveling is er niet. Voor ergernis evenmin. Voeten zinken weg in het tapijt. Sst, niet te hard praten!

Klassiek modern

Schyns Advocaten

- Algemene praktijk, ook toevoegingen
- Maliebaan, Utrecht

Advocaat Marcel Schyns gaf zijn communicatieadviseur zonder enig tegensputteren gelijk toen hij zei: zet nou geen stoeltjes in de hal om cliënten te ontvangen. Goed, er moest een prachtige advocatenkamer worden opgeofferd. Ruim, hoog, met twee grote ramen die zicht bieden op nóg meer in het groen verscholen monumentaals aan de overkant. Maar de ontvangst is de eerste indruk die cliënten van je krijgen, weet Marcel Schyns. Je eigen kamer, waar je met cliënten hun zaak doorneemt, de tweede. En een eerste indruk ... dat spreekt.

Direct na aanbellen en een blik in het bolle oog van de camera is daar het uitnodigende gebaar van secretaresse Peggy Vermeire. 'Neemt u plaats. De heer Schyns komt zo bij u.'

Op de grote, donker-eiken tafel in de ont-

vangstkamer liggen de *Elegance*, en de *Jan*, de *Carros*, en *Sprout*. En de *Quote 500*, want die gaat lang mee. Nooit de krant van gisteren laten liggen, is het adagium. Ook de tijdschriften zijn vers. Op een tafeltje ligt het boek *Het wachten*, waarin fotograaf Edwin Venema allerlei situaties in beeld brengt die te maken hebben met de edele kunst van het verbeiden (een grapje).

Het donkerblauwe tapijt laat een subtiel krijtstreepje zien. Voor een blauwe muur staat een winkelkast, aan een andere muur hangt een fel abstract kunstwerk dat elk jaar wordt vervangen door een nieuw. De zilverkleurige draadlampen dragen er mede aan bij dat de klassieke kamer toch een modern tintje krijgt.

Iedereen moet zich hier thuis voelen, meent Marcel Schyns. En dus drinkt het bezoek cappuccino uit een fraai Jolly Caffè-kopje en laat hij zich met gevoel voor huiselijkheid een grote mok voorzetten.

NEDERLANDSE ORDE VAN ADVOCATEN

ICTRecht is een gespecialiseerd adviesbureau voor ICT- en internetrecht. Complexe techniek en regelgeving vertalen wij naar praktische handvatten voor ondernemers, advocaten en juristen.

Wij verzorgen een scala aan juridische trainingen en webinars. Tegen een scherp tarief praten onze experts u bij over de ins en outs van het vak.

Bekijk ictrecht.nl/advocaten voor de complete trainingskalender.

Trainingen € 399,-

6

NEDERLANDSE ORDE VAN ADVOCATEN

- 13 mei **Security en Continuïteit in de Cloud**
door *Matthijs van Bergen en Itte Overing*
- 24 jun **Actualiteiten ICT en Recht** door *Arnoud Engelfriet*
- 14 okt **De Wet voor Webwinkels** door *Maarten Braun en Peter Kager*
- 4 nov **Masterclass ICT-contracten in de praktijk**
door *Arnoud Engelfriet en Steven Ras*

Webinars € 99,-

1

NEDERLANDSE ORDE VAN ADVOCATEN

- 6 mei of 8 mei **Privacy 2.0: De aankomende privacyverordening**
- 15 mei of 19 jun **Sociale media juridisch bekeken**
- 29 mei **Impact van het nieuwe consumentenrecht**
- 29 mei of 3 jul **Softwarebescherming**
- 22 mei of 26 jun **Uitingsvrijheid op internet**
- 12 jun **Privacy 2.0: De aankomende privacyverordening**

ALT KAM BOER ADVOCATEN

CIVIELE CASSATIE?

- prijsafspraken mogelijk
- ook op basis van toevoeging
- zie onze website voor voorbeeldzaken

Info: mr H.J.W. Alt, Pb. 82228, 2508 EE Den Haag
Tel.: 070 - 358 94 79, fax: 070 - 358 51 97
alt@altkamboer.com, www.altkamboer.com

Bres advocaten zoekt stagiair(e)

Interesse? r.boekhoff@bresadvocaten.nl

Burgemeester Grothestraat 74, Soest
T (035) 601 59 07
www.bresadvocaten.nl

Bres advocaten
meer perspectief

Per heden is Kuijpers & Nillesen Advocaten op zoek naar een

kostendeler (locatie 's-Hertogenbosch).

Het statige kantoorpand aan de Havensingel beschikt over voldoende ruimte voor aanvullende bezetting.

De kostendeler zal secretariaal uitstekend ondersteund worden en kan vanzelfsprekend rekenen op een toestroom van zaken die buiten de rechtsgebieden van Kuijpers & Nillesen vallen.

KUIJPERS & NILLESEN advocaten

Behalve een buitengewoon prettige werkplek biedt het kantoor tevens een collegiale en professionele samenwerking.

Aanvullende informatie kan worden ingewonnen bij mr. M.A.W. Nillesen (info@knadvocaten.nl).

www.kuijpersnillesen.nl

Frank van Hoorn

Geef mij het woord

Pleitbezorger van beroep zijn, maakt iemand niet per definitie tot een groot verteller. Hoe til je een toespraak van goed naar onvergetelijk? Frank van Hoorn, speechschrijver en mede-oprichter van De Spraakmakers, legt uit.

Bill Clinton is een geweldige redenaar. Althans, dat hoor je vaak beweren. Maar toen de toenmalige gouverneur van Arkansas in 1988 sprak op de Democratische conventie, was het publiek niet bijster onder de indruk. De bedoeling was dat Clinton een korte toespraak zou geven over presidentskandidaat Michael Dukakis. Maar hij sprak twee keer langer dan afgesproken, 33 minuten, en zijn verhaal schoot alle kanten op. Het publiek liet zijn onvrede duidelijk blijken. Toen Clinton het einde van de toespraak aankondigde, werd hij zelfs sarcastisch toegejuicht.

Je kunt hier minstens twee dingen van leren. Een: al kun je nog zo fraai spreken, zonder een goede tekst wordt het niks. Twee: een goede toespraak is meestal kort en altijd helder. Tenzij je verwarring wilt zaaien, natuurlijk. Maar dat is bijna nooit het geval. Wat ook bijna niet voorkomt, is een diepe wens om je toehoorders te vervelen. Toch zijn veel toespraken nogal slaapverwekkend, verzaagd als ze zijn met droge feiten en dorre cijfers.

Doeltreffender is het om een meeslepend verhaal te vertellen. Velen vinden 'I have a dream' van Martin L. King de beste toespraak aller tijden. Kings boodschap is door en door politiek, maar in de tekst zul je vergeefs zoeken naar 'beleid' en het bijbehorende Mandarijnenproza. Ook bedragen, definities en percentages ontbreken.

De kracht van Kings toespraak zit, naast retorische techniek, in de eenvoudige verhaalstructuur. Eerst het verleden, dan het heden en tot slot de toekomst. Inderdaad, zoals een sprookje: er was eens, op een dag, en ze leefden nog lang en gelukkig. Het grote voordeel van zo'n structuur is dat iedereen het gemakkelijk kan navertellen. Dat is belangrijk, als je iets te verkopen hebt – of het nou een idee, een product of het standpunt van je cliënt is.

Niet toevallig heeft 'Connecting the Dots' van Apple-oprichter Steve Jobs een soortgelijke, eenvoudige struc-

tuur. Geboorte, leven en dood. Deze speech bewijst bovendien de waarde van een persoonlijke aanpak. Een goede toespraak laat zien wie je bent en waar je voor staat. Jobs vertelt korte verhalen over zijn studententijd, over tegenslag in zaken en over zijn gevecht tegen kanker. Telkens legt hij het verband tussen deze verhalen en zijn bedrijf. Met andere woorden: eerst het waarom (gevoel), dan pas het hoe (verstand). En dat werkt. Op YouTube is 'Connecting the Dots' al ruim 19 miljoen keer bekeken.

Een goede toespraak is dus een kort, helder en na te vertellen verhaal over wie je bent en waar je voor staat. Maar daarmee ben je er niet. Om van goed naar geweldig te gaan, heb je minstens één onvergetelijke zin nodig. Denk aan 'Ask not what your country can do for you, ask what you can do for your country' van John F. Kennedy. Denk aan 'Wollt ihr den totalen Krieg?' van Joseph Goebbels. Of denk aan 'Nederland is de zieke man van Europa' van Ruud Lubbers.

Toegegeven, het is niet makkelijk een onvergetelijke zin te bedenken. Maar gelukkig kun je putten uit de voorraad retorische trucs. Het citaat van Kennedy is bijvoorbeeld een chiasme. De zinsnede van Goebbels is een retorische vraag. En het fragment van Lubbers is een metafoor. Deze en andere technieken helpen om een boodschap zo te verwoorden dat zij (langer) blijft hangen bij je publiek. Maar doe het wel met mate en alleen op de juiste plaats. Een spervuur van spitsvondigheden of te grote nadruk op futiliteiten is al snel potsierlijk.

Is dit alles? Nee, want ook de spreker telt. Duidelijk praten, niet te veel uitweiden, contact maken met je publiek – het is erg belangrijk. Maar schrijven blijft de basis. Dat is de les van Clinton: een slechte toespraak met een goede tekst is bijna net zo onwaarschijnlijk als een goede toespraak met een slechte tekst.

Serie *Danni Lowinski*:
zevenhonderdduizend kijkers.

Foto: SBS/Jean Pierre Heijmans

Net als in de film?

Het publieke imago van de advocaat wordt voor een groot deel bepaald door zijn optreden in boeken en films. Wordt de advocaat echt alleen als gewetenloze opportunist neergezet?

En, zo ja, is dat een probleem?

Tatiana Scheltema

Een advocatenkantoor in de hal van een winkelcentrum heeft, zeker dramatisch gezien, zo z'n voordelen. Iedereen die binnen slentert, is een potentiële cliënt. Advocate Danni Lowinski, ster in de gelijknamige SBS-serie, ontvangt cliënten aan haar bureautje-met-schaakklok ('juridisch advies 1 euro per minuut'), en doet dat behoorlijk efficiënt.

Het mollige lijf steevast gepropt in veel te strakke truitjes is de goedgebekte Danni het prototype van de Hollandse meid die we graag zien: grote mond, klein hartje en (crisis!) geen cent te veel. Met een toga eroverheen gaat ze voor cliënten door het vuur, geleid door haar loepzuivere rechtvaardigheidsgevoel. Met de vlotte verhaallijnen, 'realistische' dialogen ('Jij? In het leger? Als militair?! Lul niet!') en vette grappen is de serie een succes: elke aflevering trekt ruim

zevenhonderdduizend kijkers. Dat de gebeurtenissen niet erg realistisch zijn (als de officier van justitie weigert iemand een bloedtest af te nemen dreigt Danni hem met een kort geding) maakt niet uit. Van meester Lowinski krijgt de kijker een goed gevoel.

Voormalig kapster Danni Lowinski is een rechtstreekse afstammeling van Elle Woods, de op haar eigen manier toch niet zo heel domme rechtenstudente uit *Legally Blonde* (2001) die haar cliënt vrijpleit van moord op grond van haar kennis van een permanentbehandeling. Dat gaat zo: omdat de getuige vlak voor de moord bij de kapper was geweest, was haar verklaring dat ze het dodelijke schot niet had gehoord omdat ze onder de douche stond ongeloofwaardig. Iedereen wéét dat je je haar de eerste 24 uur na een permanentbehandeling droog moet houden, anders zakken de

krullen er weer uit. Maar de krullen zaten er nog in, dus óf de getuige had het schot wel gehoord, óf de getuige had de moord zelf gepleegd. *Case closed.*

De manier waarop advocaten worden afgeschilderd in de media, boeken en films heeft invloed op hoe het publiek over de beroepsgroep denkt. Al in 2001 waarschuwde toenmalig landelijk deken Marek Guensberg in dagblad *Trouw* dat het 'poenerige, flamboyante' gedrag van sommige gevierde strafpleiters schade toebreacht aan het imago van de hele beroepsgroep.

In 2006 liet de Nederlandse Orde van Advocaten door het Rotterdamse bureau Blauw Research onderzoeken hoe het gesteld was met het imago van de advocaat. De Orde vermoedde dat het publieke imago van de advocatuur 'veelal eenzijdig en vaak niet positief' was: 'Het publiek ziet vooral spraakmakende

The Godfather: advocaat als maffiamaatje.

zaken van strafrechtadvocaten, andere zijden van de advocatuur blijven onderbelicht. Dit kan bepalend zijn voor de beeldvorming.' Wellicht was het nodig om het imago middels een campagne bij te stellen.

Het beeld is niet nieuw. Door de eeuwen heen is de advocaat afgebeeld als een geslepen, hebberige, gewetenloze opportunist die, anders dan zich te schikken naar Gods wil – of die van de Kerk – het op een akkoordje gooit met Het Kwaad. Op een houtsnede van Hans Holbein uit 1524, getiteld *De Advocaat en de Dood*, krijgt een advocaat geld van een cliënt, maar ook van De Dood, die een zandloper ophoudt: hoe meer de cliënt betaalt, hoe langer hij zal leven.

Hendrick Goltzius (1600-1633) zag de advocaat een eeuw later als een ruziezoeker, iemand die problemen verergerde. In zijn 'Allegorieën op het misbruik van het procederen' tekent hij een man op de stoep van de rechtbank met in zijn kielzog drie andere die zware zakken sjuwen: 'Hij behoeft drie zakken die met proces is gekweld – één met onschamelijkheid (ellende), één vol geduld en één met geld' – voor de advocaat. Die komt bij Goltzius dan ook treurig aan zijn einde: 'Wat wint d'onwijze pleiter met zijn moeilijk drauen (plagen)? – Dat hem kwade consciëntie (geweten) en armoe begraven.'

Geweten

Bijna vierhonderd jaar drijft het (kwade) geweten van de advocaat nog altijd de dramatische ontwikkeling in films over advocaten. De wereld van international corporate litigation werd de afgelopen decennia steeds vaker afgeschilderd als de plek waar het échte, immorele kwaad zich heeft genesteld.

De film *The Devil's Advocate* (1997) bijvoorbeeld is het diep-moralistische verhaal van een jongen die, verblind door ambitie, zijn geweten verzaakt. Op het moment dat beginnend advocaat Keanu Reeves op het punt staat een

gevaarlijke pedofiel vrij te pleiten, krijgt hij een baan aangeboden op een groot kantoor in New York. Daar raakt hij vervreemd van zijn vrouw. Hij ontdekt dat het kantoor een dekmantel is voor wapenhandel en witwaspraktijken en door niemand minder dan zijn vader, de duivel zelf, wordt aangestuurd. Als zijn vrouw zelfmoord pleegt gaat hij naar zijn vader, gespeeld door Al Pacino. 'Ik heb je gezegd dat je een keer moest verliezen. Jij vond van niet,' zegt de vader. 'Ik verlies niet,' schreeuwt de jonge advocaat. 'Ik win! Dat is mijn werk! Dat is wat ik doe!'

'*I rest my case,*' zegt de duivelsadvocaat. 'IJdelheid is mijn favoriete zonde.'

Advocaten op grote commerciële kantoren worden regelmatig getypeerd als gewetenloze haaien: het zijn de consiglieres van de bovenwereld die de wet wel gebruiken als het zo uitkomt maar als het niet uitkomt, aan hun laars lappen. Deze immorele dienaren van het grootkapitaal opereren vrijwel altijd groepsgewijs. Zoals in *The Insider* waar klokkenluider Russell Crowe misstanden in de tabaksindustrie naar buiten brengt, ondanks enorme tegenwerking door deze roedels advocaten.

De bijbehorende haantjes- en ego-cultuur, waarin stagiaires zich in hun tomeloze ambitie om hogerop te komen onderwerpen aan een moderne vorm van slavernij, wordt genadeloos op de korrel genomen door ZoZuidas, het Nederlandse schrijverscollectief dat begin 2009 een hilarisch blog begon over de grote Zuidas-kantoren, meestal de apenrots genoemd. *Enter*, in juli 2011, de nieuwe student-stagiaire: 'Haaai, keileuk da'k mag gaan beginnen! Een en al Bambi-ogen, glanzend haar en boobies. Zo hallo. Wat doet die zonnestraal op onze sectie. De verzuurde Betties op het secretariaat zijn even helemaal in de war. Collega's L. en P. staren naar het parmantige hertje dat de kantoorgang komt overdraven alsof het Kerstmis is.'

Toch is het kwade geweten van de advocaat als thema inmiddels behoorlijk versleten. Films, series, boeken belichtten de afgelopen decennia ook andere eigenschappen van advocaten. In maffiafilms bijvoorbeeld is de belangrijkste eigenschap van een advocaat zijn loyaliteit. Het oertype van het maffiamaatje is consigliere Tom Hagen uit de *Godfather-trilogie* (1972), gespeeld door Robert Duvall. Deze advocaat-inloondienst bij maffiafamilie Corleone is het brein achter de juridisch ongrijpbare structuur van het maffiabedrijf en zorgt ervoor dat de criminele gelden bovengronds in een keurige organisatie terechtkomen. Hagen regelt ook alibi's als er weer eens iemand is vermoord, maar zelf maakt hij zijn handen niet vuil.

In politierieseries als *Law & Order* wordt de advocaat weer vooral neergezet als stoorzender. Heeft de politie de boef bijna zover dat hij gaat bekennen, wandelt er een gladjakker de verhoorruimte binnen. Zichtbare tegenzin, grenzend aan antipathie trekt over de gezichten van de rechercheurs. Opvallend is overigens dat doorgaans alleen boeven zich op hun *Miranda rights* beroepen. Onschuldige verdachten worden meestal net op tijd door ontlastend bewijsmateriaal gered.

Fascinatie

De fascinatie van filmers en schrijvers voor advocaten ligt in de veronderstelde morele souplesse van de advocaat. In zekere zin staat hij los van de moraal: omdat hij immers iedereen moet kunnen verdedigen waait hij met alle winden mee. Dat wordt hem, ook in de echte wereld nogal eens verweten. Advocaten treft vaak het verwijt dat ze criminelen die ernstige misdrijven hebben gepleegd uit de gevangenis houden, soms met oneigenlijk argumenten. In de rechtszaak tegen de zwarte honkballer O.J. Simpson voor de moord op zijn ex-vrouw, die wereldwijd rechtstreeks

The Devil's Advocate: advocaat heeft toch een geweten.

werd uitgezonden, richtte Simpsons zwarte advocaat Johnnie Cochran zijn pijlen op Mark Fuhrman, een blanke, volgens getuigen racistische politie-agent die zou hebben gerommeld met bewijsmateriaal. De strategie slaagde maar dat Cochran de ras-kaart speelde werd hem door co-counsel Robert Shapiro al tijdens de zaak verweten.

Cochrans optreden in de O.J. Simpson-zaak inspireerde Denzel Washington voor zijn rol in *Philadelphia* (1993), de eerste Hollywoodfilm waarin homoseksualiteit openlijk, zonder opsmuk werd vertoond. Tom Hanks speelt Andrew Beckett, een homoseksuele advocaat die zijn ontslag bij een corporate law firm aanvecht omdat hij vermoedt dat hij is ontslagen omdat hij

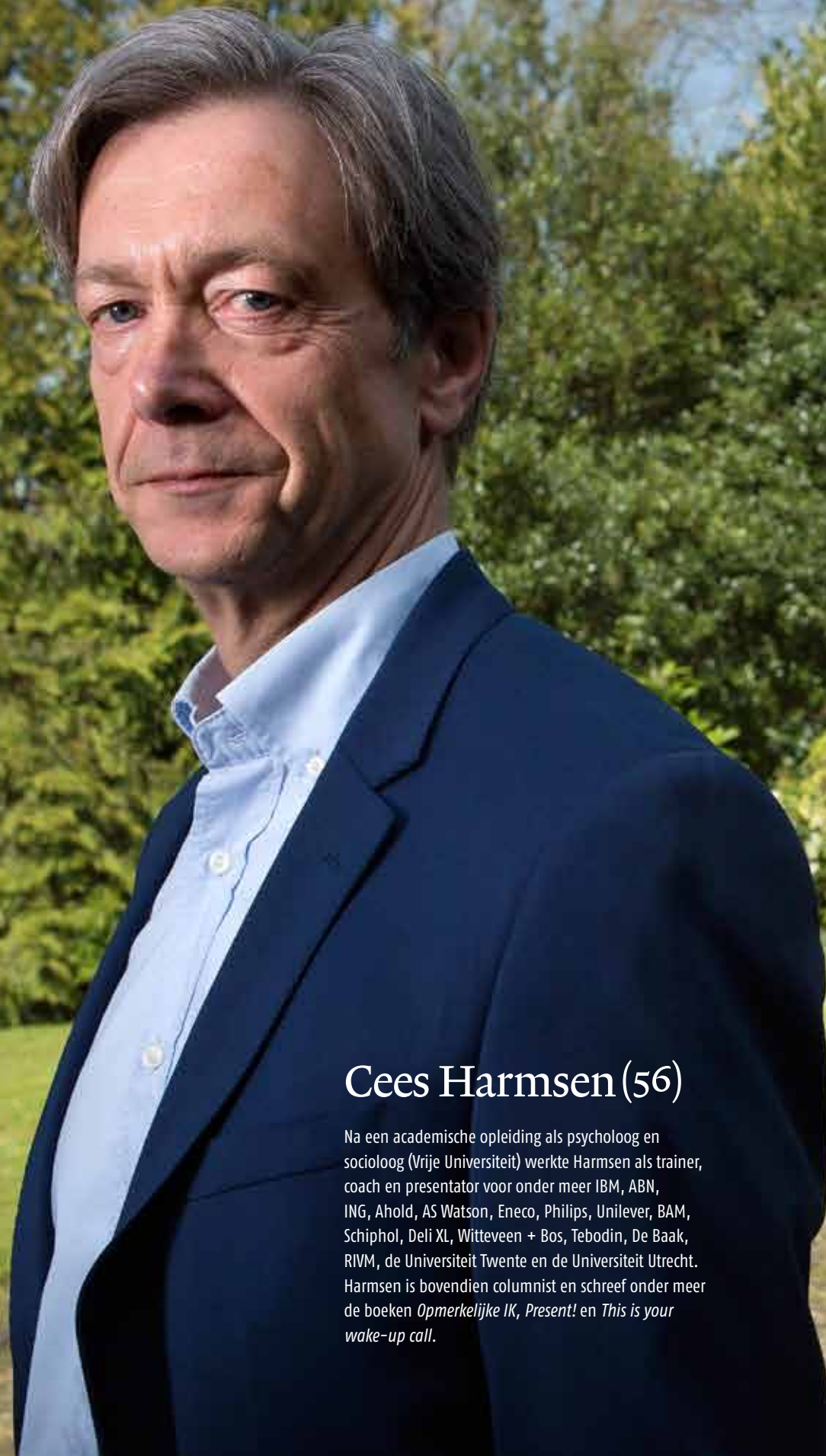
aids heeft. Washington speelt de macho, licht homofobe advocaat Joe Miller. Aanvankelijk moet hij niets van Beckett hebben maar als deze in de openbare bibliotheek, waar hij informatie over aids heeft besteld, gevraagd wordt om apart te gaan zitten, schiet Miller toch te hulp. In Philadelphia zie je twee soorten advocaten: corporate lawyers in onberispelijke grijze pakken maar zonder een greintje gevoel of geweten, en de kleurrijkere Miller en Beckett die opkomen voor de rechten van het individu. De advocatuur blijkt geen eenheidsworst en ook op scherm worden advocaten gelaagder.

Geliefd is dan ook het karakter van de advocaat die als lone wolfe ten strijde trekt tegen het gecorrumpeerde

systeem, soms nadat ze zelf buiten het systeem zijn beland. In *The Verdict* (1982) bijvoorbeeld speelt Paul Newman de aan lager wal geraakte advocaat Frank Galvin, die ooit bij een topkantoor werkte maar eruit werd gewerkt omdat hij dubieuze praktijken van een partner aan de kaak wilde stellen. Sindsdien slijt hij zijn dagen met *ambulance chasing* in een alcoholroes: scores, schikken en wegwezen. Maar de zaak van een vrouw die door een fout van een arts volledig verlamd raakte brengt hem tot inkeer. De arts ontkent, het ziekenhuis wil schikken, maar Galvin weigert. Deze zaak hoort voor de rechter, de schuldingen moeten worden gestraft.

Dan Suits (2011), de Amerikaanse serie waarin Patrick J. Adams een gesjeesde student speelt die zijn geld verdient met het maken van van het toelatings-examen voor Harvard Law School voor anderen. Hij verdient ook wat bij met drugshandel. Op de vlucht voor de politie bluft hij zich naar binnen bij de sollicitatieprocedure als stagiaire van Harvey Specter, advocaat op een beroemd New Yorks kantoor. Specter herkent zijn bravoure en weet die ook te gebruiken: samen strijden ze tegen groot onrecht maar zelfverzekerd en op lichte toon. Die zelfverzekerdheid bepaalt hun morele kompas.

Hebben de echte advocaten last van het imago dat schrijvers en regisseurs bedenken voor de fictieve advocaten? De vermoedens van de Orde in 2006 over eenzijdige en negatieve beeldvorming bleken te kloppen, al was het niet zo erg als gedacht. Een derde van de ondervraagden had eigenlijk geen beeld van advocaten. Mensen die wel zelf ervaring hadden met een advocaat associeerden hem vaker met positieve of neutrale begrippen als 'kundig' en 'duur'. Bekend maakt kennelijk bemind. Voor de echte advocaten zou het, kortom, goed zijn als iedereen eens cliënt wordt. Zij zijn zelf de beste imagobouwers. <<

Cees Harmsen (56)

Na een academische opleiding als psycholoog en socioloog (Vrije Universiteit) werkte Harmsen als trainer, coach en presentator voor onder meer IBM, ABN, ING, Ahold, AS Watson, Eneco, Philips, Unilever, BAM, Schiphol, Deli XL, Witteveen + Bos, Tebodin, De Baak, RIVM, de Universiteit Twente en de Universiteit Utrecht. Harmsen is bovendien columnist en schreef onder meer de boeken *Opmerkelijke IK*, *Present!* en *This is your wake-up call*.

‘Presteren is niet langer genoeg’

Hoe zorg je ervoor dat potentiële cliënten aan je denken? Sociaal psycholoog en socioloog Cees Harmsen over meerwaarde en valkuilen van personal branding. ‘Als je het goed doet, word je niet alleen succesvoller, maar ook een gelukkiger mens.’

Jacqueline Hoefnagels

Beeld: Jan Buwalda

Iemand heeft een juridisch probleem dat binnen je vakgebied ligt. Hij heeft een advocaat nodig. Niet zomaar een advocaat, maar een goede. Iemand dus die echt verstand van zaken heeft, die van zijn vak houdt, iemand met bezieling. En hij wil natuurlijk een raadsman die hem behoorlijk behandelt. Hoe zorg je ervoor dat zo iemand meteen aan jou denkt? Door te werken aan je *personal branding*. Door te zorgen dat je een A-merk wordt. Maar hoe doe je dat?

Cees Harmsen (56) is een specialist op dit gebied: ‘Al het gedrag van mensen is communicatie, ook helemaal niets doen. Je maakt altijd een indruk op anderen, of je wilt of niet. De kunst van personal branding is bewust en gericht bezig te

zijn met de indruk die je maakt en daar gebruik van te maken in het bereiken van je doelen; personal branding vergroot sterk de kans dat je een goede indruk achterlaat bij jouw specifieke doelgroep.’

Om jezelf te kunnen positioneren, moet je eerst je eigen persoonlijkheid goed leren kennen. Harmsen: ‘Stel jezelf lastige vragen, want dat betaalt zich uit, zo niet letterlijk, dan wel in geluk. Wat vind ik interessant, wat drijft mij, wat wil ik bereiken, wat wil ik toevoegen aan de wereld? Welke manier van contact maken past bij mij, welke cultuur past bij mij? Welke verhalen vertel ik aan vrienden over mijn werk en wat betekent dat? Is daar goed over nage-

dacht, dan volgt de vraag: hoe breng ik over wie ik ben aan de mensen voor wie ik iets kan betekenen? Die laatste toevoeging, iets kunnen betekenen voor anderen, is cruciaal. Met aandacht trekken, lawaai maken en de schone schijn ophouden heeft personal branding niets te maken. Het gaat om vindbaar zijn voor mensen die iemand zoeken zoals jij.'

Harmsen is opgeleid als sociaal psycholoog en socioloog. 'Dat is een tijd geleden, en ik ben al snel daarna als trainer gaan werken voor een bureau, maar de ontwikkeling van persoonlijkheid is mij altijd blijven boeien. In 1998 verscheen *The Brand Called You*, van Tom Peters. Een *eyeopener*. Ongeveer in die tijd ben ik zelfstandig gaan werken, de markt was *booming*. Ik ben alles over het onderwerp gaan lezen wat los en vast zit. Ik schreef er drie boeken en vele artikelen over en geef lezingen en trainingen. En ik ben er in de loop der jaren alleen maar meer van overtuigd geraakt dat het werkt.'

Een karakter wordt gevormd in de eerste acht jaar, zegt Harmsen. Gedurende de tijd dat je nog geen taal hebt om emoties te verwerken en er nog geen enkele reflectie is. Het *nature/nurture*-debat is interessant, vindt hij, net als de discussie over de vrije wil. Maar dit debat is ook aan mode onderhevig. 'De laatste jaren is het allemaal neurobiologie wat de klok slaat. Dat is uiteraard van belang in de discussie over tbs. Ikzelf neig naar een lichte overweging voor *nature*, wat betekent dat er nog genoeg ruimte is om bij te sturen. Ik vergelijk persoonlijkheid meestal met een huis. Het fundament ligt er, maar boven de grond kun je verbouwen. Ik roep al jaren dat er een vak levenskunde zou moeten zijn op school. Is jouw mening wel je eigen mening of heb je die van je ouders of je omgeving over-

genomen? Hoe kom je tot keuzes? Wat maakt jou gelukkig? Hou je van grote gezelschappen of ben je meer een eenpitter? Daar vroeg over leren nadenken, vergemakkelijkt bijsturen in het leven enorm.' Een vriendin van zijn dochter heeft net bij een groot advocatenkantoor gesolliciteerd. Samen met nog 1400 anderen. 'Dan al moet je je zien te onderscheiden. Ik weet zeker dat je bij dit soort rondes verder komt met goed kunnen verwoorden wie je bent en waar je staat dan met een lijst met louter tinnen.'

Meninkjes

Te veel mensen rollen volgens Harmsen maar door het leven, zonder bewuste keuzes te maken. 'Zo blijkt uit onderzoek dat ongeveer de helft van de mensen *indifferent* is over zijn werk. Ze zijn matig gemotiveerd, het werk houdt ze van de straat, ze moeten nu eenmaal hun brood verdienen. Een kwart is ontevreden. Ze vinden hun werk oninteressant, zien het nut er niet echt van in, hebben een slechte relatie met hun leidinggevende enzovoort. Het laatste kwart zet zichzelf in de wereld. Zij hebben passie voor hun werk, doen waar ze goed in zijn en zijn intrinsiek gemotiveerd. En de mensen die het meeste succes hebben, doen niet alleen wat ze leuk vinden, maar zijn ook bereid erover te praten. En doen dus aan personal branding.' Wie op gezette tijden nadenkt over wie hij is, stuurt zelf en haalt meer bevrediging uit het leven, vanwege de persoonlijke groei die dan wordt door-gemaakt, de omgang met mensen die hem liggen en de daadwerkelijke interesse in de materie.

In Amerika werd personal branding een serieus en groot onderwerp, maar Nederlanders zijn wat terughoudend, zegt Harmsen. 'Typisch Nederlands, we kampen met verkeerde ideeën over

bescheidenheid. Enerzijds twitteren mensen de gekste dingen over hun privéleven en hebben ze overal volstrekt ongefundeerde meninkjes over die de wereld in worden geslingerd, anderzijds gaan we zitten zaniken over de hegemonie van de Nederlandse schaatsers op de Olympische Spelen, terwijl die mensen daar vier jaar keihard voor getraind hebben, er de besten in zijn en niets liever doen dan het hardst schaatsen. Dat verdiende succes mag dan weer niet. Heel vreemd.'

'Vakinhoudelijke onbescheidenheid bestaat niet, het gaat enkel en alleen om de manier van profileren'

Een verkeerde vorm van bescheidenheid is dan ook de eerste instinker van personal branding die Harmsen noemt. 'Het is een klassieke deugd en wij gaan er prat op. Dat "doe maar gewoon"-denken is een vervelend aspect van onze cultuur. De advocatuur kleeft die terughoudendheid al helemaal aan, de bekende uitzonderingen daargelaten. Vakinhoudelijke onbescheidenheid op zich bestaat niet, het gaat enkel en alleen om de manier van profileren. Hoewel iedereen dat uiteraard zelf moet weten, kun je je afvragen wat een advocaat over zichzelf wil uitdragen door in een roddelprogramma te gaan zitten, aangezien roddel en achterklap dan onderdeel van jouw merk als advocaat worden. Maar dat de gebroeders Anker

hebben meegewerkt aan een documentaire over het proces over Robert M. droeg op een goede manier bij aan hun personal branding, omdat die vooral duidelijk maakte hoe zij denken over hun vak, of je het daar nou mee eens bent of niet. Het is goed om te laten zien welke aspecten van het vak jou specifiek boeien, wat je weet, hoe je tot beslissingen komt, wat je manier van werken is. Het gaat er immers om dat cliënten bewust voor jou kunnen kiezen als advocaat. Zo krijg je een goede *match*. En

daar worden beide partijen gelukkiger van.'

Het devies van Harmsen is kortom: leg uit, licht toe, verklaar je nader. Schrijf artikelen, blog, geef lezingen, deel je kennis, toon je geïnteresseerd in discussies en veranderingen in je vak. 'Goede wijn behoeft wel degelijk een krans. Prestaties leveren is niet meer genoeg, je moet onder de aandacht brengen hoe je daartoe bent gekomen. Sinds een jaar of vijftien is er zoveel veranderd in het werkende bestaan, door globalisering en technocratisering, maar bijvoorbeeld ook doordat *lifetime employment* niet meer bestaat, dat personal branding voor velen een noodzaak is geworden. Je veilige baan bij dat grote kantoor zou je over twee jaar weleens niet meer kunnen hebben.'

Goeroes

Een denkfout die veel wordt gemaakt is dat je er wel bent als persoonlijk merk als je maar veel op sociale media zit. 'Er wordt veel verdiend door allerlei zelfbenoemde goeroes die cursussen geven aan zzp'ers en kantoren hoe je je naam moet pushen op internet. Daarbij wordt vaak voorbijgegaan aan de inhoud. Zoveel mogelijk *likes* scoren met onbenullige posts brengt je nergens, net als 1500 contacten hebben op LinkedIn of Facebook, waarvan je verreweg de meeste mensen nauwelijks kent. Wat je daarmee overbrengt is dat je oppervlakkig bent, en een allemansvriend. Hoe aantrekkelijk zijn die eigenschappen op het moment dat er problemen opgelost moeten worden? Hou je liever gedeisd op sociale media als je niets te melden hebt. Steek die tijd in het schrijven van een blog die de lezers echt aan het denken zet. Bouw heel gericht een netwerk op van mensen die iets aan jou kunnen hebben, want daar heb jij iets aan. Dan omring je jezelf met specifiek voor jou

---

Cursus personal branding

Voor het *Advocatenblad* maakte Cees Harmsen een kleine cursus personal branding. Volg de cursus op Advocatenblad.nl.

---

interessante mensen en daar word je blij van.'

De valkuil van het uiterlijk vertoon strekt uiteraard verder dan dat. 'Kantoren die eigen vlaggen laten ontwerpen, opzichtige panden of duur gedrukte flauwe missionstatements rondsturen. Belangrijk doen, maar intussen inhoudelijk de boel laten versloffen. De veranderingen in het vak niet bijbenen, niet aan de medewerkers duidelijk maken waar het kantoor inhoudelijk wil staan, geen stelling nemen, geen kleur bekenen.' Zie hier de tweede instinker van personal branding: niet focussen op de inhoud.

De derde: je anders voordoen dan je bent. Authenticiteit is letterlijk van levensbelang, want wie zich anders voordoet dan hij is, is niet gelukkig en zeker op de langere termijn niet succesvol. Iedereen is anders, en de sociale advocatuur vraagt andere persoonlijkheden dan M&A. Kies nooit voor een specialisatie of ga niet die grote maatschap in omdat andere mensen dat het beste vinden. En zorg dat andere mensen geen onrealistische verwachtingen van je hebben. 'Je ziet *midlifers* die ineens een macrobiologische boerderij beginnen in Frankrijk. Dat wordt bijna nooit een succes. Die maken geen stap vooruit, maar een noodsporang. Hun loopbaan is hun overkomen, ze hebben nooit nagedacht over hun motivatie, laat staan er met anderen over gepraat. Voor je het weet sta je op de top van je carrière en blijkt het uitzicht om je heen oersaai of zelfs vervreemdend. Dan hoort je eigen merk niet bij jou. Dat is toch zonde?'

De Stand van de Advocatuur & het Notariaat 2014

**ONMISBARE
MARKTINFORMATIE**
OVER DE
ADVOCATUUR &
HET NOTARIAAT
IN NEDERLAND

NIEUW:
Top 30
van het
Notariaat

Nu ook beschikbaar als abonnement!

Uw voordelen:

- Besparing van 30% op iedere uitgave
- Toegang tot actuele data en 5 jaar historische gegevens via 'Stand Online'
- Ieder jaar de nieuwe uitgave automatisch toegestuurd

*Hét jaarlijkse trendonderzoek bestelt u eenvoudig
via: www.sdu.nl/destand*

Pleidooi tot maatwerk

Hoe overleeft u de juridische arena het best? Moet een maatpak, kan blauw en mag een suède schoen? *Ins en outs* van de juridische garderobe.

Yvo van Regteren Altena

Stijn Franken

Chrisje Zuur

Jeroen Soeteman

Als zakelijk nuchtere natie staan veel Nederlanders zich er op voor niet aan uiterlijk te hechten. De wereld om ons heen doet dat wel. Vooral het Angelsaksische zakenleven hangt van conventies en kledingmores aan elkaar. Een handelaar op Wall Street wiens shirt niet wit is, wordt naar huis gestuurd en wie in de City paradeert met een onrechtmatig gedragen *clubtie* riskeert vernietigende blikken.

Waar *Yuppies*, *Preppies* en *Sloane Rangers* in New York, Londen en Parijs kleedculturen maakten, kwam de Nederlandse elite niet verder dan de corpsbal met zijn bruine ribbroek en bordeauxrode lamswollen V-halspullover. Een eigen stijl is ver te zoeken. Deze minachting voor *good looks* is buiten ons land niet onopgemerkt gebleven. Zo concludeerde de *Financial Times* na een bezoek aan de hoofdstad onderkoeld: ‘*Amsterdam is the capital of casual clothes (...) a perfect destination if you want to escape from fashion*’.

Hoe anders gaat het er aan toe in Engeland, de moederschoot van het mannenpak. Stijlvaste instituten hanteren

er vaak ongeschreven kleedregels en soms zelfs formele ‘*dress codes*’. Zo leggen consultancy-firma’s, gebrand als ze zijn op een niet-aanstootgevende uitstraling, vast dat pakken donker zijn en shirts effen blauw of wit. Voor hen geldt het adagium ‘*business is war, never underestimate the importance of your uniform*’. Hoe diep de cultuurkloof is tussen het Hollandse kloffie en het Britse maatwerk, bewees de overname door de ING Groep van de exclusieve Barings Bank. Daar zaten ze dan achter hun spaatje, de Hollandse bankiers in de City. Met hun steenkolenengels, snorren, spekszolen en flodderige grijsjes bewezen zij meer interesse te hebben voor de cijfertjes op de balans dan voor getallen die in een passend maatpak zouden resulteren.

Uit een enquête van het zakenblad *Quote* bleek dat tachtig procent van de topmanagers antwoordde dat iemands uiterlijk bijdraagt aan zijn zakelijke succes. Toch haasten veel contactueel ingestelde beroepsgroepen – ook de advocatuur – het uiterlijk af te serveren als een futiliteit. Al bewijst de praktijk binnen de grote Nederlandse kantoren

heel wat anders. Deelt de advocatuur niet in stilte Oscar Wildes opvatting: *'Only fools don't judge by appearances'*?

De afgelopen twee decennia heeft de zakelijke kleedcultuur een behoorlijke knauw doorstaan. Het beeld van de klassiek geklede zakenman, bankier of advocaat in keurig maatpak die met leren attachékoffer en perfect gepoetste gaatjesschoenen door het leven ging, heeft concurrentie gekregen van een nieuwe elite. Hollywoodagent David Geffen vliegt in zijn private jet in jeans en houthakkershemd, Bill Gates strooit dasloos en in chino's met zijn liefdadigheids miljarden en Steve Jobs was vergroeid met zijn zwarte coltrui. Het klassieke mannenpak zou verdrongen worden door een *'casual look'*.

Inmiddels blijkt uit het straatbeeld en de werkelijkheid binnen de muren van grote kantoren dat het pak de *casual* stormen heeft doorstaan. Het bewijst maar weer eens de kracht en het tijdloze karakter van het mannenpak. John F. Kennedy mag van gisteren zijn, de JFK-look is voor altijd. Mits *cut to the bone* gesneden, zoals de Britse kleermakers dat zo mooi zeggen, staat een pak voor presentabel, mannelijkheid en macht. Zeker in landen waar men zich de erotische uitstraling van het mannenpak nog bewust is, begrijpt men niets van de vooral in Nederlandse provincies bestaande voorkeur van een outfit die al te vaak geïnspireerd lijkt door de sobere contouren van een zak aardappelen.

Superieure stof

Sommige critici verslijten het maatpak voor ouderwets, maar kenners weten dat het een van de grootste mannelijke privégenoegens is, die resteert in deze gestandaardiseerde wereld. Wie denkt dat maatwerk vooral geschikt is voor corpulente vijftigers met steunzolen heeft het mis. Slechts één procent van de mannen beschikt over een confectiemaat. Er is altijd wel een schouder die hangt, een been dat sleept of een 'bassin' dat moet worden uitgelegd. Dergelijke fysieke imperfecties kan alleen de vakman camoufleren. Maar wie kent nog het geheim van ultiem draagcomfort, van een superieure stof en een perfect vallende schouderpartij? Een goed pak zit altijd mooi, ook nadat het in een koffer is gepropt of nadat de kat erin heeft gejongd.

Vormt het pak voor velen een noodzakelijk kwaad, voor de Italiaanse man is het de sleutel tot *'la bella figura'*. Zeker het afgelopen decennium wordt die gedachte ook in Nederland waarneembaar steeds beter nageleefd, ook binnen de advocatuur. De Italiaan laat zich leiden door kwaliteitsdrang en het kledingprincipe *'non farsi notare'* – niet opvallen. De Neder-

landse advocatuur vormt inmiddels een goede reflectie van wat er in Italië leeft. Kijk alleen naar het aanbod van duurdere mannenwinkels en zie dat bijna tachtig procent van de pakken, shirts en dassen een Italiaanse achtergrond bezit. Ook in mild geprijsde winkels zoals Suitsupply is de smaak onmiskenbaar Italiaans.

Geen succesrijke advocaat zou mogen bezuinigen op passend maatwerk. Waarom wel meer dan duizend euro spenderen aan de velgen van een nieuwe vierwieler, maar beknibbelen op een pak waarin het heerlijk pleiten is? Nederlandse advocaten zouden een voorbeeld kunnen nemen aan hun Italiaanse en Britse vakgenoten. Vooral de Britse juridische wereld vertoont originele combinaties van vloekende dassen, wild gestreepte *Turnbull & Asser* shirts en vlammeende paarse of rode sokken. Een dergelijke kledingstijl onderstreept individualiteit. Die hang naar uitbundigheid is in Nederland het sterkst doorgedrongen in de hoek van de strafrechtadvocaten, maar wordt in kringen van het intellectuele eigendom en andere juridische disciplines waarschijnlijk wat te wuft bevonden. Toch vormen de pochets, zijden sjaals met *polka dots* en eigen wat Britse kledingstijl van onder andere Theo Hiddema en indertijd ook Piet Doedens een welkome aanvulling op het wat eenduidige beeld. Wie wars is van frivoliteit kan het ook zoeken in verborgen kwaliteit. Neem een voorbeeld aan de deken van de Orde van Advocaten Amsterdam die zijn vertrouwde Burberry-ruitjes tegen de regen verruilde voor de understated elegantie van het Italiaanse merk Loro Piana.

Onderzoek onder vrouwen bevestigt steeds weer: aan de schoen herkent men de man. Vrouwen rekenen de man minder snel een vaal pak aan dan lelijk en afgetrapt schoeisel. Kennelijk nemen weinig mannen kennis van dergelijke onderzoeksuitslagen. Elk paar mannenschoenen draagt zijn eigen boodschap uit. Een comfortabele Mephisto met spekkool roept associaties op met randgemeenten en Rivella en de soepele gevlochten instapper staat voor een persoon die zich beweegt in de ambulante handel. En dan is er al anderhalve eeuw lang de klassiek geworden leren veterschoen. Glad en zwart is het de meest formele schoen, veel gezien onder bankiers, advocaten en ander onkreukbaar volk. Een enkeling vindt het gaatjesmodel, de brogue, een ouderwetse brave schoen, maar voor de meesten is hij synoniem met stijlvol en integer.

Britten hanteren een overzichtelijke norm: een heer draagt binnen het zakelijk verkeer nimmer bruin. Nederlandse advo-

caten wijken daar behoorlijk van af met dank aan bruin leren schoenen en het eveneens veel gesignaleerde suède. En dat terwijl een suède schoen binnen de Engelse advocatuur weer echt *not done* is. Wie bij een Londense advocatenkantoor op suède binnenstapt, riskeert de vraag: *'Are you going to the country side today?'* Hoe lokaal de mores zijn, bewijst het Italiaanse zakelijke leven. De Italiaan draagt juist weer immer bruin. Zwart wordt alleen ingezet voor bruiloften en begrafenissen.

Voor advocaten die uit willen dragen dat zij oog voor elk detail hebben, is het een must om hun schoenen goed te onderhouden. Een blik op de meeste schoenneuzen in de rechtbank bewijst dat dossiers kennelijk te tijdrovend zijn om *grandmother's knickers* ter hand te nemen; de oude honderden keren gewassen katoenen reusachtige onderbroek. Met de juiste roterende poetsbewegingen en crème zal het resulteren in een perfecte glans en bijdragen aan de *finishing touch*.

Miss Moneypenny look

Daar waar mannen zich kunnen vastklampen aan het vertrouwde uniform van pak, shirt en das, is het voor vrouwen in de advocatuur een stuk lastiger en minder eenduidig. Als vrouwelijke tegenhanger van het mannenpak draaien het mantelpak en alle variaties op dat thema al decennialang mee. Voor de een geldt het als *pièce de résistance* van de garderobe, maar voor de ander is het een nuffig overblijfsel uit de jaren vijftig. In het straatbeeld van New York, Londen en Parijs heeft het mantelpak alle modestromingen overleefd. Het was aanvankelijk Coco Chanel die na de Tweede Wereldoorlog met haar mantelpakken buiten de landsgrenzen wist te treden en vrouwelijke bankiers, diplomaten en advocaten aan zich wist te binden.

In het midden van de jaren tachtig is er een ware revival van wat ook wel het Jackie Kennedy-pakje wordt genoemd. Kennelijk is de tijd rijp voor een nieuwe vrouwelijke pendant van het mannenpak en zorgt Giorgio Armani met zijn raak gesneden mantelpakken voor een wereldwijde herwaardering. Zowel Europese als Amerikaanse ontwerpers laten zien dat er met het mantelpak door verschil in snit, kleurgebruik en bijbehorende accessoires veel valt te variëren: van streng tot monter, van elegant tot frivol.

Maar niet overal kan er met werkkleding worden gespeeld. Het mantelpak in zijn meest sobere vorm is te vinden in Londen waar voor vrouwen de strikste kledingregels gelden. Als we de *Sunday Times* moeten geloven koestert de 'fashion capital' nog immer zijn saaiheid ten aanzien van vrouwelijke

werkkleding. *'It's all to do with the men'*, stelt schrijfster Susan Irvine. Volgens haar huilt een groot aantal traditionele instellingen in de City bij elke vorm van wuftheid. Van vrouwelijke medewerkers wordt verlangd dat ze zuinig zijn met het gebruik van lipstick, hun haar altijd uit het gezicht dragen en de 'schmuck' zich beperkt tot bescheiden oorknopjes.

Volgens Irvine moeten foto's in bladen als *Vogue*, *Elle* en *Harper's Bazaar* vol ultrakorte rokken en hoge hakken menig werkende vrouw tot tranen toe frustreren. Immers: *'Would "they" permit you to wear this in the boardroom?'* Irvine denkt dat kleurrijke sexy pakjes met mini en een diep decolleté *'too hot'* en te afleidend zullen zijn voor mannelijke collega's. Daarentegen worden vrouwen in broeken met hooggesloten jasjes in haar ogen als *'too cold'* en te bedreigend ervaren. Ze verwijst naar een uitspraak van een lid van de British Association of Psychotherapists: *'Women in trousers means women stepping out of their place and into competition.'*

Na een rondvraag langs vrouwelijke investment bankers en advocaten komt Irvine tot de ideale kantoordracht. Ze vat deze samen met de *'Miss Moneypenny look'*, het soort dat in alle James Bondfilms opduikt: een keurig, deugdzaam en donker mantelpakje. Volgens Irvine blijven in de starre wereld van financiën en advocatuur een rok tot iets boven de knie, een jasje dat de welvingen niet accentueert en schoenen met een halfhoge hak de ideale bouwstenen voor de garderobe van de werkende vrouw.

In Nederland zijn er binnen de advocatuur in vergelijking met Engeland of Amerika veel minder kledingcodes. Opvallend zijn in Amerika de regionale verschillen. Volgens een onderzoek van de Amerikaanse *Vogue* dragen zakelijke vrouwen in het zuiden van de Verenigde Staten meer kleur en zijn de advocates in San Francisco en New York het meest modieus, al blijven de meeste advocates zich tooien met het aloude rijtje van *'suit, pantyhose, pumps and pearls'*.

Misschien mooi dat Nederlandse advocates hun eigen weg hebben gevonden en zich doorgaans niet laten vertellen wat de toch vaak door mannen gedomineerde maatschap van hen verlangt. Aardig zijn de textiele uitwassen van bijvoorbeeld advocate Inez Weski, die immer in het zwart gehulde strafpleitster, getooid met een imposant arsenaal ringen en een make-upstijl die traditioneel georiënteerde dames niet zouden kunnen waarderen. Wellicht zouden in de voetsporen van Inez Weski meer Nederlandse advocaten moeten luisteren naar de woorden van Oscar Wilde die stelde: *'Fashion is what one wears oneself. What is unfashionable is what other people wear.'* <<

Theo Hiddema

Foto: Hollandse Hoogte

€ 299,-
per persoon per jaar

Probeer
SmartNewz
nu 4 weken
gratis!

WE HEBBEN GOED NIEUWS VOOR ARBEIDSRECHTJURISTEN

SmartNewz Arbeidsrecht

Een nieuwe benadering van juridisch nieuws

Met SmartNewz Arbeidsrecht heeft u binnen een dag al het arbeidsrechtelijke nieuws samengevat door een deskundige redactie en verrijkt met links naar bronnen en relevante artikelen op uw desktop, tablet en smartphone. Bovendien kunt u eenvoudig specifieke onderwerpen en uitspraken volgen. Kortom, alles wat u nodig heeft om altijd volledig op de hoogte te zijn van het arbeidsrechtelijke nieuws.

Waarom SmartNewz Arbeidsrecht?

- ✓ U mist niets doordat u al het arbeidsrechtelijke nieuws krijgt aangereikt (>250 bronnen)
- ✓ U kunt tijd besparen dankzij de selectie door de SmartNewz vakredactie en uw persoonlijke voorkeuren
- ✓ U bepaalt zelf of u gebruik maakt van de selectiemogelijkheden of niet
- ✓ Al het nieuws is verrijkt met links naar bronnen, relevante artikelen, wetgeving en jurisprudentie
- ✓ U kunt zeer eenvoudig uitspraken, wetten en wetsvoorstellen volgen

Meer informatie?

Neem contact op met uw huidige accountmanager of onze accountmanager telesales via telefoonnummer 0570-647023

SmartNewz { kluwer.nl/smartnewz

 Kluwer
a Wolters Kluwer business

Contante betalingen

Uitgangspunt bij betalingsverkeer van de advocaat is dat geldstromen giraal verlopen. Wanneer zijn contante betalingen toegestaan?

Aldert van der Bent en Patrick Slob¹

Al in 1995 heeft de Orde met de Bruyninckx-richtlijnen² (mede) op het punt van betalingen regels voorgescreven. Deze beheldden dat de advocaat geen betalingen per kas mocht verrichten of aanvaarden van bedragen hoger dan 25.000 gulden en dat betaling van declaraties volledig giraal moest geschieden. Doel was (en is) te voorkomen dat advocaten betrokken kunnen raken bij criminele activiteiten en om een bewustwording te creëren die bijdraagt aan de integriteit van de beroepsgroep.

Per 1 juli 2009 is het enigszins vrijblijvende karakter van de richtlijnen verlaten. Art. 10 van de toen in werking getreden Verordening op de administratie en de financiële integriteit (Vafi) bevat een striktere 'nee, tenzij...'-bepaling. Contante betalingen zijn in het geheel niet toegestaan (lid 1), tenzij zich feiten of omstandigheden voordoen die dat rechtvaardigen (lid 2), maar dan in beginsel niet voor een hoger bedrag dan (sinds 1 januari 2014) 5.000 euro (lid 3). Een volledige beperking van contant betalingsverkeer werd onwenselijk en onmogelijk geacht.³ Of zich een uitzonderingssituatie voordoet, is ter vrije beoordeling van de betreffende advocaat.

De raad van discipline Arnhem-Leeuwarden zag zich na een dekenklacht voor de vraag gesteld of het accepteren van auto's als betaalmiddel toelaatbaar was.⁴ De advocaat had de auto's verkocht voor 40.000 respectievelijk 15.000 euro ter voldoening van openstaande declaraties. De raad leidde uit art. 10 Vafi in samen-

hang met Gedragsregel 28 af dat betaling in natura van declaraties niet geoorloofd is. Zelfs als dat anders zou zijn, was een dekenoverleg op zijn plaats geweest. Omdat de raad opzet uitsloot, werd enkel een waarschuwing opgelegd.

Bij contante betalingen van meer dan 5.000 euro moet ingevolge art. 10 lid 3 Vafi voorafgaand aan de betaling overleg worden gevoerd met de deken, tenzij dit redelijkerwijs onmogelijk is. In dat laatste geval zal wel zo spoedig mogelijk na betaling alsnog overleg moeten plaatsvinden. De grens van 5.000 euro ziet op zowel betaling ineens als op afzonderlijke betalingen ten behoeve van dezelfde cliënt over een periode van (hoogstens) één jaar. Het opknippen van betalingen ontslaat een advocaat derhalve niet van zijn plicht tot overleg.

Het overleg dwingt de advocaat eerst en vooral tot een (nieuwe) gedegen afweging en toetsing van de feiten en omstandigheden, maar behelst geen verzoek tot toestemming.⁵ De deken kan evenwel adviseren hoe de advocaat in de concrete situatie moet handelen, maar het staat de advocaat vrij een advies naast zich neer te leggen. De eigen (tuchtrechtelijke) verantwoordelijkheid en beroepsmatige integriteit van de advocaat staan te allen tijde voorop. Het zal (mede) in dat licht niet verwonderen dat uit inlichtingen van acht lokale dekens⁶ blijkt dat geen van hen ambtshalve nagaat of een verstrekt advies is opgevolgd.⁷ Wel stellen de meeste

dekens een tuchtklacht in het vooruitzicht, ingeval zij handelen in strijd met het advies constateren. Tot dusver moet de problematiek rondom contante betalingen niet worden overschat. Bij de geconsulteerde dekens is het aantal jaarlijkse overlegverzoeken op één hand te tellen, terwijl in totaal drie klachten afkomstig van slechts twee dekens werden ingediend.

Naast de overlegplicht op grond van de Vafi bestaat er een meldingsplicht op grond van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft). De Wwft is echter alleen op advocaten van toepassing indien advies of bijstand wordt verleend bij een beperkt aantal, limitatief opgesomde transacties⁸ en dat advies of die bijstand geen betrekking heeft op vertegenwoordiging in rechte of het geven van advies voor, tijdens en na een rechtsgeding of het geven van advies over het instellen of vermijden van een rechtsgeding.⁹ In die gevallen moet melding worden gedaan bij FIU-Nederland. Een belangrijke objectieve indicator voor een ongebruikelijke transactie is dat 15.000 euro of meer wordt betaald in contanten, met cheques aan toonder of soortgelijke betaalmiddelen.¹⁰ Ongebruikelijke transacties worden niet bij de deken gemeld, maar bij een instantie buiten de beroepsgroep. Het is de vraag of die constructie de Straatsburgse toets zal kunnen doorstaan.¹¹ Nu geheimhouding niet is gewaarborgd, zou dit strijd kunnen opleveren met art. 8 EVRM (recht op eerbiediging van privéleven).

1 Advocaten bij Wybenga advocaten in Rotterdam.

2 Richtlijnen ter voorkoming van betrokkenheid van de advocaat bij criminele handelingen.

3 Zie de toelichting bij art. 10 Vafi.

4 RvD Arnhem-Leeuwarden 1 maart 2013, ECLI:NL:TADRLEE:2013:YA4302.

5 Zie de toelichting bij art. 10 Vafi.

6 De informatie is afkomstig uit de beantwoording van een aantal vragen die de schrijvers aan alle lokale dekens hebben voorgelegd. Eén deken heeft beantwoording geweigerd en twee dekens hebben niet gereageerd.

7 Eén van de dekens gaf aan dit voortaan altijd te zullen controleren.

8 Zie art. 1 lid 1 sub a onder 12 en 13 Wwft.

9 Zie art. 1 lid 2 Wwft voor de volledige tekst van deze vrijstelling.

10 Art. 4 Uitvoeringsbesluit Wwft.

11 Zie de noot van B.E.P. Myjer bij EHRM 6 december 2012, NJ 2014, 55, ECLI:NL:XX:2012:BZ0945.

Cliënten werven met kennis

Advocaten bieden opleidingen aan bedrijfsjuristen en halen zo opdrachten binnen.
'Content marketing levert ons tien cliënten per jaar op.'

Henriëtte van Wermeskerken

‘Veel van onze cliënten zijn binnengekomen via ons nascholingsprogramma,’ zegt Johan Koggink, directeur van Van Benthem & Keulen in Utrecht. ‘Daar begonnen we tien jaar geleden mee. Marketing en communicatie deed ik er als directeur bij, zoals toen gewoon was. Bij bedrijven met meer dan tweehonderd werknemers, onze belangrijkste doelgroep, ben ik de bedrijfsjuristen gaan opzoeken, zowel cliënten als niet-clieuten. Vanuit de wens om een stevig partnerschap op te bouwen vroeg ik waar men behoefte aan had. Uit die gesprekken kwam naar voren dat bedrijfsjuristen vanwege hun drukke agenda’s moeite hadden permanent hun kennis bij te houden.’

Als antwoord startte Van Benthem & Keulen in 2004 een nascholingsprogramma, Iura Actua. Het doel: permanente nascholing, niet over ad-hoc thema’s, maar structureel en per specifiek rechtsgebied. Inmiddels biedt het kantoor nascholing op zeven verschillende rechtsgebieden met twee bijeenkomsten op elk rechtsgebied per jaar.

Marcel Ruygvoorn, partner van het kantoor en docent privaatrecht bij de Universiteit Utrecht, ooit begonnen als bedrijfsjurist, is verantwoordelijk voor de module Contractenrecht, die hij ook zelf geeft. ‘Kom ik een uitspraak tegen die voor de praktijk van de bedrijfsjurist handig kan zijn dan maak ik daar direct een samenvattinkje van. Elk halfjaar vindt een bijeenkomst plaats. Dan krijgen de deelnemers een syllabus met een overzicht van alle recente jurisprudentie. Bij elk onderwerp schets ik het kader, bespreek kort wat de literatuur erover zegt en dan gaan we naar het arrest in kwestie.’

Steeds meer advocaten werken aan relaties met cliënten door kennis en expertise ter beschikking te stellen, los van individuele zaken. Dat kan op allerlei manieren, zoals het aanbieden van kennis-apps, modelcontracten, nieuwsbrieven en dus het bieden van nascholingsprogramma’s voor bedrijfsjuristen. Veel kantoren, vooral de grotere, zijn op dit terrein actief. Bedrijfsjuristen worden verwend met uitstekende sprekers,

mooie zalen en natuurlijk een gezellig drankje en hapje achteraf. Het kost een hoop tijd, maar het levert ook wat op. Koggink: ‘Enerzijds willen we bestaande cliënten tevreden houden, iets extra’s voor ze doen, onze kennis met ze delen. Anderzijds willen wij nieuwe cliënten aantrekken. Jaarlijks doen zo’n vierhonderd bedrijfsjuristen aan Iura Actua mee, van wie ongeveer de helft bij ons cliënt is en de andere helft niet.’

Iura Actua maakt deel uit van een breder pakket aan dienstverlening, dat behalve nascholing onder meer een helpdesk, modelcontracten, gebruik van de bibliotheek, en legal updates via e-mail omvat. Het totale pakket wordt ‘vanDienst’ genoemd. De services binnen vanDienst zijn kosteloos en zowel voor cliënten als niet-clieuten beschikbaar. Koggink: ‘In totaal levert onze content marketing ons minstens tien structurele nieuwe cliënten per jaar op. Binnen onze content marketing is Iura Actua het belangrijkste instrument, dat bovendien het langst wordt ingezet. Dat zal hier dus de grootste rol spelen. Je kunt

wel roepen hoe goed je bent, maar dat heeft geen zin. Je moet het laten zien. Bedrijfsjuristen mogen onbepaalde tijd gebruikmaken van onze service zonder cliënt te worden. Wij kijken naar de lange termijn.'

Siemens Nederland NV is, sinds Simone Davina er ruim anderhalf jaar geleden General Counsel werd, cliënt bij Van Benthem & Keulen. 'Wij hebben een relatief zware juridische afdeling en doen veel zelf,' vertelt Davina, die tien jaar advocaat was voordat zij in 2008 bij Siemens begon.

Davina: 'In Nederland besteden wij maar negentien procent van het werk uit. Wij werken met zo'n vijf advocatenkantoren. Het valt mij op dat veel advocaten traditioneel blijven werken. Zij vertellen op meetings met bedrijfsjuristen hoe goed ze zijn en zitten vast aan het "uurtje-factuurkje". Sommigen lijken niet te zien dat een telefonisch adviesgesprek niet steeds tot een rekening hoeft te leiden. Het kan ook een acquisitiesprek zijn. Laat maar zien wat je kunt. Dat werkt. Ook in een *beautycontest*. De tijd dat kennis alleen beschikbaar was op universiteiten en advocatenkantoren is allang voorbij. Als je kennis deelt, word je er beiden wijzer van. Je kunt een verdiepingsslag maken. Dan pas kun je een echte businesspartner worden. Advocaten moeten de business kennen en de markt begrijpen.'

Davina gaat niet naar Iura Actua toe, maar de advocaten van Van Benthem & Keulen komen bij Siemens om kennis te verspreiden. Davina: 'Kosteloos. Natuurlijk is er genoeg werk waar we voor betalen. Dat kan trouwens steeds vaker in de vorm van fixed fees, zelfs voor litigation hetgeen ook bij Van Benthem & Keulen mogelijk is. Wie een rol wil blijven spelen en interessant wil blijven voor grote bedrijven moet kennis delen. Voor advocaten die angstvallig op hun kennis blijven zitten, zie ik eerlijk gezegd geen toekomst.'

COLUMN

Dolph Stuyling de Lange

Zingeving

Onlangs organiseerde bureau Dialogue – dat ook een deel van de nieuwe beroepsopleiding voor zijn rekening neemt – een dag over het opleiden van advocaten. De meest recente 'patroon van het jaar' was aanwezig, deskundigen legden in workshops iets uit over praktische vaardigheden, Marc Lammers trok parallellen met de wijze waarop hij het dameshockeyteam naar olympisch goud had geleid, en nog meer. Een interessante toevoeging was de bijdrage van Ruben van Zwieten, een jonge theoloog die op de Zuidas aandacht vraagt voor zingeving te midden van alle commercie.

Ook voor kantoren is zingeving een relevant punt naast opleiding en bijscholing. Natuurlijk: gedegen vak-kennis en praktische vaardigheden zijn onmisbaar om advocaten kwalitatief goed te laten functioneren. Een goede bibliotheek en relevante (online) informatie zijn essentieel. Bespreking van jurisprudentie is een *must*. Maar één van de dingen die de bankencrisis ons heeft geleerd, is dat er meer nodig is dan praktische zaken. Dat er bijvoorbeeld een fundamentele belangstelling moet bestaan voor de vraag of iets niet alleen mogelijk, maar ook wenselijk is. Dat is van oudsher wat een beroep onderscheidt van een bedrijf: een morele notie die verder gaat dan je houden aan de beroepsregels. Het vermoeden dat 'de concurrent het anders wel gaat doen' zou niet voldoende

moeten zijn om dubieuze zaken toch maar te doen.

Wanneer een kantoor periodiek aandacht vraagt voor zingeving, helpt dit om de gewenste bredere ethische bedding te ontwikkelen. Dat is niet alleen goed voor de reputatie van een kantoor, het draagt er ook toe bij dat de mensen zich realiseren dat hun kantoor ook andere criteria dan omzet en winst van belang vindt. En dat is weer goed vóór betrokkenheid en tégen cynisme.

Dus wie straks voor de zomervakantie nog een kantoordag wil wijden aan kwaliteit, zou er goed aan doen om naast opleiding, bijscholing, praktische vaardigheden en dergelijke, ook zingeving bij de te behandelen onderwerpen op te nemen. Praktisch kan dat laatste thema vele vormen aannemen. Iedereen daarover mee laten denken, is stimulerend. Vraag bijvoorbeeld eens aan mensen hoe zij er in hun leven mee omgaan. Wellicht dat iemand die op zondag naar een kerk gaat aan de preek gedachten overhoudt over de praktijkvoering. Ook is denkbaar dat een kantoorgenoot een zingevend verhaal voorleest – Kerstmis is daar een mooie aanleiding voor. Of dat iemand aan de hand van gedichten het thema levend maakt: Rainer Maria Rilke, William Blake en vele andere dichters schreven daarvoor prachtig materiaal. Maar in elk geval is het goed als de gedachte dat dergelijke zaken niet op kantoor thuishoren, zo snel mogelijk wordt uitgebannen.

Wetsvoorstel mediation

Hoe werkt mediation? Aflevering 10: Paula Boshouwers, mediationadvocaat bij ReulingSchutte in Amsterdam, licht het wetsvoorstel mediation toe. Wat kunnen advocaten ermee?

‘Het wetsvoorstel mediation [...] zal leiden tot het eerder oplossen van conflicten, het slagvaardiger opereren van bestuurders, minder druk op de rechterlijke macht en bovenal, een snellere, efficiëntere en goedkopere rechtsgang’, zo stelt de website van de VVD. Het zal nog moeten blijken. Welke gevolgen hebben de door de VVD geïnitieerde mediationplannen voor uw praktijk?

Het wetsvoorstel mediation bestaat in feite uit drie delen. De voorgestelde Wet registermediator regelt de juridische aspecten van een mediation, zoals vastgelegd in de eveneens wettelijk te regelen mediationovereenkomst, en de instelling en instandhouding van een wettelijk register voor mediators met een wettelijk verankerd tuchtrecht. Dit heeft tot doel de kwaliteit van mediators te waarborgen.

De andere twee wetsvoorstellen bevorderen het inzetten van mediation in het burgerlijk respectievelijk het bestuursrecht. Uitgangspunt van de voorgenomen wetten is dat de gang naar de rechter voor burgers en overheden het ultimatum remedium is en dat het efficiënt en wenselijk is dat zij er eerst in goed onderling overleg samen proberen uit te komen, al dan niet onder begeleiding van een deskundige, onafhankelijke en onpartijdige derde: de registermediator.

De belangrijkste veranderingen:

1. Geschillen die een zogenaamde relationele dimensie hebben, kunnen door de burgerlijke rechter in elke stand van het geding naar mediation worden doorverwezen. De voorgenomen wet duidt bijna alle soorten

geschillen tussen juridisch geregelde relaties aan als zaken met een relationele dimensie, waaronder – maar niet beperkt tot – geschillen tussen aandeelhouders, bestuurders en vennootschappen, opdrachtgever en opdrachtnemer, werkgever en werknemer, deelgenoten in een gemeenschap, overheid en burger, geschillen voortvloeiend uit koop-, krediet-, huur- geldlenings-, vaststellings- en duurovereenkomsten. In alle ‘relationele’ zaken geldt: *comply or explain*. Hebben partijen voorafgaand aan de procedure geen mediation geprobeerd, dan zult u als advocaat in uw inleidende verzoekschrift of inleidende dagvaarding goed moeten uitleggen waarom niet, met het risico dat u door de rechter alsnog naar mediation wordt verwezen of dat uw cliënt niet-ontvankelijk wordt verklaard. Is tussen partijen een mediationbeding overeengekomen, dan zal de rechter een procedure in beginsel aanhouden voor mediation. Eenzelfde regeling geldt in het bestuurs(proces)recht (ook het belastingrecht); het wordt tot de algemene beginselen van behoorlijk bestuur gerekend dat een bestuursorgaan ingaat op het verzoek van een burger tot mediation.

2. De verjaring van een vordering wordt met de aanvang van de mediation gestuit, zo is het voorstel. Uiteraard moet tussen partijen wel duidelijk zijn om welke vordering het gaat. Dit kan eenvoudig worden bepaald in de mediationovereenkomst. Slaagt de mediation niet, dan gaat de verjaringstermijn opnieuw lopen, met

een maximum van drie jaar, tenzij de oorspronkelijke verjaringstermijn zonder stuiting later zou zijn geëindigd, dan geldt die langere termijn.

3. Verder wordt het mogelijk om lopende een mediation een deelgeschil over een zuiver juridische vraag aan de (kanton)rechter voor te leggen. Het verzoek kan elektronisch worden gedaan en partijen krijgen binnen drie weken een uitspraak, waarmee zij vervolgens in de mediation verder kunnen. Dit kan efficiënt zijn in mediations waar meerdere geschilpunten bestaan, waarvan er sommige zuiver juridisch zijn en andere niet en het geen antwoord krijgen op de juridische vragen de voortgang in de mediation blokkeert, maar waar een juridische procedure geen oplossing biedt voor het hele probleem. Slaagt de mediation niet, dan is ook de uitspraak in het deelgeschil van de baan.
4. Mediators krijgen een wettelijk verschoningsrecht, waardoor de plicht van de mediator om vertrouwelijkheid te bewaren niet alleen, zoals nu ook al, contractueel maar ook wettelijk gewaarborgd wordt.
5. Tot slot wordt het relatief eenvoudig om een executoriale titel te verkrijgen op een in mediation bereikte vaststellingsovereenkomst.

Samenvattend zullen de wetsvoorstellen mediation, wanneer zij wet worden – en dat is wel de algemene verwachting – een impact hebben op de rechtspraktijk en hoe u uw cliënten zult gaan adviseren over mediation. Gelukkig hebt u nog even om eraan te wennen.

Werk aan je toekomst, word specialist!

- Leergang aanbestedingsrecht voor inkopers
(start oktober)
- Leergang aanbestedingsrecht voor juristen
(start september)
- Leergang decentrale verordeningen
(start november)
- Leergang fiscaal pensioenrecht
(start september)
- Leergang pensioenrecht
(start september)

Voor meer informatie en inschrijven:
www.vula.nl

IS VERDER KIJKEN

Klassiek kantoorpand in
Utrecht-Oost heeft ruimte voor:

- **Zelfstandig advocaat**
- **Samenwerking advocaten/
professionals**

In dit pand is o.m. Van den Brink
& Lutikhuis advocaten gevestigd.

E.J. van den Brink
Adres: Burg. Reigerstraat 77
Tel. 030 - 256 75 00
info@bladadvocaten.nl

Een advocaat hoeft niet alles van wapens te weten

Daar zijn gerechtelijk deskundigen voor

Ing. J. van Driel

Postbus 22276
3003 DG Rotterdam
010-4473500 0653208933
contact@fareconsultants.com

A.E. Hartink

van 't Hoffplaats 19
2871 KL Schoonhoven
0622333752
tonhartink@outlook.com

Roest Singh Advocaten is op zoek naar een advocaat die zelfstandig werkzaam wil zijn op basis van kostendeling. Vanuit een mooi en herkenbaar pand in het centrum van Hoofddorp bedienen de advocaten van Roest Singh Advocaten zowel ondernemers als particulieren uit binnen- en buitenland.

Profiel:

- afgeronde stage;
- kennis en ervaring binnen een van de volgende rechtsgebieden is een pré: ondernemingsrecht, bestuursrecht, insolventierecht, belastingrecht;
- bij voorkeur een eigen cliëntenportefeuille;
- ambitie en een ondernemende mentaliteit om de eigen praktijk verder uit te bouwen;
- bij voorkeur woonachtig in de regio Hoofddorp.

Sollicitaties met CV kunt u richten aan:

Roest Singh Advocaten
t.a.v. mr. J. Singh of mr. M. Raaijmakers
Marktplein 23, 2132 DA, Hoofddorp
j.singh@roestsingh.nl / m.raaijmakers@roestsingh.nl

Advocaat op de troon

Presidenten van de Verenigde Staten en van Frankrijk tonen dat de advocatuur een prima opstap is naar het hoogste staatsambt. Ook in Nederland zat een advocaat even op de vacante troon.

Robert Sanders

De op 31 oktober 1761 in Deventer geboren Rutger Jan Schimmelpenninck past in een indrukwekkend rijtje: ook Abraham Lincoln, Nelson Mandela, Barack Obama, Raymond Poincaré en Nicolas Sarkozy praktiseerden als advocaat voordat zij in hun land staatshoofd werden.

Rutger Jan Schimmelpenninck was de zoon van een doopsgezinde wijnkoper, maar ook telg uit een niet-adellijke zijtak van een voorname Gelderse familie. Na zijn rechtenstudie in Leiden werd hij eind 1784 advocaat te Amsterdam. Volgens rechtshistoricus E.W.A. Henssen trok hij rond 1790 de aandacht met zijn verdediging van gearresteerde veranderingsgezinde patriotten. Als student was Schimmelpenninck reeds actief geweest in de patriottenbeweging en in zijn proefschrift had hij blijk gegeven van zijn republikeinse voorkeur, door zijn lof voor het (nog jonge) Amerikaanse staatsbestel en zijn president.

Schimmelpennincks bestuurlijke carrière ving aan na de omwenteling van 1795, toen hij, nog geen 35 jaar oud, plaatsnam in het voorlopige stadsbestuur van Amsterdam. Een jaar later werd hij voor de gematigde patriotten (de 'moderaten') in de Nationale Vergadering gekozen, de eerste Nederlandse volksvertegenwoordiging die door verkiezingen tot stand was gekomen.

In 1798 begon hij aan een diplomatiek avontuur, eerst als ambassadeur voor de Bataafse Republiek in Parijs en

Rutger Jan Schimmelpenninck
(1761-1825)

daarna als gezant in Londen. Hij speelde vooral een belangrijke rol tijdens de vredesonderhandelingen in 1802 te Amiens tussen Frankrijk en Engeland. Het voorlopige traktaat werd in zijn tijdelijk onderkomen getekend. Dankzij zijn inzet voor de Nederlandse belangen bleef het merendeel van de overzeese bezittingen voor de Bataafse Republiek behouden.

Zonder al te veel overdrijving kan Schimmelpenninck worden beschouwd als de enige advocaat die staatshoofd is geweest van ons land. Onder de naam Bataafs Gemenebest was Nederland in 1801 een vazalstaat van Frankrijk geworden. Binnen drie jaar stuurde Napoleon echter aan op vervanging van het Staatsbewind. Schimmelpenninck, die door zijn diplomatieke verdiensten in de belangstelling van de Franse keizer was komen te staan, werd gevraagd een grondwet te ontwerpen.

De Staatsregeling des Bataafschen Volk, 'in de groote trekken op de Noord-Amerikaansche constitutie gegrond', was in 1805 gereed en voorzag in een eenhoofdige bestuur. Hoewel de leden van het Staatsbewind de voorkeur

gaven aan iemand van adel, benoemde Napoleon Schimmelpenninck op 29 april 1805 tot 'raadspensionaris' van het Bataafse Gemenebest, in feite een presidentiële functie: op grond van de Staatsregeling vertegenwoordigde de raadspensionaris het negentien leden tellend Wetgevend Lichaam en oefende met een soort kabinet de uitvoerende macht uit. Raadspensionaris Schimmelpenninck nam zijn intrek in Huis ten Bosch en hield er een soort hofhouding op na. Zijn bewind duurde tot 4 juni 1806, toen Napoleon hem verving door zijn jongere broer Lodewijk. Daarmee is Schimmelpenninck het laatste niet-monarchale staatshoofd in ons land geweest. Na hem zwaaiden achtereenvolgens de broers Bonaparte de scepter tot het koningschap onder het Huis van Oranje werd gevestigd.

Bij het aantreden van Lodewijk Napoleon in de zomer van 1806 had Schimmelpenninck nog bedankt voor het hem aangeboden presidentschap van het Wetgevend Lichaam. Toch bleef hij in de gunst van de Fransen: Schimmelpenninck schopte het nog tot lid van de Keizerlijke Senaat in Parijs en in 1811 verhef Napoleon hem in de Franse adelstand. Na de restauratie van 1815 keerde 'comte' Schimmelpenninck naar Nederland terug en nam zitting in de Eerste Kamer der Staten-Generaal, totdat een oogafwijking hem het werken onmogelijk maakte. Hij overleed op 15 februari 1825 te Amsterdam.

Mei
2014

ORDEBERICHTEN

Thema congres
Orde bekend

De Nederlandse Orde van Advocaten heeft het thema van het jaarcongres voor de advocatuur bekendgemaakt. Het thema van 2014 is: Rechtsstaat in recessie. Volgens de Orde verkeert niet alleen de economie, maar ook de rechtsstaat in zwaar weer.

De Orde zegt zich zorgen te maken over de toegang tot de rechter door onder meer verhoging van de griffierechten en bezuinigingen op de rechtsbijstand. Deze ontwikkeling en economische bedreigingen als toenemende concurrentie in de juridische markt roepen volgens de Orde de vraag op hoe de advocatuur zich staande moet houden tussen de overheid die recht ziet als economische factor en de cliënt die meer alternatieven voor de advocatuur ontdekt.

Plaatsvervangend algemeen deken Bart van Tongeren: 'De Orde ziet op dit moment ontwikkelingen die de rechtsstaat en de advocatuur onder druk zetten. Zo is er een dreigende aantasting van de onafhankelijkheid van de advocatuur, de toenemende "efficiencylagen" binnen het rechtsbedrijf en de

Rechtsstaat in
recessie

maatregelen met betrekking tot gefinancierde rechtsbijstand. Wij vinden dat verworvenheden op rechtsstatelijk terrein, juist in een economische crisis, eerder zouden moeten worden gekoesterd dan moeten worden aangetast. Wees zuinig met het bestaande stelsel van toegang tot het recht omdat juist nu de behoefte groot is aan een goede rechtsbescherming voor iedere burger.'

Er is volgens Van Tongeren momenteel sprake van een door het kabinet sterk financieel gedreven agenda: 'Niet vreemd in tijden van recessie, maar de bezuinigingsdrift moet fundamentele verworvenheden niet aantasten. Vanuit de politiek maar ook vanuit de rechtspraak en de samenleving nemen we geluiden waar dat (in zijn algemeenheid) de bezuinigingsmaatregelen een aantasting kunnen vormen van de rechtsstaat. En deels gebeurt het al. Denk bijvoorbeeld maar aan de verhoogde griffierechten, waardoor

mensen niet snel meer de gang naar de rechter kunnen maken. Daarnaast heeft een rechtsstaat ook onderhoud nodig, anders raakt die sleets en komen er scheuren in het mooie monumentale bouwwerk.'

Bart van Tongeren is er gezien de reacties vanuit de balie van overtuigd dat het thema advocaten aanspreekt: 'Iedere advocaat speelt een unieke rol in het goed functioneren van de democratische rechtsstaat. De advocaat neemt een bijzondere positie in en is daarvoor toegerust met privileges ten dienste van zijn cliënt. Of je nu als strafrechtadvocaat "tegenspeler" bent van het Openbaar Ministerie, als vreemdelingenadvocaat een illegaal bijstaat of als advocaat een zakelijk geschil beslecht, iedere advocaat fungeert daarin op basis van de professionele kernwaarden. Er is een grote diversiteit binnen de advocatuur, maar de unieke positie die elke advocaat binnen de rechtsstaat inneemt, delen we met elkaar. Die verbinding komt in het thema rechtsstaat naar mijn mening goed terug.'

Het jaarcongres van de Orde heeft plaats op 26 september in Bussum. Ferry Mingelen zal er een debat leiden, andere sprekers worden later bekendgemaakt.

COLOFON

NEDERLANDSE ORDE VAN ADVOCATEN

Nederlandse Orde
van Advocaten

Het *Advocatenblad* is het officiële orgaan van de Nederlandse Orde van Advocaten. De Orde verzorgt de rubrieken Van de Orde, Geschillencommissie, Tuchtrecht, Transfers en de column Het laatste woord van de landelijk deken.

Samenstelling Algemene
Raad Nederlandse Orde
van Advocaten

- Walter Hendriksen (algemeen deken)
- Bart van Tongeren (plaatsvervangend deken)
- Hans Vogels
- Marjan van der List
- Wanda van Kerkvoorden
- Bert Fibbe
- Bernard de Leest

Bureau van de Orde

Raffi van den Berg
(algemeen secretaris)

Bezoekadres

Neuhuyskade 94
2596 XM Den Haag
Tel. 070 - 335 35 35
Fax 070 - 335 35 31
E-mail info@advocatenorde.nl
KvK-nummer: 27339260
BTW-nummer: NL002872833B01

Postadres

Postbus 30851
2500 GW Den Haag

Helpdesk

helpdesk@advocatenorde.nl
Tel. 070-335 35 54

Twitter

@Advocatenorde

LinkedIn

Nederlandse Orde
van Advocaten

Facebook

Nederlandse Orde
van Advocaten

@ADVOCATENORDE

Meest gelezen Twitterberichten
van de Orde

PETITIE Teken nu de petitie tegen het uitkleden van de #rechtsbijstand! RT s.v.p.!

PETITIE 2 Grote bezuiniging #rechtsbijstand én Juridisch Loket. Hou het recht open voor laagste inkomens, teken onze petitie!

VSAN/VSAA Sociale advocatuur Nederland: 'Het gaat niet om ons inkomen, het gaat om het verdwijnen van goede #rechtsbijstand!'

TWEDE KAMER Aanvang Algemeen Overleg #rechtsbijstand in TK. De zaal zit vol advocaten.

TRANSFERS

Wie, wat, waar?

Wie vertrok, wie stopte en wie begon voor zichzelf? Bent u zelf onlangs van kantoor gewisseld of eigen baas geworden? Mail uw verhaal of meld u aan via redactie@advocatenorde.nl.

IEDER ZIJN SPECIALISATIE

De kersverse eigenaren van Fender Advocaten misten in hun woon- en werkplaats Eindhoven een nichekantoor met jonge, gedreven specialisten en richtten er zelf een op. 'Ieder heeft zijn eigen specialisatie. Ondernemingsrecht is onze gedeelde basis, maar we zijn ook complementair aan elkaar. Een krachtige combinatie', aldus **Merel Franke** (33), die eerder met **Joyce van den Nouwland** (38), **Erwin van Nijnatten** (37) en **Evert Jansberg** (34), bij Deterink Advocaten en Notarissen werkte. 'We kennen elkaar lang en weten precies wat we aan elkaar hebben. Onze praktijkvoering is volledig gedigitaliseerd, wat voor transparantie en redelijke tarieven zorgt.'

SPECIALISEREN EN
VERDER LEREN

Na enkele jaren bij een klein kantoor in Zutphen gewerkt te hebben, maakte **Maartje ter Horst** (28) per 1 april de overstap naar de sectie ondernemingsrecht van Dirkzwager advocaten & notarissen in hartje Nijmegen. 'Op dit kantoor krijg ik de mogelijkheid me verder te specialiseren op het gebied van insolventierecht, zowel als advocaat als curator. Een divers rechtsgebied, want er komen praktische en juridisch inhoudelijke werkzaamheden bij kijken – van activa verkopen tot het uitzoeken van goederenrechtelijke vraagstukken. Erg fijn dat ik me daarbij kan optrekken aan gespecialiseerde collega's.'

NAAR ANDER
KANTOOR

Advocaat Femke Vos, mw mr. F. Vos te Wijk bij Duurstede
Altena-Staalenhoef, mw mr. M.M.: Van Damme Advocaten te Beverwijk
Bakker, mr. V.: Kersch Voss Advocaten te Amsterdam
Boddaert, mr. J.W.: Davids Advocaten B.V. te Weesp
Boeve, mr. M.: ING Groep N.V. te Amsterdam
Boot, mr. I.C.: Achmea te Apeldoorn
Bottenheft, mw mr. R.: Tanger Advocaten N.V. te Haarlem
Broek, mr. R.P. van den: Griph law & tax te Amsterdam
Bunnik, mw mr. S.C. van: Coumans & Van Gaalen Strafrechtadvocaten te Amsterdam
Bus, mr. R.H.M.: Van As Advocaten te Nieuwegein
Changoer, mr. D.R.: Witlox Snijders Tuzkapan Advocaten te Amsterdam
Delhaye, mr. B.: Arie Brink Advocaten te Heerenveen
Dessaur, mr. R.M.: Spring Advocaten te Amsterdam
Dijkman-Ulders, mw mr. J.M.: Gemeente Advocaten Rotterdam te Rotterdam
Eschweiler, mr. B.O.: Spring Advocaten te Amsterdam
Esdonk van-Bongaarts, mw mr. L.M.S.M.: Hertoghs advocaten-belastingkundigen B.V. te Breda
Foppen, mw mr. A.: Dommerholt Advocaten N.V. te Apeldoorn
Geelhoed, mr. J.: EBH Elshof Advocaten te Delft
Geld, mr. L. van der: Hijink Advocaten te Arnhem
Gerritsen, mw mr. R.S.: Echtscheidingswinkel.nl te Eindhoven
Gonzalez Jungblut, mr. A.: Orange Clover Advocaten B.V. te

Amsterdam
Heerschop, mr. T.D.R.: Clifford Chance LLP te Amsterdam
Herik, mw mr. K.J. van den: Stadermann Luiten Advocaten te Rotterdam
Hofstede, mr. R.F.: Ploum Lodder Princen te Rotterdam
Horst, mw mr. M.K. ter: Dirkzwager advocaten & notarissen N.V. te Nijmegen
Jacobs, mr. S.M.P.: Van Ewijk Advocaten Mediators te Den Bosch
Janssens-Drooge, mw mr. S.C. van: Knechtmans Advocaten & Mediators te Bergeijk
Jaspers, mr. C.E.J.: Stibbe N.V. te Amsterdam
Jolly, mr. D.D.: Brantjes Advocaten te Amsterdam
Jong, mw mr. N.J. LL.M.: Optiver Holding B.V. te Amsterdam
Kabel, mr. L.P.: Swart & De Schepper Advocaten te Eindhoven
Kampschreur, mr. N.H.A.: Deterink Advocaten en Notarissen N.V. te Eindhoven
Kieboom, mr. Th.H.P. van den: ATM Advocaten te Utrecht
Kleiweg, mw mr. J.J.M.: Advocatenkantoor Seegers & Lebouille te Amsterdam
Koudijs, mr. K.: Brouwer Advocaten te Utrecht
Laive de-Paasman, mw mr. B.E.: Heere Egeter advocaten te Rotterdam
Lastochkina, mw mr. J.: Hanotiau & van den Berg te Brussel
Leunissen, mw mr. C.S.: Griph law & tax te Amsterdam
Linszen, mw mr. N.J. Van Iersel Luchtman N.V. te Uden
Lith, mw mr. J. van: Boskamp & Willems Advocaten te Eindhoven
Loon, mr. N.A. van: Jones Day te Amsterdam
Marell, mr. M.G.J.L.: H.J. Heinz European Holding B.V. te Zeist
Meegdes, mr. K.P.: Kerckhoffs

Advocaten te Heerlen
Menkveld, mr. F.E.J.: Advocatenkantoor MenkveldMaarsse te Maarsse
Middelkoop, mw mr. L.A.: Kort & Middelkoop Advocaten te Rotterdam
Musch, mr. R.P.C.: Hogan Lovells International LLP te Amsterdam
Nieste, mr. J.H.A.: Hendriks Reijntjes Advocaten & Mediators te Maastricht
Ooijen van-Blokzijl, A.R.: NN Advocaten te Amsterdam
Ortmans, mw mr. S.L.M.: Philips Intellectual Property & Standards te Eindhoven
Özsüren, mr. M.U.: OMVR Advocaten + Notarissen te Harderwijk
Pasic, mw mr. T.: NautaDutilh te New York
Pols, mr. A. van der: Hogan Lovells International LLP te Amsterdam
Poppe, mr. J.J.: Horeca Nederland/afdeling Juridische Zaken te Woerden
Pranger, mr. S.: Akzo Nobel NV te Arnhem
Regouw, mr. J.B.R.: Clifford Chance LLP te Amsterdam
Roefs, mw mr. J.M.M.: Van Ewijk Advocaten Mediators te Den Bosch
Smelt, mr. H.J.M.: AV Advocatuur te Eindhoven
Smink, mw mr. S.: Dommerholt Advocaten te Groningen
Strijbosch, mw mr. D.: Julicher & Meijer Advocaten te Venray
Thiel, mr. S.C.M. van: Spigit Litigators te Amsterdam
Trap, mr. J.J.: Vestius Advocaten te Amsterdam
Uden, mr. F.C. van: Jones Day te Amsterdam
Vitanova, mw mr. L.A.: Jones Day te Amsterdam
Vos, mr. P.J.R.M.: Van der Putt Advocaten te Venray
Wamelink, mr. H.P.A.: Stek te Amsterdam
Wee, mr. S.G.H. ter: Aegon

Mei
2014

Nederland N.V. te Den Haag
Welage, mr. W.M.: Van Ewijk
 Advocaten Mediators te Den
 Bosch
Wouw, mw mr. P.M.A.C. van
 de: Sinoo & Robert Advocaten
 te Utrecht
Yilgör, mw mr. L.: WEB
 advocaten B.V. te Dordrecht
Zoer, mw mr. S.: Rein
 Advocaten & Adviseurs te Assen

NAAR NIEUW(E) KANTOOR OF ASSOCIATIE

A&C Advocaten (mr. H.H. Acun
 mw mr. S. Cakal te Tilburg)
Advocatenkantoor
Berkhouwer (mw mr. J.
 Berkouwer te Schiedam)
Advocatenkantoor Birrou (mr.
 N. Birrou te Roermond)
Advocatenkantoor Fontijn
 (mr. A.E.L.M. Fontijn te
 Amsterdam)
Advocatenkantoor Igdeli (mw
 mr. S. Igdeli te Dordrecht)
Advocatenkantoor Pit (mr. J.L.
 Pit te Wassenaar)
Arcadis N.V. (mw mr. M. van
 Ravenstein en mw mr. M.J.J.M.
 Vehmeijer te Amsterdam)
Avocare (mw mr. E.S. de Jong
 te Haarlem)
Balk Legal (mr. R. Balk te
 Amsterdam)
Basell Service Company B.V.
 (mr. A.J. de Vries te Rotterdam)
Bloom Tax B.V. (mr. W.H. de
 Vries te Amsterdam)
Bueters Advies (mw mr. P.M.
 Bueters te Laren)
CSG Advocatuur (mw mr. C.S.
 Ganga te Zoetermeer)
Dekker advocaat (mr. C.N.M.
 Dekker te Amsterdam)
Dijkerslegal (mw mr. S.C.
 Dijkers te Rotterdam)
Düzgün & De Roos Advocaten
 (mr. O. Düzgün en mw mr. I. de
 Roos te Amsterdam)
Fender Advocaten B.V. (mw
 mr. M. Franke, mr. E. Jansberg,
 mr. E.H.W. van Nijnatten en
 mw mr. J. van den Nouwland,
 te Eindhoven)
Hamelink & Van den Tooren
 (mw mr. I.M.G. Heuzé te Den
 Haag)
Het Raadskwartier Advocaten
 (mr. F. van Dijk, mw mr. M.
 Haanstra, mr. U.H. Hansma,

mr. H.J. Janse, mw mr. J.M.J.
 Lubbers, mw mr. P.A.J. Mulders
 en mw mr. H. Postma, te
 Groningen)
House of Mediators (mw mr.
 C.J.G.M. Bartels & mw mr. T.A.
 Hekster te Den Bosch)
Kersch Voss Advocaten (mw
 mr. F. Kersch en mr. J.J.M. Voss
 te Amstelveen)
Lie letselschade (mr. D.S.G. Lie
 te Heerlen)
Maet Advocaten (mr. J.K. Den
 Haan te Mijdrecht)
MHZ-Advocaten (mr. J.C.
 Hardam en mr. W.F.C. van
 Megen en mr. R. Zwiers te
 Schiedam)
Oomes Advocaten (mr. C.A.D.
 Oomes te Son)
Osborne Clarke N.V. (mr. S.J.
 Lub te Amsterdam)
Patricia Pijls Advocatuur (mw
 mr. P. Pijls te Maastricht)
PostNL Holding B.V. (mr. P.J.
 Versteeg te Den Haag)
Rijksen & Plantenga
Advocaten B.V. (mr. J.H.
 Plantenga en mw mr. J.G.M.
 Rijksen te Utrecht)
Saray Solutie Advocatuur (mr.
 C. Car te Den Haag)
Smit Advocaat &
Belastingkundige (mr. M.G.J.
 Smit te Rotterdam)
Spera Advocaten (mr. G.F.
 Stelten te Heerlen)
Tamer en Issa Advocaten (mw
 mr. M. Issa en mr. Y. Tamer te
 Den Haag)
Van de Burgwal Advocatuur
 (mw mr. E. van de Burgwal te
 Leusden)
Yasar Advocatenkantoor (mw
 mr. N. Yasar te Rotterdam)
Yeniasci & Kaya Advocaten
 (mr. B. Kaya en mr. E. Yeniasci
 te Eindhoven)

UIT DE PRAKTIJK

Abma, mr. H.P. Purmerend
 01-04-2014
Adam-Özdemir, mw mr. E.K.A.
 Rotterdam 28-03-2014
Bakhtari, mr. S. Rotterdam
 12-03-2014
Baldewising, mr. A.A.
 Amsterdam 18-03-2014
Baumgarten-Wessel, mw mr.
 M.E. Voorburg 16-03-2014
Berge, mw mr. L.M. ten
 Amsterdam 13-03-2014
Besselaar, mw mr. M.S. van
 den Breda 01-04-2014

Bierma, mr. J.B. Maastricht-
 Airport 22-11-2013
Boer, mr. B.Y. de Haarlem
 01-04-2014
Brouwer, mr. A. Amsterdam
 03-04-2014
Bruinsma, mr. J.G. Haarlem
 19-03-2014
Bullens, mw mr. M.H.P.
 Enschede 01-04-2014
Busscher, mw mr. R. Overveen
 13-03-2014
Dijk, mr. A.V.M. van Eindhoven
 01-04-2014
Dooren, mw mr. S.G.E. van
 Weert 01-04-2014
Duynstee-Alff, mw mr. J.P.
 Amsterdam 31-03-2014
Emmelot, mw mr. D.D.
 Amsterdam 01-04-2014
Engen, P. Van Amsterdam
 24-03-2014
Gaalen, mw mr. P.D. Zwolle
 25-03-2014
Goedhart, mw mr. R.
 Amsterdam 28-04-2013
Gote-van Zanten, mw mr.
 M.A. Amstelveen 18-03-2014
Goosen, mw mr. M-L.R.
 Amsterdam 01-04-2014
Harbers, mw mr. E.M.
 Amsterdam 01-04-2014
Hartingsveldt, mr. E.J.C. van
 Leiden 31-03-2014
Hennevelt, mw mr. M.C.
 Breukelen 01-04-2014
Hoftijzer, mw mr. E.E.
 Rotterdam 11-03-2014
Hoorn, mr. V.T.A. Amsterdam
 17-03-2014
Jong, mr. L. de
 Purmerend 14-03-2014
Kamp, mw mr. S. van de
 Amsterdam 11-03-2014
Krips, mr. A.A. Amsterdam
 01-04-2014
Kross, mr. C.R. Utrecht 11-03-
 2014
Kruis, mr. J.T. Amsterdam
 01-04-2014
Kuyk, mr. J.J. van Amsterdam
 01-04-2014
Laar, mr. T.A.H.M. van de
 Utrecht 01-04-2014
Lambooy, mw mr. T.E.
 Amsterdam 31-03-2014
Leepel, mw mr. H. Amsterdam
 01-04-2014
Moed, mw mr. R.C. Amsterdam
 20-03-2014
Mulder, mw mr. A.R. Assen
 01-04-2014
Muus, mw mr. M.C. Utrecht
 12-03-2014
Meer, mr. A.A.S.F. van der

ALTIJD IN ONTWIKKELING

Per 1 april begon **Sarah Zoer** (28) bij het middelgrote kan-
 toor Rein Advocaten & Adviseurs in Assen, waar ze voorna-
 melijk adviseert en procedeert op het gebied van arbeids-
 huur- en faillissementsrecht. 'Het beste resultaat voor de
 cliënt staat voorop, maar persoonlijke ontwikkeling op
 diverse vlakken is bij Rein ook erg belangrijk. Binnen een
 inspirerende omgeving met gedreven collega's kan ik me
 hier juridisch, persoonlijk en commercieel ontwikkelen en
 krijg ik de kans om me op een ondernemingsrechtpraktijk
 te richten. Een werkdag is voor mij geslaagd als ik mij op
 welke manier dan ook heb ontwikkeld.'

WIN-WINSITUATIE

Met jarenlange ervaring in de procespraktijk begonnen
Tirza Hekster (43) en **Chantal Bartels** (45) een niche-
 kantoor in Den Bosch en Utrecht: House of Mediators.
 Hekster: 'We houden ons uitsluitend bezig met zakelijke
 mediators. Onze cliënten zijn bedrijven en overheden met
 samenwerkingsgeschillen, zoals uitvoeringsgeschillen na
 aanbestedingen. Mediation is een aantrekkelijke oplossing
 voor een conflict: je creëert een win-winsituatie.' Bartels:
 'Vorig jaar ontdekten we dat we beiden een nieuwe draai
 aan onze carrière wilden geven; nu kunnen we al trots zijn
 op onze praktijk en diensten.'

Nijmegen 28-03-2014
Nauta, mr. D.H.
 Assen 01-04-2014
Oosten, mw mr. M.S. van
 Amsterdam 01-04-2014
Phoa, mw mr. P.S.
 Amsterdam 01-04-2014
Rouw, mw mr. M. Terneuzen
 12-03-2014
Sinnige, mw mr. A.A.K.
 Amsterdam 01-04-2014

Skerka, mw mr. A. Amsterdam
 28-03-2014
Soffner, mr. Y. Amsterdam
 01-04-2014
Spierings, mw mr. D.L.
 Rotterdam 01-04-2014
Strouken-Busink, mr.
 O.G.J.M. Lage Zwaluwe 18-
 03-2014
Taghavi, mr. W. Amsterdam
 14-03-2014

Thije-van der Meulen, mw
 mr. F. Leeuwarden 19-03-2014
Veen, mr. T.S. van Amsterdam
 31-03-2014
Vermeulen, mr. G.A.
 Amsterdam 31-03-2014
Vermont, mw mr. J.A.R.
 Amsterdam 11-03-2014
Voogd, mw mr. D.C. de
 Amsterdam 01-04-2014
Voortman, mr. N.C. Utrecht

01-04-2014
Voorst, mr. S. van Den Haag
 01-04-2014
Vos, mw mr. A.S. de New York
 18-03-2014
Waal Malefijt de-Hendriks,
 mw mr. C.M. Oisterwijk 01-
 04-2014
Weerd van de-Bours, mw
 mr. Y.C. Rotterdam 01-04-2014
Westland, mw mr. L.R.E.

Amsterdam 10-03-2014
Wiechers, mw mr. E.M.E.
 Utrecht 25-03-2014
Woelinga, mw mr. D.M.
 Amsterdam 11-03-2014

OVERLEDEN

Wardenburg, mr. W. Sneek
 08-06-2013

UITSPRAKEN

Van de tuchtrechter

Deze uitspraken zijn geselecteerd en bewerkt door de Commissie Disciplinaire Rechtspraak, bestaande uit Hester Uhlenbroek, Ed van Liere, Peter Drion, Harro Knijff, Carel Gaaf, Robert Sanders. De letterlijke tekst van de uitspraken is te vinden op tuchtrecht.nl.

AANVALLENDE SCHRIJFSTIJL

- Hof van Discipline, 18 maart 2013, zaak nr. 6420, ECLI:NL:TAHVD:2013:22.
- Wat een behoorlijk advocaat betaamt ten opzichte van de wederpartij; grievende uitlatingen.
- Weinig genuanceerde en aanvallende schrijfstijl niet onnodig grievend.

Klager is aandeelhouder van een vennootschap. Mr. X was advocaat van één van de andere aandeelhouders in verband met een geschil over het door de vennootschap gevoerde beleid. Mr. X schreef aan klager: 'Ik constateer dat u zich als bestuurder van de vennootschap niet alleen aan wanbestuur schuldig heeft gemaakt, maar dat u ook met de andere aandeelhouders tegen cliënt heeft samengespannen. (...) Ik verwacht dat u de overige aandeelhouders over het voorgaande zult informeren. U kunt hen berichten dat cliënt zijn pijlen ook op hen zal richten. Cliënt zal daarbij geen middel schuwen. (...) of wilt u cliënt een voorstel doen om hem te weerhouden onomkeerbare acties in gang te zetten, dan weet u mij te bereiken (...).'

Volgens de raad van discipline had mr. X zich aldus onnodig grievend uitgelaten. De raad legde mr. X de maatregel van enkele waarschuwing op.

Het Hof van Discipline zet kanttekeningen bij de als weinig genuanceerd en aanvallend te betitelen schrijfstijl van mr. X, die de onderliggende verstandhouding niet ten goede zal komen. Toch oordeelt het hof dat mr. X daarmee niet de grenzen van de hem toekomende vrijheid om de belangen van zijn cliënt te behartigen, heeft overschreden. De bewoordingen kunnen niet zonder meer als dreigement worden gezien. Mr. X heeft geen feitelijke stellingen geponeerd waarvan hij wist of redelijkerwijs moest weten dat ze onjuist waren. Mr. X is afgegaan op hetgeen zijn cliënt hem heeft meegedeeld en heeft op basis daarvan de conclusie getrokken dat sprake was van wanbestuur en samenspanning. Het zou zuiverder zijn geweest als mr. X dat ook zo aan klager had geschreven, maar door dat na te laten heeft hij niet tuchtrechtelijk verwijtbaar gehandeld. Het hof vernietigt de aangevochten beslissing van de raad en verklaart de klacht alsnog ongegrond.

VERSTOORDE VERHOUDINGEN

- Hof van Discipline 18 maart 2013, zaak nr. 6400, ECLI:NL:TAHVD:2013:24.
- Wat een behoorlijk advocaat betaamt ten opzichte van de wederpartij; grievende uitlatingen.
- Vereenzelviging advocaat met cliënt niet onnodig grievend.

Mr. X treedt op als advocaat voor een verzekeringsmaatschappij in een geschil met Y. Klager treedt op als advocaat van Y. Tussen de verzekeringsmaatschappij en Y zijn verschillende procedures gevoerd, die alle in het voordeel van de verzekeringsmaatschappij zijn beslecht. Daarnaast heeft het geschil geleid tot een elftal tuchtrechtelijke procedures tegen mr. X, ingediend door zowel klager, zijn cliënt als voormalige kantoorgenoten van klager. Sommige klachten zijn gegrond verklaard, andere niet. Een en ander heeft er toe geleid dat de verhouding tussen mr. X en klager bijzonder verstoord is.

Ter gelegenheid van één van de procedures scheerde mr. X bij pleidooi klager en zijn cliënt 'over één kam', typeerde hen als een 'duo' en verweet hen te laat te oude stukken in het

geding te brengen 'in een zoveelste poging om een rechter zand in de ogen te strooien' en 'demonstreren dat het duo (...) definitief alle in procedures (en daarbuiten) geldende regels aan de laars lapt en geen enkele rem meer heeft waar het gaat om het in het geding brengen van kennelijk valse documenten of het innemen van bij voorbaat onhoudbare stellingen'. Door klager over één kam te scheren met zijn cliënt en de verwijten aan die cliënt ook aan klager toe te rekenen, heeft mr. X zich volgens de raad van discipline nodeloos grievend uitgelaten.

Het Hof van Discipline is daarentegen van oordeel dat mr. X niet de grenzen van de hem toekomende vrijheid om de belangen van zijn cliënt te behartigen heeft overschreden – hoewel hij er beter aan had gedaan zijn pleitnota met meer distantie en met gematigder woordkeuze te schrijven. De beslissing tot oplegging van een berisping wordt vernietigd.

ALCOHOLMISBRUIK

- Raad van discipline Amsterdam, 24 juni 2013, zaak nrs. 12-335H en 12-336H, ECLI:NL:TADRAMS:2013:13.
- Wat een behoorlijk advocaat betaamt. Dekenbezwaar.

Mei
2014

- Negatieve gevolgen van alcoholgebruik voor de praktijkvoering.

Naar aanleiding van een dekenbezwaar en een voorlopige maatregel tegen mr. X wegens alcoholmisbruik, stelt de raad voorop dat het gebruik van alcohol door een advocaat met negatieve gevolgen voor de praktijkvoering onwenselijk is. Mr. X is in therapie in verband met zijn alcoholverslaving. Mr. X erkent dat de enige werkbare route is dat hij in het geheel geen alcohol zal gebruiken. De raad overweegt dat mr. X weliswaar stukken heeft overgelegd die uitslagen van bloedonderzoeken bevatten, maar een deskundige analyse ontbreekt en het is niet duidelijk welke conclusie daaruit kan worden getrokken. Zonder die informatie kan de raad, als leek op medisch gebied, niet vaststellen of de stelling van mr. X dat hij geen alcoholhoudende dranken meer nuttig, juist is.

De raad van discipline wijst een tussenbeslissing, waarin hij mr. X opdraagt aan te tonen dat hij gedurende vier maanden geen alcohol gebruikt. Dit bewijs moet geleverd worden door een verklaring van een arts, althans aan de hand van een rapportage van een instantie in de verslavingszorg, waaruit blijkt dat mr. X gedurende deze hele periode geen alcohol heeft gebruikt. De raad houdt de verdere beslissingen in afwachting daarvan aan.

EXCESSIEF DECLAREREN

- Raad van discipline 's-Hertogenbosch, 2 september 2013, zaak nr. OB 121-2013, ECLI:NL:TADRSHE:2013:39.
- Artikel 46 Advocatenwet, Gedragsregel 25. Zorg voor de cliënt. Financiën.
- Een bindend advies van de Geschillencommissie Advocatuur kan bepalen of sprake is van excessief declareren.

De deken heeft een bezwaar ingediend tegen mr. X wegens

excessief declareren, nadat de Geschillencommissie Advocatuur bij bindend advies had beslist dat mr. X bovenmatig had gefactureerd en de factuur van mr. X tot de helft van het oorspronkelijk bedrag had teruggebracht.

De raad van discipline overweegt dat het op de weg van mr. X had gelegen tegen de beslissing van de geschillencommissie een rechtsmiddel aan te wenden als hij zich daarmee niet kon verenigen. Nu mr. X die mogelijkheid onbenut had gelaten, was de beslissing onherroepelijk geworden, en moest van de juistheid daarvan worden uitgegaan. Omdat het door mr. X in rekening gebrachte bedrag tot de helft was teruggebracht, oordeelde de raad dat mr. X excessief had gedeclareerd en daarvan viel mr. een tuchtrechtelijk verwijt te maken.

Wat betreft de maatregel overweegt de raad dat vooropstaat dat excessief declareren een advocaat in ernstige mate tuchtrechtelijk valt aan te rekenen en dat een zware maatregel daarvoor op zijn plaats is. Daarnaast weegt de raad mee dat mr. X inzicht had getoond in het bovenmatige van zijn declaratie en zijn cliënten een deel van het bedrag had terugbetaald. Daarom kon volgens de raad worden volstaan met het opleggen van een berisping.

ONAANGEKONDIGD VOORTZETTEN APPEL

- Hof van Discipline, 1 november 2013, zaak nr. 6744, ECLI:NL:TAHVD:2013:297.
- Gedragsregel 1.
- Het niet-informeren van de (advocaat van) wederpartij over het bij verstek voortzetten van de appelprocedure, terwijl het gerechtvaardigd vertrouwen was gewekt dat werd berust in het vonnis in eerste aanleg.

De rechtbank heeft de cliënten van mr. X gedeeltelijk in het ongelijk gesteld en veroordeeld tot betaling van een geldbedrag aan A, de cliënte van mr. Y. Na betaling aan A en

afgebroken schikkingsoverleg stelt mr. X appel in. Ter vermindering van griffierecht laat mr. Y verstek gaan. Mr. Y heropent het schikkingsoverleg met de mededeling dat hij zich bij uitblijven van een minnelijke regeling in de appelprocedure zal stellen. Onder verwijzing naar dit schikkingsoverleg doet A vervolgens rechtstreeks een schriftelijk schikkingsoverstel aan de cliënten van mr. X. Hierop komt geen reactie. Zonder mr. Y of diens cliënten hiervan in kennis te stellen, dient mr. X ruim een jaar later van grieven en vraagt hij bij verstek arrest. Het vonnis van de rechtbank wordt vernietigd onder integrale afwijzing van de vordering van A.

Het Hof van Discipline neemt de verhoudingen tussen de wederzijdse cliënten in ogenschouw en overweegt dat de cliënten van mr. X, door meer dan een jaar in het geheel niet te reageren op het tegenvoorstel van A, bij A het gerechtvaardigd vertrouwen hebben gewekt dat zij overeenkomstig hun eerdere openingsvoorstel zouden berusten in het vonnis van de rechtbank. Naar burgerlijk recht is daarmee onvereenigbaar dat zij, zonder A daarvan in kennis te stellen, stappen hebben ondernomen om deze status-quo in hun voordeel te wijzigen. Dit laatste geldt ook als A uit het stilzwijgen van de cliënten van mr. X de conclusie had moeten trekken dat haar tegenvoorstel was verworpen. Het Hof van Discipline overweegt dat mr. X onmisbare medewerking heeft verleend aan de schending door zijn cliënten van een op hen rustende verplichting. Dit is een handelwijze die een behoorlijk advocaat niet betaamt. Dat mr. X door zijn cliënten niet is ingehuurd om de belangen van mr. Y en zijn cliënten te behartigen, doet daaraan niet af. Dit geldt ook voor het feit dat mr. Y ter behartiging van de belangen van zijn cliënten het digitale roljournaal diende te volgen. Het hof acht oplegging van een waarschuwing passend en geboden en bekrachtigt aldus de beslissing van de raad van discipline.

PRIVÉGEDRAGINGEN

- Raad van Discipline 's-Gravenhage, 7 oktober 2013, zaak nr. R.4154/13.61,
- ECLI:NL:TADRSGR:2013:204.
- Grenzen van het tuchtrecht; de advocaat privé.
- Een gedraging in privé kan het vertrouwen in de advocatuur ondermijnen.

Mr. X heeft samen met een kantoorgenoot een woning gehuurd. De eigenaar van de woning klaagt in de eerste plaats dat mr. X telkens de huur te laat betaalt. De raad van discipline verwijst naar de vaste rechtspraak van het Hof van Discipline dat, ook wanneer een advocaat optreedt in een andere hoedanigheid dan die van advocaat, het advocatentuchtrecht van toepassing blijft. Wel zal de tuchtrechter in een dergelijk geval toetsen aan de beperkte maatstaf of het vertrouwen in de advocatuur door de gestelde gedragingen wordt geschaad (HvD 14 december 2012, nr. 6253). De raad is van oordeel dat door het enkele bestaan van een geschil over huurbetalingen het vertrouwen in de advocatuur niet kan worden geacht te zijn geschaad.

De verhuurder had ook geklaagd over het feit dat mr. X per e-mail had laten weten dat hij 'wettelijk tot aan het einde van de maand ... (heeft) om de huur over te maken'. De raad van discipline stelt vast dat dit juridisch gezien evident onjuist is. Zonder nadere toelichting van mr. X – die hij niet heeft verstrekt – valt volgens de raad niet in te zien hoe een advocaat zoiets tegenover zijn verhuurder kan stellen. Zeker in het licht van de huurovereenkomst, waarin staat dat de huur telkens voor de eerste van de maand betaald moet zijn. Mr. X heeft naar het oordeel van de raad door zijn uitlating schade toegebracht aan het vertrouwen in de advocatuur.

De raad verklaart het eerste klachtonderdeel ongegrond en het tweede gegrond. Mr. X krijgt een waarschuwing.

TEN SLOTTE

Algemeen deken
Walter Hendriksen

Koken met sterren

‘Sneller, slimmer, beter en transparanter’. Zo prijst de minister van Veiligheid en Justitie in november 2012 in een brief aan de Kamer het programma *Versterking van de prestaties in de strafrechtketen* (VPS) aan. Om invulling te geven aan de afspraken uit het regeerakkoord wordt de hele strafrechtketen grondig ‘aangepakt’.

Tegen een structurele en op de toekomst gerichte versterking van de strafrechtketen valt op zich natuurlijk niets in te brengen. Het is juist dat bepaalde zaken efficiënter kunnen worden geregeld. Neem bijvoorbeeld het handmatig inscannen van de enorme stapels papieren processen-verbaal, zoals dat op het parket van de officier van justitie nog elke dag gebeurt. Het is goed dat gekeken wordt naar een efficiëntere inrichting van bepaalde processen. Daarbij dient de zorgvuldigheid evenwel niet uit het oog te worden verloren.

Onder de VPS-vlag is ook een wetgevingsproject aangekondigd dat strekt tot herziening van het gehele Wetboek van Strafvordering. De grenzen van zorgvuldigheid lijken met dit project nogal te worden opgezocht. Voor het einde van 2016 zullen maar achttien – veelal ingrijpende – wetsvoorstellen in het *Staatsblad* moeten zijn gepubliceerd. Dat is ambitieus. Het houdt bovendien in dat de formele consultatie, waarbij onder andere de Orde de gelegenheid wordt geboden haar standpunt over de conceptwetsvoorstellen kenbaar te maken, straks binnen een tijdsbestek van twee tot drie maanden moet gaan plaatsvinden. Dat lijkt een haast onmogelijke opgave. De vraag

die rijst is: is dit wel verantwoord en bestaat er überhaupt een noodzaak toe?

In het onlangs verschenen jaarverslag van de Raad van State wordt gesignaleerd dat de hedendaagse wetgeving steeds meer een onevenwichtig karakter krijgt, dat budgettaire overwegingen gebruikt worden als primaire motivering voor ingrijpende voorstellen en bevoegdheden worden gecreëerd zonder dat aannemelijk is gemaakt dat de bestaande bevoegdheden onvoldoende zijn om de gestelde problemen aan te pakken. Achtereenvolgende en soms aan elkaar tegengestelde wijzigingen wisselen elkaar in snel tempo op, wetgeving lijkt vandaag de dag soms een ‘wegwerpartikel’, zo constateert de raad.

Dit lijkt ook in het strafproces gaande. Het ene na het andere wetsvoorstel wordt ingediend en daar komt deze herziening nu dus bovenop. Laat de minister nu eerst zorgen dat de praktijk van het strafproces goed loopt. Dat is zijn eerste verantwoordelijkheid. Daarna kan nagedacht worden over de in het wetboek vervatte theorie van de strafvordering. Om met Confucius te spreken: ‘Een kok die een slechte keuken heeft moet niet klagen over het kookboek. Hij moet leren koken.’

Dat nieuwe kookboek lijkt er toch te gaan komen. In dat geval is het van groot belang dat de snelheid waarmee de minister wil opereren niet ten koste gaat van de kwaliteit van advisering en dus zal daar de komende tijd op moeten worden ingezet. Het gaat immers om een herinrichting van de fundamenten van ons strafproces.

U mag een wens doen

Software zoals u het zelf zou bedenken

Trivium Software werkt al zo'n 20 jaar samen met advocaten aan ontwikkeling van software voor de praktijk. Écht op maat, want de gebruikers sturen mede de ontwikkeling.

Natuurlijk bedenken wij als softwarespecialisten belangrijke innovaties, maar daarnaast komen ook nieuwe functies tot stand op instigatie van gebruikersgroepen of door concrete vragen vanuit de markt.

Wilt u ook werken met software die continu mee-evolveert met uw praktijk? Wij komen u graag eens demonstreren hoe lekker het werkt met NEXTmatters, software zoals u het zelf zou bedenken.

Trivium Software BV
 Paterserf 3 | 4904 AA Oosterhout
 T 0162 49 89 89 | E info@trivium.nl
www.trivium.nl

bigHand
 Get more done

DOCUMENTPRODUCTIE

SPRAAKHERKENNING

DIGITAAL
 DICTEREN

MOBIEL
 WERKEN

Use Your **Voice** To Get More
 Done in Your Organization

WWW.BIGHAND.COM Postbus 6017, 5600 HA EINDHOVEN T +31 (0)88 7733 500 E info@bighand.com

Net zo
succesvol
 zakendoen maar
 dan **super**
voordelig

Bespaar
tot 30%
 op uw vaste
 telefonie

Telfort zakelijk

Schutweg 15
 5145 NP Waalwijk
 Tel. 0416 740 740
www.heldertelecom.nl

helder
 telecom

LUSTRUM
EDITIE

AL 5 JAAR HÉT CONGRES VOOR
SUCCESVOL ONDERNEMEN
IN DE ADVOCATUUR

ADVOCATUUR CONGRES 2014

Thema: Ondernemen met lef 20 EN 21 NOVEMBER TE HOUTEN

- **Topsprekers op het gebied van innovatieve strategie, daadkrachtig management én gedurfd ondernemen**
- **Toegesplitst op de praktijk bij advocatenkantoren**

Heeft u het lef om de crisis te trotseren? Bezoek dan het ADVOCATUUR CONGRES 2014.

De komende jaren zal het voor veel advocatenkantoren moeilijk worden om de economische tegenwind te trotseren. Er is visie én daadkracht nodig bij bestuurders en directeuren om hun onderneming door deze turbulente periode te loodsen. En om het kantoor klaar te stomen voor de nieuwe realiteit die zich aandient ná de crisis. Heeft u het lef om écht te innoveren, moeilijke beslissingen te nemen en het roer om te gooien als dat nodig is? Kom dan naar het Advocaat Congres 2014.

Het Advocaat Congres 2014 biedt u in twee zeer intensieve dagen alle handvatten voor het ontwikkelen van een visie, het neerzetten van een strategie en de implementatie daarvan. Dit jaar wordt de aftrap gedaan door een topeconoom die haar visie geeft op het huidige én toekomstige speelveld waarin de advocatuur zich beweegt. Moeten we rekening houden met grote aantallen faillissementen? En hoe gaat u er als bestuurder voor zorgen dat u niet tot die kantoren behoort die ten onder gaan? Een forse uitdaging, die vraagt om visie en het lef om innovatief te ondernemen. Andere grote namen uit het vakgebied gaan eveneens in op het innovatieve lef dat advocatenkantoren moeten tonen om sterker uit de crisis te komen. U vindt alle sprekers in het programmaoverzicht.

Opleidingscertificaat

Na afloop van het congres ontvangt u een op naam gesteld opleidingscertificaat met hierop vermeld het aantal opleidingsuren (13), de namen van de inleiders en een samenvatting van het programma.

GA NAAR WWW.ADVOCATUURCONGRES.NL

- voor een uitgebreide beschrijving van het programma
- voor meer informatie over de sprekers
- om online in te schrijven

Programma

Binnen het thema 'Ondernemen met lef' komen uiteenlopende zaken aan de orde, zoals strategie, innovatie, leiderschap, personeelsmanagement, 'het meekrijgen van de organisatie' en acquisitie. De sprekers zijn belangrijke managementdenkers en innovatieve topondernemers die wetenschappelijke inzichten en succesvolle ervaringen relevant weten te maken voor uw dagelijkse praktijk. Het Advocaat Congres 2014 wordt exclusief georganiseerd voor bestuurders en directeuren van advocatenkantoren. De sessies gaan dan ook over zaken die voor de deelnemers direct herkenbaar zijn. Ook tijdens de informele momenten leidt dit ongetwijfeld tot interessante gesprekken.

Donderdag 20 november 2014

- Opening door **Bert Hokken** (dagvoorzitter)
- De stand van het land, en welke uitdagingen brengt dit met zich mee voor de advocatuur door **prof. Barbara Baarsma**
- Diversiteit in de Advocatuur? De rol van HRM door **prof. Mandy van der Velde**
- Ondernemerschap, innovatie en strategie vanuit de praktijk belicht door topondernemer **Michiel Muller**
- Never waste a good crisis door **prof. Jeroen Smit**
- De slimme organisatie door strateeg, innovator en leiderschapsexpert **Menno Lanting**

Vrijdag 21 november 2014

- Minimal management, veel ingewikkelder is het niet door **topondernemer Paul Verburgt**
- Re-inventing business: ontwrichting business model advocatuur onvermijdelijk door **prof. Henk Volberda**
- De advocaat als HELD: de noodzaak van bevlogen leiderschap voor juridische kennisorganisaties door **dr. Bas Kodden**
- Succesvol én klantgericht innoveren in diensten door **prof. Rudy Moenaert**

**HOK
kEn**

Management & Advies